100. výročí

poskytování lázeňské a rekreační péče v podmínkách rezortu Ministerstva obrany ČR

VLRZ

volareza
HOTELY • LÁZNĚ • WELLNESS

100. výročí

poskytování lázeňské a rekreační péče v podmínkách rezortu Ministerstva obrany ČR

© Vojenská lázeňská a rekreační zařízení, p. o., 2019

OBSAH

ÚVODNÍ SLOVO 5

1. HISTORICKÉ SOUVISLOSTI

Lázeňská a rekreační péče v letech 1918–1939 7

Lázeňská a rekreační péče v letech 1945–1958 12

Lázeňská a rekreační péče v letech 1959–1992 19

Lázeňská a rekreační péče od roku 1993 do současnosti 25

2. JEDNOTLIVÁ ZAŘÍZENÍ VLRZ (stávající)

Vojenské lázeňské léčebny

- Karlovy Vary 29
  středisko Bellevue 32
- Františkovy Lázně 33
- Teplice 36
- Jeseník 38

Vojenský rehabilitační ústav

- Slapy 41

Vojenské zotavovny

- Bedřichov 44
  středisko Malý Šišák 47
- Měřín 49
- Ovčárna pod Pradědem 52
- Vranov – středisko Dyje 55
  středisko Bítov 57

Vojenské kluby

- Praha 59
- Vyškov 61

Domov péče o válečné veterány

- Bílý Kříž 62

3. POSLÁNÍ VLRZ

Lázeňská péče 65

Preventivní rehabilitace 67

Rekreace 70

- Domácí 70
- Zahraniční 72

Dětské tábory 74

PŘÍLOHY

1. Rozkaz NGŠ č. 23/1958 78
2. Úkolový list kolegia ministra národní obrany ze dne 2. prosince 1958 pro NGŠ 79
3. Úkolový list kolegia ministra národní obrany ze dne 2. prosince 1958 pro náměstka ministra/NHT 80
4. Přehled zařízení 1918–1939 81
5. Přehled zařízení 1945–1958 82
6. Přehled zařízení 1959–1992 85
7. Přehled zařízení 1993–2018 86
8. Vývoj znaku VLRZ 87
9. Přehled ředitelů (náčelníků) a sídel ředitelství VLRZ 88
10. Přehled významnějších předaných a zaniklých zařízení VLRZ 89
11. Zajímavosti o VLRZ 92
12. Obrazové srovnání poskytovaných služeb v minulosti a současnosti 97
13. Seznam zkratek 99

ÚVODNÍ SLOVO

Vážení čtenáři,

je mi velkou ctí vám prezentovat publikaci popisující historii Vojenských lázeňských a rekreačních zařízení.

Touto publikací bychom chtěli připomenout základní milníky ve vývoji rekreační, lázeňské a léčebně rehabilitační péče ve prospěch ozbrojených sil tohoto státu, který si v roce 2018 připomněl sté výročí vzniku. VLRZ v pozměněných strukturách již sto let kvalitně naplňuje své poslání a je na místě poděkovat všem, kteří se zasloužili o to, že se tato organizace mohla vyvíjet až do současné podoby moderních zdravotnických zařízení zaměřených na poskytování lázeňské nebo léčebně rehabilitační péče či hotelových zařízení s kvalitním wellness zázemím.

Rovněž bych chtěl na tomto místě poděkovat všem svým kolegům, a zejména panu generálu v záloze Ing. Vladimíru Trněnému, kteří pomáhali s vyhledáváním archivních informací a popisem historie spjaté s činností VLRZ.

Závěrem si dovolím popřát Volareze další úspěšné roky v její činnosti, která nezanedbatelnou měrou vždy podporovala prevenci zdraví, rekonvalescenci a aktivní odpočinek, tedy atributy potřebné pro vyvážení náročné služby vojáků.

Václav Studený,
ředitel VLRZ

01

HISTORICKÉ SOUVISLOSTI

LÁZEŇSKÁ A REKREAČNÍ PÉČE V LETECH 1918–1939

LÁZEŇSKÁ PÉČE

Již od počátku vzniku samostatného Československého státu a konstituování Československé armády zajišťovala zdravotní a farmaceutické zabezpečení zdravotnická služba. Ta samotná náležela mezi tzv. ostatní služby (mezi služby netechnické) a jejím úkolem bylo pečovat o zdravotní stav vojska, opatřovat, ukládat a rozdělovat zdravotnický materiál a provádět výcvik příslušníků zdravotnické služby.

V letech 1919–1922 řídilo zdravotnickou službu 31. oddělení zdravotní, později 33. oddělení v letech 1922–1928 (1. odbor MNO) a v letech 1928–1938 již jako 4. oddělení (1. odbor MNO), jehož přednostou byl takřka po celé období, až do jeho zrušení dne 22. října 1938, generál MUDr. Ludvík Fisher. Zdravotnické oddělení se skládalo ze skupiny zdravotnické a skupiny lékárnické. Výkonnými orgány zdravotnické služby pak byly zejména vojenské nemocnice, léčebné a lázeňské ústavy, invalidovny a v neposlední řadě i zdravotnické sklady.

Kromě nemocnic se na léčebné péči podílely i specializované léčebné a lázeňské ústavy. Vojenská správa měla tehdy k dispozici dva léčebné ústavy pro choroby plicní (Šternberk 1919–1938 a Matliare 1920–1939) a jeden léčebný ústav pro choroby nervové a duševní (Trnava 1929–1939).

Lázeňská léčba probíhala v předních lázeňských lokalitách prvorepublikového Československa a vojenské lázeňské ústavy se nacházely ve Františkových Lázních (1919–1938), Jáchymově (1919–1923), Karlových Varech (1920–1938), Piešťanech (1920–1939), Teplicích-Šanově (1920–1938), Trenčianských Teplicích (1920–1939), Čízu (1924–1938) a Luhačovicích (1924–1939). Část z nich však měla pouze sezonní charakter (Číz, Františkovy Lázně, Jáchymov, Luhačovice a Trenčianské Teplice).

VLÚ SADOVÝ PRAMEN

VLÚ PIEŠŤANY

VLÚ TRENČIANSKÉ TEPLICE

VS JAVORNÍK

VS BEDŘICHOV

REKREAČNÍ PÉČE

Na rozdíl od zdravotnické, léčebné a lázeňské péče nebyla rekreační péče v prvopočátku řešena systémově. Její realizace v podmínkách Československé armády byla dosažena dlouhodobým vývojem.

Vzorem pro vojenské ozdravovny se staly sruby 2. horské brigády (Spišská Nová Ves, 17. divize, Zemské vojenské velitelství pro Slovensko – dále jen ZVV), které byly vybudovány u Nového Smokovce ve Vysokých Tatrách. V období let 1923–1928 zde byl organizován výcvik jednotek brigády v letních i zimních měsících v úhrnné době dvanácti týdnů. Ve Vysokých Tatrách však nebylo možno zajistit přechodné ubytování v turistických objektech, a pokud neměl být marněn čas pochody z níže položených vesnic, bylo nutné postavit objekty pro ubytování vojska v horách. Za tímto účelem byly vybudovány zákopnickými četami v rámci výcviku sruby.

Se zavedením úsporných opatření, a zvláště pak na počátku hospodářské krize, byl výcvikový rozpočet radikálně snížen, výcvik útvarů mimo posádek byl tímto značně omezen, a to na dobu jednoho až dvou týdnů v letním období. Tím došlo k situaci, kdy sruby postavené v Tatrách zůstávaly takřka neobydlené. Odtud nebylo daleko k myšlence umožnit využití volné kapacity pro vojenské gážisty s rodinami, a to zejména v období školních prázdnin, za podmínek zpoplatnění ubytování a stravování. Za ubytovací poplatky bylo postupně zdokonalováno vnitřní zařízení srubů a částečně z nich bylo financováno i vybudování zděného pavilonu v roce 1932. Opatřeními výstavby se kapacita srubů navýšila na 60 pokojů. Nicméně i po těchto opatřeních bylo ubytování rodin velmi prosté, odpovídající vojenským erárním podmínkám.

Podle uvedeného vzoru byly následně postaveny obdobné sruby s kapacitou přibližně 20 pokojů u Velkých Karlovic (ZVV Brno). V roce 1934 pokračovala výstavba srubu na Smrekovici u Ružomberoku (1. horská brigáda, Ružomberok, 16. divize, ZVV pro Slovensko) s obdobnou kapacitou ubytování.

V tomto období již pouze ZVV v Praze nedisponovalo obdobným zařízením k zabezpečení výcviku. Proto jeho velitel, armádní generál Sergej Vojcechovský, požádal o uvolnění finančních prostředků na vybudování obdobného zařízení. V roce 1936 byly potřebné finanční prostředky uvolněny a ZVV v Praze je využilo k zakoupení objektu pensionu Herma v Bedřichově (Špindlerův Mlýn) a objektu na Špičáku u Železné Rudy jako ozdravovny pro rotmistry. Protože však Herma sloužila především k rekreaci vojenských gážistů s jejich rodinami, bylo nutno vybudovat další objekt-srub pro ubytování jedné roty a zde provádět lyžařský a horský výcvik jednotek pěchoty.

Výcviková střediska (dále jen VS) byla podřízena příslušným velitelům ZVV a v roce 1937 byl jejich počet a kapacita následující:

pro důstojníky:

- Bedřichov (20 pokojů)
- Javorník (20 pokojů)
- Smrekovica (20 pokojů)
- Nový Smokovec (60 pokojů)
- Rachov (od roku 1938 přibližně 25 pokojů)

pro rotmistry:

- Špičák u Železné Rudy (20 pokojů).

Z hlediska dalšího navýšení kapacity bylo záměrem vybudovat ve VS Bedřichov novou budovu o kapacitě 30 pokojů a zřídit ozdravovnu pro rotmistry v prostoru Vysokých Tater s kapacitou přibližně 25 pokojů.

V období let 1936 až 1937 však byly podmínky pro realizaci ozdravných pobytů mezi jednotlivými VS diametrálně odlišné. Hotelové ubytování a stravování zabezpečovalo pouze VS Bedřichov, kdežto srubová VS disponovala pouze strohým zařízením, prostou erární stravou a nenabízela nic, co by gážistům s rodinami zpříjemňovalo život. Na rozdíl od srubových VS však byla činnost

ARMÁDNÍ GENERÁL SERGEJ VOJCECHOVSKÝ (VELITEL ZVV PRAHA)

VS Bedřichova MNO finančně dotována. Tato skutečnost pak mezi veliteli ZVV vyvolávala určitou řevnivost.

Z výše uvedených důvodů se proto hlavní štáb, cestou svého 1. oddělení (organizační), rozhodl o specifikaci podmínek realizace ozdravných pobytů s využitím kapacity VS. Základními východisky pro posouzení posloužily téměř dvouleté zkušenosti z fungování VS v Bedřichově.

Všeobecně, jak na hlavním štábu, tak na jednotlivých ZVV, byla myšlenka ozdravných pobytů podporována. Bylo tomu tak nejen z ozdravných a relaxačních důvodů, ale také z důvodů nepřímé finanční podpory dovolených vojáků, kteří v té době rozhodně nebyli na vrcholu pyramidy finančního ohodnocení státních zaměstnanců.

Jak vypadalo a co poskytovalo VS hotelového typu počátkem roku 1938 názorně popisuje vybraná část Kontroly hospodaření výcvikového střediska Bedřichov z období 17.–21. ledna 1938.

a) Ubytování

Při adaptaci hotelu Herma na výcvikové středisko byly jeho vnitřní prostory upraveny a rozčleněny na dvacet pokojů s pětatřiceti postelemi a dvanácti lehátky. Z toho dva pokoje byly trvale v užívání velitele a účetního VS. Celková ubytovací kapacita tedy činila osmnáct pokojů s jednatřiceti postelemi a jedenácti lehátky.

b) Vybavení a inventář

Důstojnický dům byl vybaven na uvedené období poměrně moderním inventářem. V suterénu se nacházely prostorné a suché sklepy, které sloužily jako sklady a chladírny potravin.

V přízemí byla jídelna pro dvě stě osob, výčep, čítárna, kanceláře velitelství, kuchyně a několik hostinských pokojů. Kuchyně byla prostorná s oddělenou umývárnou nádobí a na tu dobu byla vybavena moderní technikou. Nábytek ve společných prostorech byl velmi dobrý. K dispozici byly rádio, pianino, různé hry, ruský kulečník a knihy. Kanceláře byly vybaveny kombinovaným nábytkem, podlaha krytá gumovou krytinou. Hostinské pokoje byly vybaveny taktéž kombinovaným nábytkem a podlaha pokryta koberci.

V prvním poschodí a podkroví se nacházely hostinské pokoje. K dispozici byly i dvě koupelny.

V budově bylo zavedeno ústřední topení, dále pak rozvod teplé a studené vody. Za účelem sportovních aktivit bylo k dispozici čtyřicet párů lyží.

c) Dopravní prostředky

VS mělo k dispozici dvě auta – dodávkové auto Tatra č. 9779, darované firmou Tatra závod a osobní auto Tatra, pořízené za 40 000 Kč. Garáž byla vybudována mezi budovami I a II a měla tři oddělení. Osobní auto bylo možno využít k dopravě osob za pevně stanovené sazby. Například z Bedřichova do Vrchlabí a zpět za 20 Kč, do Jilemnice a zpět za 35 Kč.

d) Personálie

Provoz VS zabezpečovalo 19 osob: 1 důstojník, 1 praporčík, 2 desátníci, 7 vojínů a 8 civilních zaměstnanců (velitel, praporčík, písař, vrchní kuchař, kuchař, cukrář, řezník, 2 myčky nádobí, vrchní číšník, 3 číšníci, domovník, řidič, údržbář, 2 pokojské a pradlena).

Měsíční platy civilních zaměstnanců dosahovaly následující výše: kuchař 600 Kč (v období sezony zvláštní příplatek 400 Kč), řidič 500 Kč, domovník 400 Kč, pokojské, myčky nádobí a pradlena 200 Kč. Zaměstnanci měli zdarma ubytování a stravu, tu však v nižší normě, než byla strava hostů.

e) Strava

Stravování bylo zabezpečeno v budově Důstojnického domu a celodenní strava byla následující:

Stravovací chod	Složení	Hodnota v Kč
Snídaně	káva (/bílá nebo černá/ nebo čaj nebo kakao nebo čokoláda), dvě housky, máslo, jam, šunka nebo dvě vejce	2,40
Oběd	polévka, maso hovězí (nebo pečeně nebo dietní pokrm), příkrm, moučník černá káva	5,60
Svačina	káva (/bílá nebo černá/ nebo čaj nebo kakao nebo čokoláda), dvě housky, máslo, jam	1,50
Večeře	aperitiv, pečeně nebo dietní pokrm s příkrmem, moučník nebo sýr nebo ovoce	6,00
Celkem		15,50

Na oběd si mohl host vybrat ze tří jídel, na večeři pak ze dvou. Běžně byl jeden z pokrmů nabízen jako dietní.

f) Poplatky

Poplatky za denní pobyt a stravování:

Dospělá osoba za den	15 Kč
Dítě do 14 let za den	10 Kč
Při služebním řízení za den	10 Kč
Za přechodné ubytování denně	5 Kč

Pozn. Rozdíl mezi reálnou cenou a poplatky byl dotován vojenskou správou.

Dne 20. ledna s účinností od 1. února 1938 byla vydána Směrnice pro používání VS k rekreaci gážistů a jejich rodin, schválená ministrem národní obrany Františkem Machníkem. Směrnice se vztahovala na VS Bedřichov u Špindlerova Mlýna, Špičák na Šumavě (ZVV Praha), Na Javornících (ZVV Brno), Smrekovica (ZVV Bratislava), Nový Smokovec / eventuálně prostor letecké střelnice Rachov (ZVV Košice).

Stěžejní výňatky ze Směrnice

Vojenská správa podporovala zotavení vojenských gážistů při jejich řádné dovolené i s rodinami, a to ve výcvikových střediscích v době, kdy nebyla obsazena cvičícími vojsky. Poskytovala gážistům ubytování a stravování za výhodných podmínek, aby tím umožnila podporu turistiky a lyžování. Vybrané poplatky byly využity ke zlepšení podmínek jednoduše zařízených vojenských objektů.

1. **Využití VS pro zotavenou**
   Střediska sloužila především k potřebám výcviku, pokud to umožnily výcvikové poměry, objekty výcvikových středisek sloužily celé nebo z části k zotavení gážistů.

2. **Podřízenost**
   Vyšší velitelé, kterým byla VS podřízena, rozhodovali o jejich využití za účelem ozdravných pobytů a taktéž rozhodovali o podaných žádostech gážistů.

3. **Nárok**
   Žádný gážista neměl nárok na propůjčení místa ve VS za účelem zotavené. V době školních prázdnin byli upřednostňováni ti se školou povinnými dětmi. Svobodní a bezdětní gážisté byli ubytováváni v místnostech, které nevyhovovaly rodinám. Příslušníci zbraní a nižších hodností museli být úměrně zastoupeni. Upřednostňování byli aktivní gážisté, gážisté ve výslužbě obdrželi místo až v dalším pořadí.

4. **Délka pobytu**
   Z hlediska ekonomického využití činila délka pobytu všeobecně 10, 15, 20 a 30 dní, a to vždy s nástupem 1., 10., 15. a 20. každého měsíce.

5. **Podávání žádostí**
   Aktivní gážista předkládal žádost tomu veliteli, který byl oprávněn mu udělit dovolenou. Gážisté ve výslužbě a vdovy po gážistech podávali žádosti na příslušném evidenčním úřadu. Žádosti byly podávány šest týdnů před začátkem měsíce, ve kterém se žádalo o pobyt.

6. **Vyřizování žádostí**
   Došlé žádosti zpracovala komise pod předsednictvím náčelníka štábu. O návrhu komise rozhodoval velitel.

7. **Ubytovací poplatky**
   Výši ubytovacích poplatků určovala intendance příslušných vyšších velitelství, k nimž VS náleželo. Nejvyšší mez poplatků za dospělou osobu denně, dle počtu strávených nocí byla stanovena následovně:

Hodnost	cena
do štábního kapitána včetně	2 Kč
major	3 Kč
podplukovník	4 Kč
plukovník	6 Kč
brigádní generál	8 Kč
divizní a armádní generál	10 Kč

   Rodina s jedním dítětem do čtrnácti let hradila za dítě polovinu výše uvedených poplatků, od čtrnácti let dítěte jako za dospělou osobu. Ženatí poručíci a nadporučíci, pokud měli nezaopatřené děti, byli od ubytovacích poplatků osvobozeni.
   Vojenská správa poskytovala ve VS vojenským gážistům a členům jejich rodin bezplatné využívání vnitřního zařízení, osvětlení, otop a obsluhu pokojskými.

8. **Stravování**
   Každý gážista si hradil stravu a poplatky za nápoje sám. Stravování bylo zabezpečeno v důstojnické jídelně, jejíž kuchyňské a stolovací zařízení hradila vojenská správa v rámci vybavení VS. Pomocný personál tvořilo mužstvo. Strava se skládala z následujících chodů:

Stravovací chod	Složení
Snídaně	káva nebo kakao nebo čaj se 2 houskami (rohlíky, žemlemi) s máslem se zavařeninou nebo medem
Přesnídávka	2 housky (chléb) s mlékem nebo s máslem a sýrem nebo ovocem. Přesnídávka se mohla podávat ihned po snídani
Oběd	polévka, maso s příkrmem, moučník, sýr nebo ovoce
Svačina	káva nebo čaj nebo kakao s 1 houskou (rohlíkem)
Večeře	polévka, maso s příkrmem nebo místo polévky moučník nebo sýr nebo ovoce

Při výletech byl poskytován studený pokrm, nebo variantně odpočítána příslušná částka za včas odřeknuté jídlo.

Výši poplatků za stravu určoval příslušný velitel. Cena byla stanovena přibližně s 10% ziskem. Stravování svěřené smluvnímu stravovateli bylo nutné platit dle sjednané smlouvy.

Přibližná výše poplatků za stravu:

Důstojnický dům	dospělá osoba 15 Kč, dítě 7,50 Kč
Rotmistrovský dům	dospělá osoba 10 Kč, dítě 5 Kč

Pořádání domácích večírků se nedoporučovalo.

Výtěžky z důstojnické jídelny byly využívány k:
- udržení záložního fondu pro důstojnické jídelny,
- nákupu knih a revue pro knihovnu, a to všeobecně vzdělávacích a zábavných,
- nákupu rádia a rádiových poplatků,
- nákupu a udržování lehátek, saní, květinových ozdob a okrasy okolí výcvikových středisek.

9. Používání ubytovacích poplatků
Výnos ubytovacích poplatků sloužil ke zlepšení prostředí k pobytům vojenských gážistů s rodinami. Dále pak k úhradě poplatků za používání lůžkovin, k nákupu polštářů, přikrývek, záclon, linolea apod.

10. Zdravotnická opatření
Při příchodu s dětmi do čtrnácti let bylo nutné předložit lékařské vyšetření, ne starší tří dnů, o jejich bezinfekčnosti.
Pobyt psů ve VS byl zakázán.

11. Úhrada jízdného
Jízdné na zotavenou do VS a zpět si hradil každý důstojník z povolání činně sloužící, počínaje hodností štábního kapitána, sám.

12. Sdělování informací
Sdělovat civilním osobám podmínky, zvláště pak platební, o používání VS k rekreaci bylo přísně zakázáno. Toto opatření se vztahovalo i na členy rodin vojenských gážistů, kteří za ně byli odpovědni. V případě provinění ze strany rodinných příslušníků byl z výhody využití VS gážista vyloučen, pokud se provinil osobně, vystavoval se trestnímu stíhání.

Problematika využívání Směrnice v tomto období postupně ustupovala do pozadí, neboť bezprostřední ohrožení Československa nacistickým Německem vedlo v roce 1938 k vyhlášení dvou mobilizací, částečné v květnu 1938 a následné všeobecné mobilizace 23. září 1938, kdy republika vstoupila do branné pohotovosti státu.

GENERÁL JUDR. R. VOBRÁTILEK

Další politický vývoj, který vyústil podpisem Mnichovského diktátu dne 30. září 1938 s podmínkou vyklizení a předání Sudet do 10. října 1938, se bezprostředně týkal také lázeňských a výcvikových středisek, která se na obsazeném území nacházela. Následně po podpisu mnichovské dohody byl vydán rozkaz ke zrušení uvedených objektů v Sudetech s úkolem objekty vyklidit a materiál přesunout na neobsazené území. V souvislosti se ztrátou VS Bedřichov a Šišák byla dne 31. ledna 1939 vydána nová směrnice MNO, platná od 1. března 1939, podepsaná ministrem národní obrany, armádním generálem Janem Syrovým. Jedinou výraznou změnou byla specifikace náhrady za postoupená VS, kterou byl stanoven výcvikový tábor v Jincích, s využitelností pouze v zimním výcvikovém období.

Po okupaci zbytku republiky 15. března 1939 musely všechny útvary zdravotnické služby svoji činnost ukončit v termínu do 31. července, což se týkalo zbylých lázeňských objektů, ale také VS. Zdravotnické oddělení MNO pak působilo až do konce roku 1939.

Dne 7. července 1939 se uskutečnila ustavující valná hromada a. s. Sázava, Společnosti pro zakládání a provoz ozdravoven. Její založení nebylo náhodné. Uskutečnilo se na přímý rozkaz ministra národní obrany za účelem záchrany finančních prostředků Ústředního fondu vojenských zátiší, Rekreačního fondu a vojenského zařízení v Bedřichově v celkové hodnotě 7 153 001 Kč před nacisty. Pro budoucí vývoj se to jeví důležité z několika hledisek. Předseda představenstva fondu generál v. v. JUDr. Robert Vobrátilek a člen správní rady mjr. intend. JUDr. J. Hlavica po válce aktivně vstupovali do procesu rozvoje vojenského rekreačního fondu. Společnosti se podařilo v období Protektorátu Čechy a Morava vybudovat rekreační středisko Slapy a v tomto období sehrála další významnou roli, kdy svou krycí činností finančně napomáhala k útěkům vojáků do zahraničí a podporovala pozůstalé po popravených.

LÁZEŇSKÁ A REKREAČNÍ PÉČE V LETECH 1945–1958

LÁZEŇSKÁ PÉČE

Záhy po osvobození Československa v květnu 1945 byla započata obnova československé armády. V ní měla nezastupitelnou úlohu zdravotnická služba (zdravotnické oddělení, zařazené stejně jako před druhou světovou válkou v podobě 4. oddělení I. odboru), která zahájila plnění jednoho ze svých hlavních úkolů, a to zabezpečení preventivní a léčebné péče. Na léčebné péči se podílely také léčebné a lázeňské ústavy. Zdravotnická služba neprodleně přistoupila k zahájení jejich obnovy, týkající se zejména ústavů, které byly využívány čs. armádou v předválečném období. Do konce 40. let se podařilo postupně vybudovat síť lázeňských ústavů, jež zahrnovala devět lázeňských zařízení. VLÚ Karlovy Vary, VLÚ Teplice-Šanov, VLÚ Piešťany, VLÚ Mariánské Lázně, VLÚ Jáchymov, VLÚ Františkovy Lázně, VLÚ Poděbrady, VLÚ Luhačovice a VLÚ Trenčianské Teplice.

Od 1. července 1950 došlo v rámci reorganizace MNO ke zrušení 7. oddělení I. odboru MNO (odpovídalo od května 1945 za rozvoj vojenského rekreačního fondu). V důsledku toho, počínaje dnem 1. července 1950, přešla do působnosti hlavní zdravotnické správy i oblast vojenské rekreační péče. Tak tomu bylo až do 1. dubna 1954, kdy byly v rámci decentralizace oblasti vojenské rekreační péče vojenské zotavovny a ozdravovny předány do podřízenosti jednotlivým velitelstvím vojenských okruhů a administrativně-hospodářské správě MNO. Zdravotnické správě (přejmenovaná po reorganizaci 1951) byla stanovena odpovědnost za řízení oblastí lázeňské péče a pionýrských táborů MNO.

V průběhu 50. let došlo k předání některých menších lázeňských ústavů jiným subjektům státní správy. Týkalo se to VLÚ Jáchymov (1955), VLÚ Poděbrady (1955) a VLÚ Trenčianské Teplice (1956).

K termínu 1. ledna 1959 převedla zdravotnická správa plnění úkolů lázeňské péče k nově vytvořené správě vojenských lázeňských zařízení, a to včetně podřízených lázeňských ústavů a oblasti pionýrských táborů MNO.

VLÚ JÁCHYMOV

VLÚ PODĚBRADY

VOJENSKÁ REKREAČNÍ PÉČE

Po osvobození republiky, v nově vytvořeném Ministerstvu národní obrany, plnilo problematiku rekreačního fondu 7. oddělení I. všeobecného odboru MNO.

Jednou z prvních aktivit oddělení bylo vydání úkolu k bezprostřední rekognoskaci a specifikaci stavu všech vojenských srubů a rekreačních objektů, které až do okupace vlastnila vojenská správa. Cílem byla snaha obnovit jejich provoz co nejdříve, v optimálním případě již v zimním období koncem roku 1945. Předmětem zájmu 7. oddělení se stala i další zařízení, která by připadala do úvahy pro zabezpečení potřeb výcvikových a rekreačních účelů. Informace o nich byly získávány prostřednictvím vojenských jednotek, které v počátečním období po válce objekty obsadily a posléze je předávaly určeným národním správcům. V této době byly v platnosti dekrety prezidenta republiky, zejména č. 12/1945 Sb., Dekret prezidenta republiky o konfiskaci a urychleném rozdělení zemědělského majetku Němců, Maďarů, jakož i zrádců a nepřátel českého a slovenského národa, a 28/1945 Sb., Dekret presidenta republiky o osídlení zemědělské půdy Němců, Maďarů a jiných nepřátel státu českými, slovenskými a jinými slovanskými zemědělci, o které se vojenská správa opírala ve svých požadavcích na výcvikové a rekreační objekty. O přidělení konfiskátů rozhodoval státní osidlovací úřad, fond národní obnovy a Ministerstvo zemědělství. Při rozdělování státního majetku byly jednotlivým subjektům a ministerstvům vydávány závazné přísliby, na jejichž základě pak obdržely právo hospodaření se státním majetkem. Často však docházelo k situacím, kdy se o některé z objektů ucházelo více subjektů. V případech požadavků Ministerstva obrany se společné zájmy prolínaly zejména s Ministerstvem vnitřního obchodu a orgány místní samosprávy. Standardním zvykem bylo obsazování objektů státními správci, kteří měli za úkol zabezpečit provoz, případně zakonzervovat stav a zabránit prohlubování devastace objektů. Řada z nich byla tzv. vybydlených, vyžadujících značné finanční prostředky k jejich obnově. Těch však nebylo nazbyt a v některých případech trvalo až několik let, než byl objekt uveden do provozu. Jednotlivá ministerstva také většinou až do konečného verdiktu závazného příslibu do objektů neinvestovala.

I přes počáteční optimistická hlášení o stavu předválečných armádních objektů se podařilo zprovoznit za účelem výcvikových a rekreačních potřeb v roce 1946 pouze šest zařízení. Dva původní vojenské objekty Bedřichov a Nový Smokovec, Slapy bezúplatným převodem roku 1945 od a. s. Sázava. Další tři konfiskáty, z nichž Devět Mlýnů u Šatova, Maxičky u Podmokel na základě závazného příslibu a Špičák (hotel Rixi) na Šumavě, který byl společně s přilehlými budovami zabrán v říjnu 1945 vojenskou správou na základě paragrafu 95, zákona 131/1936 „O obraně státu“.

HOTEL RIXI, ŠPIČÁK

7. oddělení se snažilo i nadále o rozšiřování rekreační kapacity a v centru jeho pozornosti se ocitly i další objekty ve státní správě. Například Na Klínovci, Adolfova bouda, hotely Slezský dům a Hubertus v Karlově Studánce, Ovčárna pod Pradědem, Doksy (Staré Splavy), zámky Komorní Hrádek, Kynžvart, Roztěž a řada dalších. Ne u všech však s případnými požadavky uspělo, u některých dalších po provedené rekognoskaci od záměru jejich získání ustoupilo.

VOJENSKÝ REKREAČNÍ FOND

Důležitým faktorem v rozvoji výcvikové a rekreační báze Ministerstva obrany bylo založení „vojenského rekreačního fondu“ (dále jen VRF). Dne 9. února 1946 vyšel věstník ministra národní obrany č. 9, jehož obsahem bylo zřízení VRF MO, podepsaný ministrem obrany, armádním generálem Ludvíkem Svobodou. Věstník upravoval rekreační péči příslušníků branné moci a osob uvedených v stanovách fondu. Tím doznala rekreační péče soustředění do jediné instituce a stanovení jednotných zásad v celoarmádním měřítku. Jeho účelem byla péče o rekreaci příslušníků československé branné moci a k tomuto účelu soustředění nemovitého a movitého majetku a jeho plné a účelné využití. Fond ke své činnosti využíval příspěvky vojenské správy, svých členů a případných veřejných a soukromých darů. Fond spravoval orgán složený z předsedy fondu, výboru fondu a předsednictva fondu. Výbor fondu rozhodoval o přijímaní členstva na základě podaných přihlášek. Stanovoval výši zápisného a členských příspěvků. Vyvíjel všestrannou činnost k zdokonalení rekreační péče. V sociálně odůvodněných případech hradil část nákladů nebo i celý náklad, který členům fondu vznikl pobytem ve vojenských výcvikových a rekreačních střediscích (dále jen VVRS). Přispíval rovněž na zdokonalení VVRS a na přilepšení v rámci sportovní a kulturních potřeb. Sjednával ve vlastní režii rekreační pobyt i v jiných než vlastních zařízeních, pokud jejich kapacita nebyla dostatečná, a podle možností na pobyty v nich přispíval.

Členy fondu mohli být vojenští gážisté z povolání, občanští zaměstnanci vojenské správy (obě kategorie též ve výslužbě) a pozůstalí po těchto osobách, kteří dostávali zaopatřovací plat. Členství ve fondu se zakládalo přijetím přihlášky těchto osob. Členové fondu mohli přihlásit za přispívající členy příslušníky svých rodin (manželky a nezaopatřené děti). Dále byli povinni zaplatit stanovené zápisné a platit roční

příspěvky za sebe i za přihlášené příslušníky svých rodin. Členové měli možnost se účastnit rekreace poskytované vojenskou správou a byli oprávněni ucházet se o podporu podle stanov.

Následně vydal ministr národní obrany s účinností od 16. prosince 1947 domácí řád pro VVRS. V něm byly specifikovány v deseti kapitolách práva a povinnosti velitele VVRS, práva, povinnosti a zásady chování rekreantů, otázky zabezpečení stravy a ubytování, problematika dětí a organizace služebních pobytů ve VVRS.
Za zmínku stojí následující pokyny:

- komu stanovená stravní dávka nestačí, může si přilepšit za plat z prostředků prodejny VVRS,
- je zakázáno podávat nahodilým návštěvníkům stravu nebo i občerstvení, protože VVRS nejsou výdělečnými živnostenskými podniky,
- je zakázáno přechodně ubytovat nahodilé turisty, s jedinou výjimkou, kdy návštěvník již nemá jinou možnost, kde přespat. A to pouze za předpokladu, že nahodilý návštěvník je členem vojenského rekreačního fondu MO,
- přechovávání domácích zvířat rekreantů (psi, kočky a ptáci) je zakázáno,
- rekreanti jsou povinni nastoupit rekreační pobyt v stanovený počáteční den a opustit pokoj nejpozději do 16. hodiny posledního povoleného dne pobytu,
- v pokojích, na chodbách a schodišti zachovávají rekreanti povinný naprostý ubytovací klid v době od 14 do 15 hodin a od 22. do 6. hodiny ranní,
- hlavní jídla se podávají v době určené velitelem VVRS. Mimo tuto dobu se hlavní jídla zásadně nepodávají a opozdilému hostu se dodatečně nevydávají,
- rekreanti, hodlající podniknout delší výlet mohou požádat o vydání studeného jídla jako náhrady za příslušnou denní dávku teplé stravy, nejpozději však do 19.00 hodin v den před zamýšleným výletem,
- do čítáren, kluboven, kuřáckých salonů a místností klidu nemají přístup děti do deseti let,
- dětem do patnácti let je zakázáno hrát kulečník, karty a jiné podobné hry,
- aby pokojské a myčky mohly včas a řádně uklidit a vyčistit pokoje, je naléhavě třeba, aby rekreanti opustili pokoje nejpozději do 9.30 hodin.

VRF nepůsobil jako samostatná součást MNO, ale byl po svém založení etablován do 7. oddělení I. všeobecného odboru MNO. Dosavadní VVRS se stala odloučenými hospodářskými celky a byla podřízena hospodářské správě. Tím bylo dosaženo jednotnosti ve vedení a řízení hospodářské agendy, protože dosavadní podřízenost středisek cizím hospodářům se neosvědčila. Materiální péče o střediska připadla spádovým velitelstvím, na jejichž teritoriu se střediska nacházela.

Proces získávání objektů pro rekreační účely se postupně prohluboval. Za dobu své existence VRF (potažmo 7. oddělení) provedl rekognoskaci více než šedesáti různých objektů. Částečně se podařilo zrealizovat počáteční záměr a v roce 1947 došlo k rozšíření kapacity o Javorníky, následujícího roku přibyly Komorní Hrádek, Červená voda, Malý Šišák a Luční bouda. V roce 1949 došlo k navýšení o střediska Klínovec, Ovčárna pod Pradědem, Psáry a v roce 1950 o Vranov nad Dyjí.

V průběhu druhé poloviny čtyřicátých let muselo MNO v některých případech ustoupit ve svých požadavcích jiným subjektům (Doxy, Karlova Studánka, Roztěž), části provádělo směny či se zřeklo nároku ve prospěch jiné organizace (Liščí bouda). Výjimečně si získání objektu vynutilo aplikací paragrafu 95, zákona 131/1936 O obraně státu (Rixi na Špičáku). Prioritně však byl zájem zaměřen na využití vlastních objektů. Tak tomu bylo u Bedřichova (Špindlerův Mlýn), Nového Smokovce a Javorníků. K dalším patřily lokality, na nichž byly postaveny v letech 1937 až 1938 kasárenské objekty pro jednotky hraničářských praporů. Zde se jednalo například o Červenou vodu pod Kralickým Sněžníkem, Bezdíčkova kasárna v Bedřichově (Špindlerův Mlýn) nebo Souš u Polubného.
Po stavební stránce se však jednalo o poměrně zanedbané objekty, jejichž příprava k provozu si vyžádala i několik let. Obdobná situace však nastala i u objektů, k nimž vojenská správa obdržela závazný příslib. Pro představu několik případů. Požadavek na Luční boudu byl vznesen v roce 1945 a závazný příslib byl vydán v srpnu 1947. Klínovec vyžádán počátkem roku 1946, závazný příslib obdržen v říjnu 1947 a do konce roku 1948 probíhaly adaptační práce na objektu. Požadavek na Rixi byl vznesen roku 1945, závazný příslib obdržen až v březnu 1950. Proces jeho získání byl velmi složitý, neboť se o něj současně ucházely tři subjekty. Mimo vojenské správy to bylo Ministerstvo vnitřního průmyslu a Krajský národní výbor Plzeň. V průběhu roku 1949 vydal dokonce ministr národní obrany příkaz k jeho zrušení, aby za necelé dva měsíce jeho provoz obnovil.

Zařízení a vybavení VVRS bylo velmi skromné. Z hlediska materiálního vybavení se jednotlivá střediska například potýkala s nedostatkem typizovaného jídelního nádobí. V prvopočátku chybělo více možností k trávení volného času a sportovních aktivit. Hřiště, mapy, literatura o místním kraji atd. Rekreanti však převážně pobyty ve VVRS hodnotili pozitivně. Platba za pobyty byla diferencovaná, na základě poskytovaných možností a technického stavu, ve kterých se jednotlivá zařízení vyskytovala.

Zajímavou aktivitou VRF byla snaha o získání rekreačního objektu v Jugoslávii. Fond dostal nabídku k odkoupení penzionu Supertar (Sreben u Dubrovníku), 8 km od Dubrovníku a pět minut od lázní Kupari. Jednalo se o dvě dvoupodlažní budovy, celkově s 43 pokoji. Dne 17. října 1947 vyslaní členové fondu provedli rekognoskaci, a přesto, že byly objekty poškozeny, vyslovili souhlas s případným pořízením.

Provedli prohlídku i tří dalších možných lokalit. Návrh fondu byl však dne 23. ledna 1948 zamítnut.

To se již pomalu schylovalo ke konci VRF. V roce 1950 jej, v důsledku plánované reorganizace vojenské rekreační péče, svým nařízením ve VV čl. 375/1950 zrušil ministr národní obrany armádní generál A. Čepička. Konečný termín likvidace fondu byl prodloužen ministrem do konce roku 1952.

GENMJR. EVŽEN CHLAD NHT/ZS

POD JEDNOU „STŘECHOU“

Vojenská rekreační péče se tímto opatřením přesunula do kompetence zdravotnické správy hlavního týlu Ministerstva národní obrany. Na přechodnou dobu došlo ke spojení léčebné a rekreační péče pod jeden střechový orgán. Za účelem řízení oblasti bylo vytvořeno oddělení rekreační péče. Náčelník zdravotnické správy vydal rozkaz, kterým se převzaté VVRS staly samostatnými útvary. Posléze byly z pragmatického důvodu nazvány podle účelu na vojenské zotavovny či vojenské ozdravovny, protože přestaly plnit svůj původní prioritní výcvikový účel.

Počínaje rokem 1953 byla všechna zařízení (VZ, VO, VLÚ) podřízena MNO HT/ZS. To platilo v otázkách řízení a finančního zabezpečení. V oblasti zásobování materiálem a proviantem spadala teritoriálně pod příslušné zásobovací orgány 1. a 2. vojenského okruhu.

Proces soustředění rekreační a lázeňské péče pod zdravotnickou správu však nepřinesl očekávaný přínos. Z hlediska malé efektivity ve využívání poukazů vydal na základě rozkazu ministra národní obrany náčelník hlavního týlu v roce 1952 směrnici, ve které specifikuje úkoly pro další období. K zásadním nedostatkům patřilo zejména malé procento využitelnosti poukazů a jejich nerovnoměrné čerpání v průběhu celého roku. Těžiště využívání poukazů se soustřeďovalo do letních měsíců a v ostatních termínech docházelo z velké části k nevyužití kapacity vojenských zotavoven. Tím vznikaly škody na státním majetku, umocněné navíc mnohdy neefektivními způsoby řízení vnitřní činnosti některých VZ, VO a VLÚ. Směrnice stanovovala tato zásadní opatření:

- zefektivnění práce útvarových výběrových komisí v zájmu docílení proporcionálního rozdělení poukazů v průběhu celého roku s přednostním obsazováním prázdninových termínů žadateli se školou povinnými dětmi,
- obdržené poukazy musely být placeny před nástupem na pobyt (doposud hrazeny po příjezdu na zařízení),
- každý rekreant byl povinen, na základě obdrženého poukazu, osobně hlásit nástup na určenou zotavovnu (dříve povinnost útvarových komisí),
- za rodinné příslušníky bylo možné považovat pouze manželky (manžele) a nezaopatřené děti, ty však až od věku dvou let výše,
- propadlé poukazy platil subjekt, který zavinil jejich nevyužití,
- po dobu přídělového systému platilo opatření, kdy rekreanti odevzdávali potřebný počet potravinových lístků na vojenské zotavovně a současně se neodhlašovali k jejich odběru u útvaru. Stejné platilo i pro občanské zaměstnance a příslušníky rodin,
- zkrácení provozních přestávek jednotlivých zařízeních na dobu 14 dní, plánovaných v měsíci listopadu každého roku,
- zkrácení přestávky mezi jednotlivými nástupy turnusů na dobu 2–3 dnů.

Přímá odpovědnost za dodržování stanovených zásad byla položena na velitelské orgány a z hlediska odborných záležitostí na zdravotnickou správu.

V průběhu existence podřízenosti oblasti pod zdravotnickou správu docházelo k rozšiřování počtu jednotlivých zařízení. Zdravotnická správa navázala na rekognoskační aktivity VRF a v roce 1950 zahájila činnost ve VZ Mariánské Lázně, Vranov nad Dyjí a Ovčárně pod Pradědem. V posledním jmenovaném zařízení formou dlouhodobého pronájmu od Ministerstva lesů a dřevařského průmyslu. Následujícího roku došlo k převzetí zařízení v Jílovišti, Železné Studánce a lázní Herľany. V témže roce se změnil charakter činnosti zařízení Slapy nad Vltavou, které dnem 1. prosince 1951 změnilo status z VZ na VO pro poskytování zvláštní léčebné péče se zaměřením na léčbu duševních poruch. Grand Hotel Pupp (VZ Moskva), VZ Vydra, Železná Ruda, Železný Brod, Suchý vrch a Lucký vrch byly uvedeny do provozu v roce 1952. Posledně dva jmenované výměnou s československou obcí sokolskou za objekty Luční, Sachrova a Rennerova bouda, jež byly ve vlastnictví vojenské správy. Pod vojenskou správu byl převeden hotel Prokop na Špičáku od československých hotelů. Konečně došlo k převodu VZ Ovčárna pod Pradědem do vlastnictví vojenské správy, a to dosti kuriózním způsobem, neboť Ministerstvo národní obrany po dobu dvou let užívání neplatilo nájem Ministerstvu lesů a dřevařského průmyslu, a to se rozhodlo situaci řešit předáním objektu vojenské správě. V roce 1953 byla uvedena do provozu Souš a v roce 1954 byla převzata VZ Háj u Ledče.

Na druhé straně vojenská správa některé ze svých lázeňských a rekreačních objektů převáděla na různé státní subjekty. Roku 1950 to byla chata Výrovka, 1951

VS DEVĚT MLÝNŮ (HOTEL GRUBER)

LÁZNĚ HERĽANY

zařízení Devět Mlýnů u Šatova (předáno Ministerstvu národní bezpečnosti) a jodové lázně v Čízu (odevzdány Ministerstvu zdravotnictví). V roce 1952 byla v rámci rezortu převedena VZ Komorní Hrádek, kde následně zahájila činnost vyšší škola důstojníků místních vojenských správ. V roce 1953 následovalo předání Luční, Rennerovy a Sachrovy boudy (československé obci sokolské) a po necelých dvou letech činnosti byla zrušena a předána VZ Železná Ruda.

Posledním zrušeným a převedeným střediskem v podřízenosti zdravotnické správy byla v roce 1954 VO Herľany (předána Ministerstvu zdravotnictví).

V roce 1953 předložil náčelník HT ke schválení výhledový plán výstavby VZ, VO, VLÚ a sanatorií. Důvodem byl zejména stávající stav objektů z hlediska jejich morálního stavebního zastarávání a stavu zabezpečení, neodpovídajícího soudobým požadavkům. Záměrem byla výstavba nových objektů v Beskydech na Čertových Mlýnech, v Nízkých Tatrách a v blízkosti Ledče nad Sázavou. Výstavba byla považována za nutnou, neboť řada stávajících VZ byla lokalizována ve starých budovách, jejichž obnova by byla příliš nákladná, navíc se nacházely v lokalitách, které nezabezpečovaly jejich následný rozvoj. Například Klínovec v uzavřeném prostoru Jáchymova a Javorníky v prostoru státní rezervace. Dalším faktorem bylo rozšíření nabídky rekreantům o společenské místnosti, dětské koutky, čítárny a hřiště. Nezanedbatelným aspektem v rozvoji poskytované rekreační péče byla tvorba zázemí pro personál jednotlivých zařízení. Jednalo se o výstavbu ubytovacích kapacit, neboť většina zotavoven v této době nedisponovala byty pro zaměstnance a jejich ubytování bylo v převážné většině případů řešeno na úkor kapacity poskytované rekreantům.

V oblasti léčebné praxe se jednalo o výstavbu doléčovacích oddělení. Dále pak o poskytování léčebných procedur přímo v ústavech zřizováním vodoléčebných zařízení, fyzikálních terapií a minerálních koupelí. Tím měly ústavy dosáhnout stavu plně hodnotných léčeben, na rozdíl od předcházejícího období, kdy sloužily zejména pro účely ubytování. Celkové náklady na předkládanou modernizaci a rekonstrukci, rozložené v letech 1954–1960, činily 1 350 370 000 Kč. Mezi priority byly navrhovány akce k navýšení kapacity Františkových Lázní, Jeseníků a Slapů, dále pak zásadní rekonstrukce Bedřichova, Ovčárny a Smrekovice.

Celkový vývoj v oblasti léčebné a rekreační péče a využívání svěřeného fondu, především k rekreačním účelům, nepotvrdil zvýšení předpokládané efektivity, a proto v roce 1954 vydal ministr národní obrany rozkaz 017/1954 o reorganizaci vojenské zdravotní a rekreační péče formou jejich decentralizace.

DECENTRALIZACE LÉČEBNÉ A REKREAČNÍ PÉČE

Záměrem decentralizace bylo dosažení operativnějšího řízení, zefektivnění procesu kontroly řízení jednotlivých oblastí, a především přiblížení vojenské zotavovací péče vojskům. Zdravotnické správě zůstaly podřízeny VLÚ a problematika vojenských pionýrských táborů. Odpovědnost za rekreační zařízení a jejich využívání připadla AHO/MNO, jednotlivým okruhům a velitelství letectva a PVOS. V průběhu období od 16. března do 18. dubna 1954 proběhlo předání VZ z podřízenosti HT/ZS k velitelským subjektům následovně:

- veliteli 1. vojenského okruhu byly předány VZ – Špičák na Šumavě, Háj u Ledče, Maxičky u Podmokel, Mariánské Lázně, Malý Šišák (Špindlerův Mlýn), Klínovec (Jáchymov) a Železný Brod,
- veliteli 2. vojenského okruhu byly předány VZ – Vranov na Dyjí, Javorníky (Velké Karlovice), Železná Studánka (u Bratislavy), Nový Smokovec, Ovčárna pod Pradědem a Smrekovica (Velká Fatra),
- veliteli letectva a PVOS byly předány VZ – Suchý vrch (Orličky u Jablonného), Souš (u Polubného), Kaleník (Liptovský Hrádok), Vydra (Sušice) a Jeseník,
- AHO/MNO byly předány VZ – Moskva (Karlovy Vary), Jíloviště (Zbraslav u Prahy), Bedřichov (Špindlerův Mlýn) a Lucký vrch (Borová u Poličky).

Všechny VZ, VO a VLÚ připadly do finanční péče okruhů. Zařízení spadající pod velitele letectva a PVOS se ocitla ve finanční péči jednotlivých leteckých divizí. Materiální péče zařízení zůstala i nadále u nadřízených velitelství.

Období decentralizace vojenské rekreační péče bylo charakteristické i postupným upadáním politického vlivu ministra národní obrany armádního generála A. Čepičky. Některá opatření, přijatá v průběhu výkonu jeho funkce, se v pozdějším období projevila jako kontraproduktivní. V určitých případech to byl vyvíjený tlak na získání objektů (např. grandhotel Pupp), v některých dalších pak nezbytně vysoké investice do oprav a rekonstrukce získaných objektů, které byly v dalším období předávány do civilního sektoru. Počínaje rokem 1956 totiž započal proces zvyšování tlaků a požadavků civilní správy na předání rekreačních objektů v péči vojenské správy. Počínaje tímto obdobím, následující ministr národní obrany armádní generál Bohumil Lomský pravidelně dokládal vládě či ústřednímu výboru KSČ stav a situaci v oblasti rekreační péče v rezortu obrany.

VZ LUCKÝ VRCH

VZ MOSKVA, KARLOVY VARY

JÍLOVIŠTĚ

Situace dospěla do té podoby, kdy vojenská správa disponovala v roce 1956 celkem šesti VLÚ, čtyřmi VO a devatenácti VZ. Požadavky civilních subjektů směřovaly ke snížení výše uvedené kapacity o tři VLÚ (Karlovy Vary, Mariánské Lázně, Františkovy Lázně), tři VO (Jeseník, Vidnava, Železná Studánka) a sedmnáct VZ (Háj u Ledče, Javorníky, Jíloviště, Klínovec, Lucký vrch, Malý Šišák, Mariánské Lázně, Maxičky u Podmokel, Ovčárna pod Pradědem, Smrekovica, Souš, Suchý vrch, Špičák na Šumavě, Tatranské Matliare, Vranov nad Dyjí, Vydra a Železný Brod).

V souvislosti s požadavky civilních orgánů je nutné uvést fakt, že vojenská správa velmi často přebírala objekty, o které nebyl v termínech převzetí zájem, nacházely se ve špatném technickém stavu, byly opuštěny a neudržovány. Příkladem může posloužit Klínovec, Maxičky u Podmokel a hotely v lokalitě Mariánské Lázně. Po investicích ze strany vojenské správy a jejich uvedení do provozuschopného stavu začal narůstat tlak na jejich převzetí. Paradoxní situace se například vyvinula v oblasti Železné Rudy, kde KNV Plzeň žádal o převod hotelů Rixi a Prokop, přestože se zde nacházela řada dalších zařízení k využití (hotely Sirotek, Stela, Edita, Jezerní stěna, bývalá zařízení ROH Šumavan, Plzeň a objekty, které nabízelo k využití Ministerstvo vnitra). Ty však byly v podstatně horším stavu než již zmiňované Rixi a Prokop, do jejichž rekonstrukce investovala vojenská správa tři miliony tehdejších korun. Obdobná situace nastala u zařízení Smrekovica, které bylo předáno vojenské správě rozestavěné v roce 1952 a po jeho dokončení vyvstal požadavek civilní správy na jeho využití jako turistické chaty.

Z provedených analýz vyplynul závěr, že roční plánovaná kapacita stávajících vojenských rekreačních zařízení, vzhledem k počtu oprávněných žadatelů umožňovala 20% roční vykrytí potřeb, tzn. že žadatelé měli možnost obdržet rekreaci jedenkrát za pět let. V tomto období bylo navíc rozšířeno spektrum osob oprávněných čerpat rekreaci o skupiny vojenských důchodců, příslušníky pohraniční stráže a vojáků základní služby formou odměny.

Vláda České republiky na svém jednání 25. dubna 1956 řešila situaci v oblasti lázeňského turistického ruchu. V rámci převodu Čedoku do působnosti Ministerstva zahraničního obchodu byl zadán úkol k předání hotelu Moskva. Jako náhradu obdrželo Ministerstvo obrany do trvalého užívání hotel Bellevue, který mělo do té doby od organizace Čedok v pronájmu.

Proces předávání objektů doznal vzestupnou tendenci. Mimo VZ Moskva (Karlovy Vary) byly v roce 1956 předány VLÚ Trenčianské Teplice, Poděbrady, Jáchymov a VZ Železný Brod. V následujícím roce se k předaným VZ přiřadily Jíloviště, Vydra, Lucký vrch, Mariánské Lázně a VO Železná studánka u Bratislavy.

Z hlediska rozvoje vlastního rekreačního fondu připravilo Ministerstvo národní obrany v roce 1956 do částečného provozu zařízení Tatranské Matliare, v roce 1957 uvedlo do plného provozu VZ Praha (podřízenou AHS/MNO), dále se zaměřilo na budování rekreační základny ÚDA v lokalitě Měřín.

V uvedeném období se Ministerstvo obrany nepotýkalo pouze s požadavky na převod svých zařízení do civilního sektoru, ale i se standardní problematikou efektivního využívání svého rekreačního fondu. Opětovně docházelo k nečerpání přidělených poukazů a příčiny byly obdobné jako v minulosti. Prioritní využívání termínů v období letních a pololetních prázdnin u ženatých příslušníků z důvodů pobytu s rodinou, u svobodných pak letní turistika a zimní lyžování. O přechodové období byl projevován minimální zájem. Mezi objektivní příčiny patřily iracionálně sestavené plány dovolených a služební důvody, mezi něž bylo možné zařadit reorganizace, onemocnění, epidemie apod. Poukazy o jejichž čerpání nebyl projeven zájem, nebyly v mnoha případech vráceny včas k redistribuci a vyskytovala se řada případů nenastoupení na pobyt bez omluvy.

PROCES PŘÍPRAVY K ZALOŽENÍ ORGANIZACE VOJENSKÁ LÁZEŇSKÁ A REKREAČNÍ ZAŘÍZENÍ

Postupně se ukazovalo, že určité výhody decentrálního uspořádání nevyrovnaly nedostatky, ke kterým docházelo nejednotností přístupu jednotlivých velitelství k problematice oblastí řízení podřízených rekreačních zařízení, jejich financování a zásobování. Zejména hospodaření bylo hodnoceno velmi povrchně s aplikací finančního systému, který byl zaveden pro vojenské útvary bez jakékoliv hospodářské činnosti. To znamenalo, že nebylo možno účetně zjišťovat celkový objem vynaložených nákladů a porovnávat je s příjmy. Jednotlivé nadřízené velitelské subjekty věnovaly hospodářské stránce činností lázeňských a rekreačních zařízení podstatně menší pozornost než rozdělování poukazů. I zde však docházelo k nespravedlivé distribuci, kdy lukrativní poukazy „mizely“ při průchodu jednotlivými velitelskými stupni a na koncové pluky a vojskové útvary přicházely ty na méně atraktivní termíny. Obecně tedy chyběla centrální složka, která by celkový systém, jeho činnost a výsledky kontrolovala, porovnávala a vyhodnocovala. Uvedený stav neodpovídal požadavku na zvýšení efektivnosti hospodaření

VO TATRANSKÉ MATLIARE

AREÁL SOUŠ

ve vojenské správě, který vzešel z usnesení politického byra ÚV KSČ z listopadu 1957.

Ministerstvo národní obrany bylo nuceno tuto neuspokojivou situaci v oblasti poskytování lázeňské a rekreační péče řešit. Z hlediska vývoje celkové situace v této oblasti připravoval náměstek ministra-náčelník HT na srpnové KO MNO v roce 1958 návrh k posouzení a rozhodnutí KO MNO k bodu jednání „Návrh na zřízení organizace Vojenská lázeňská a rekreační zařízení". Navrhovaný komplexní materiál, včetně návrhu rozkazu NGŠ k založení VLRZ, nebyl nakonec na srpnovém KO MNO projednáván. Pravděpodobným důvodem bylo nevyrovnání procesu připomínkového řízení, zejména ze strany finanční správy MNO. Ta doporučovala posunutí termínu založení VLRZ na pozdější dobu (důvodem byl navrhovaný model ekonomického řízení organizace, tzv. chozrasčotní, s jehož aplikací v podmínkách MNO nebyly zkušenosti). Přesto vydal NGŠ armádní generál Otakar Rytíř dne 28. srpna 1958 rozkaz č. 023/1958 o zřízení „skupiny vojenská lázeňská a rekreační zařízení" ke dni 1. září 1958. V něm specifikoval zřízení skupiny, termínů a konkretizaci jednotlivých zařízení, předávaných z podřízenosti 1. a 2. vojenského okruhu, velitelství letectva a PVOS, AHO/MNO a ZdrSl k 1. říjnu 1958. Převzaté VLÚ, VO a VZ měly i nadále pracovat v termínu do 31. prosince 1958 v podmínkách materiálního a finančního zabezpečení těch součástí, kterým byly doposud podřízeny. Jejich plné převzetí do materiální a finanční péče VLRZ bylo plánováno počínaje termínem 1. ledna 1959.

Na základě vydaného rozkazu došlo ke komisionálnímu předání mezi skupinou VLRZ a ostatními subjekty následovně:

- od zdravotnické správy byly převzaty VLÚ – Františkovy Lázně, Karlovy Vary, Luhačovice, Mariánské Lázně, Piešťany, Teplice a VO Jeseník, Slapy, Tatranské Matliare a VDO Vidnava,
- od 1. vojenského okruhu byly převzaty VZ – Háj u Ledče, Klínovec, Malý Šišák, Maxičky u Podmokel a Špičák na Šumavě,
- od 2. vojenského okruhu byly převzaty VZ – Javorníky, Nový Smokovec, Ovčárna, Smrekovica a Vranov nad Dyjí,
- od velitelství letectva a PVOS byly převzaty VZ – Kaleník, Souš a Suchý vrch,
- od AHS/MNO byly převzaty VZ – Bedřichov a Praha.

Celkem se jednalo o převzetí šesti VLÚ (Františkovy Lázně, Karlovy Vary, Luhačovice, Mariánské Lázně, Piešťany, Teplice), čtyř VO (Jeseník, Slapy, Tatranské Matliare a Vidnava) a patnácti VZ (Bedřichov, Háj u Ledče, Javorníky, Kaleník, Klínovec, Malý Šišák, Maxičky u Podmokel, Nový Smokovec, Ovčárna, Praha, Smrekovica, Souš, Suchý vrch, Špičák na Šumavě a Vranov nad Dyjí).

V následujícím období připravoval náměstek ministra-náčelník HT nové podkladové materiály na prosincové KO MNO, konané dne 2. prosince 1958. Týkaly se především Zprávy ministra obrany o lázeňské a rekreační péči v oboru MNO adresované na sekretariát ÚV KSČ. V návaznosti na tento materiál, ve kterém již bylo uvedeno založení VLRZ, připravil i rozkaz NGŠ k jejímu založení. Nicméně ani v tomto případě nebyl návrh rozkazu na KO MNO projednáván. Projednána a schválena byla předložená zpráva pro sekretariát ÚV KSČ a v souvislosti se založením VLRZ byly vydány úkolové listy NGŠ a náměstku ministra-náčelníku HT.

Náčelníku generálního štábu byl vydán úkol zrušit s účinností od 1. ledna 1959 dosavadní tabulky vojenských lázeňských ústavů, ozdravoven a zotavoven a doplnit o to tabulky organizace „vojenských lázeňských a rekreačních zařízení".

Náměstku ministra-náčelníkovi týlu:

a. vybudovat od 1. ledna 1959 „vojenská lázeňská a rekreační zařízení" jako organizaci zahrnující všechny vojenské lázeňské ústavy, ozdravovny, zotavovny a pionýrské tábory a hospodařící podle některých zásad chozrasčotu v rámci schváleného plánu a rozpočtu,
b. připravit nové směrnice o poskytování lázeňského léčení, o vojenské výběrové rekreaci a dětské rekreaci, organizační řád „vojenských lázeňských a rekreačních zařízení", typový provozní řád a domácí řád vojenských lázeňských ústavů, ozdravoven, zotavoven a pionýrských táborů – do schválení zprávy sekretariátem ÚV KSČ nevydávat,
c. předložit kolegiu ministra národní obrany do 30. června 1959 perspektivní plán lázeňské a rekreační péče v rámci MNO.

Následně po KO MNO proběhlo ve dnech 4.–6. prosince 1958 v místě VZ Praha školení náčelníků, účetních a vedoucích provozu všech zařízení s cílem orientovat je na způsob plnění úkolů v nových podmínkách organizace „Vojenské lázeňské a rekreační zařízení" s obsahem:

- zdravotnické úkoly v roce 1959,
- organizační a hospodářská koncepce od 1. ledna 1959,
- MTZ a doprava,
- stavebně ubytovací záležitosti,
- finanční plánování, financování a účetní evidence,
- všeobecné záležitosti.

LÁZEŇSKÁ A REKREAČNÍ PÉČE V LETECH 1959–1992

DEKÁDA 60. LET

Organizace VLRZ zahájila oficiálně činnost dne 1. ledna 1959 na základě rozhodnutí KO MNO ze dne 2. prosince 1958 a vydání úkolů NGŠ a náměstku ministra-náčelníku HT. Výchozí podmínky k jejímu založení již stanovil NGŠ svým rozkazem č. 023/1958 ze dne 28. srpna 1958.

Její založení sledovalo především účelnou centralizaci řízení vojenských lázeňských ústavů, ozdravoven, zotavoven a pionýrských táborů MNO v zájmu zabezpečení jednotné lázeňské, ozdravenské a zotavenské péče účastníků nemocenské péče v ozbrojených silách a jejich rodinných příslušníků. V omezeném rozsahu pak i jiných osob, především občanských zaměstnanců vojenské správy. Nastavené specifické ekonomické podmínky činnosti organizace měly zabezpečit zvyšování úrovně poskytovaných služeb za současného stavu účelného zhospodárnění provozu.

VLRZ se v období zahájení činnosti nacházela ve velmi složitých podmínkách. Uplatňování ekonomických nástrojů při plnění stanovených úkolů vycházelo spíše z představ, neboť bylo realizováno bez předcházejících zkušeností. Pro svou činnost postrádala základní řídicí dokumenty, například organizační řád (vydán až v roce 1962), typové provozní řády (vydány v roce 1961), nové směrnice pro činnost jednotlivých oblastí (vydávány průběžně při vlastní realizaci činnosti organizace). Doposud provedené předchozí reorganizace v letech 1950, 1952 a 1954 se výrazným způsobem negativně promítly v úrovni péče o nemovitou infrastrukturu zařízení a jejich vybavenosti. Jednotlivé objekty byly v převážné většině případů investičně zanedbané a vybavenost vnitřního zařízení omšelá a zastaralá.

V průběhu prvního roku činnosti se VLRZ zaměřila zejména na stabilizaci své vnitřní struktury a na zlepšování podmínek pobytu účastníků ve svých zařízeních.

Není účelem hodnotit činnost VLRZ po jednotlivých letech, za objektivní měřítko její činnosti je nutné zvolit delší časové období, v tomto případě dekádu šedesátých let. Tu lze charakterizovat jako období budování organizace a její „obhajobu“ ve struktuře MNO. Z hlediska opodstatnění a zachování organizace to byla etapa nesmírně složitá, důležitá a zásadní. VLRZ v ní přečkala tlaky vnějšího vojenského okolí ke svému zrušení. Došlo k tomu v rozmezí let 1965–1966. V tomto období dospěla situace tak daleko, že řada zaměstnanců od organizace odcházela z důvodu šíření „zaručených“ informací o její neperspektivnosti. Tuto situaci však VLRZ ustála. V letech 1968–1969 následoval další atak směřující ke zrušení organizace. Na něj zdravotnická správa v součinnosti s VLRZ reagovala zpracováním podrobného analytického dokumentu, ve kterém vyhodnotila plnění jednotlivých stanovených úkolů od doby svého založení. Nejen tento dokument a výsledky, kterých dosáhla v hodnoceném období, ale zejména i ta skutečnost, že VLRZ byla schopna v letech 1967–1968 promptně reagovat a v rekordně krátké době zabezpečit požadavek nově zavedené formy preventivní rehabilitace, přispěly k tomu, že obhájila svou opodstatněnost v rámci MNO.

GEN. POR. JOSEF ŠKVAŘIL (NÁČELNÍK VLRZ 1964–1967)

V dekádě 60. let se podařilo zabezpečit lázeňské léčení na 95 % obsazení plánované kapacity. Návrhy na lázeňské léčení byly pokryty takřka na 100 %. Nedostatečná lůžková kapacita se projevila zejména v případech léčby chorob pohybového ústrojí, cévních chorob, dýchacích cest a neuróz. Preventivní rehabilitace vojáků z povolání byla od jejího zavedení poskytnuta více než 18 000 vojáků.

Dětská ozdravenská péče dosáhla obsazenosti 90 % a vykazovala se ustálenými požadavky.

Výběrová rekreace domácí a od poloviny 60. let rozšířená o zahraniční rekreace svým charakterem vykazovaly, oproti civilnímu sektoru, výhodu aplikace

formy rodinných pobytů. Poptávka však vykazovala značnou nevyrovnanost, neboť přes 80 % zájmu bylo soustředěno na letní pobyty u vody. Osvědčil se systém distribuce poukazů dle směrných čísel na atraktivní období, a to i do zahraničí. Poptávkový systém byl aplikován i na ostatní, méně atraktivní měsíce. Touto formou bylo dosaženo 100% naplnění požadavků, přičemž zbývající kapacita zařízení byla vyčleněna na účely preventivní rehabilitace.

Dětská rekreace byla vykryta až do roku 1968 z 90 %, ztrátou některých kapacit v následném období pouze na 70 %. Optimální roční kapacita činila přibližně 5000 míst.

Porovnání lázeňského úseku VLRZ se situací a perspektivami státních lázní ukázalo v podstatě stejné rysy dosaženého stavu. Ekonomika státních lázní však vycházela z příjmů plateb uživatelů, kdežto u VLRZ tomu bylo na základě aplikace dotací k plánované ztrátě.

V oblasti stavebně technického stavu objektů a jejich vybavenosti se podařilo postupně zvyšovat jejich kvalitu. Přesto nadále přetrvával problém v rozdílnosti stavu jednotlivých zařízení. K méně provozem opotřebovaným zařízením patřily rekonstruovaná VZ Bedřichov, budovaný Měřín a nově postavené Tatranské Zruby. K zastaralým náležely VLÚ Piešťany, Mariánské Lázně, z VZ Vranov, Špičák, Ovčárna a řada dalších. Obecně dosahovala míra opotřebení nemovité struktury přibližně 30 %, což bylo považováno za vcelku optimální. Závažnějším problémem však byla míra opotřebovanosti energetických, pracovních zařízení a přístrojů, která se pohybovala v rozmezí 50–70 %. Mezi stěžejní problémy náležel zastaralý stav zdravotní techniky.

Došlo také ke snížení ubytovací kapacity VLRZ, a to na základě předání jejích zařízení jiným subjektům. Konkrétně se jednalo o VLÚ Luhačovice, VZ Háj u Ledče, Javorníky, Kaleník, Klínovec, Maxičky u Podmokel, Souš (ta byla později vrácena zpět) a Praha. Zrušena byla letní sezonní zotavovna Lubochňa. Na druhé straně byla ubytovací kapacita posílena o VZ Měřín a nově vybudovanou VZ Tatranské Zruby. S případným započtením již dříve předaných objektů (VLÚ Poděbrady, Trenčianské Teplice, Jáchymov a VZ Jíloviště, Lucký vrch, Mariánské Lázně, Suchý vrch, Vydra a VO Železná studánka u Bratislavy) to ve své podstatě znamenalo, že VLRZ plnila své úkoly přibližně s poloviční kapacitou, kterou disponovala vojenská správa před jejím založením, a to za situace podstatně rozšířených požadavků na zabezpečení stanovených úkolů. Na první pohled by se mohlo zdát, že se jednalo o kontraproduktivní opatření. Nicméně tato situace na druhé straně donutila VLRZ k hledání cest ke zvýšení efektivity ve využití kapacit zbývajících zařízení a dále umožnila zaměřit využití objemu vyčleněných finančních prostředků na investiční a provozní účely na nižší počet objektů.

Dosažené výsledky v kontextu s podrobnou analýzou činnosti VLRZ v této dekádě prokázaly, že organizace zařazená do specifické ekonomické sféry výrazně zvýšila kvalitu a rozsah poskytovaných služeb, a to díky tvorbě vhodných ekonomicko-provozních podmínek a stavu centrálního řízení. Tím se jí podařilo naplnit cíle, které měla vytýčeny při svém založení. Uhájením pozic svého opodstatnění v MNO a k dalšímu rozvoji byly VLRZ stanoveny následující úkoly na období do roku 1980.

1. V lázeňské a ozdravenské péči zvyšovat kvalifikaci kádrů a zavádět nové a modernizovat stávající přístrojové vybavení. VO Slapy přebudovat na VRÚ a ve VO Tatranské Matliare zavést ozdravný režim. Počínaje rokem 1970 převést stávající skupinu IV. preventivní rehabilitace na plné lázeňské léčení v trvání 21–28 dnů, z nichž 7–14 dnů hradí účastník ze své dovolené.
2. Preventivní rehabilitace zabezpečovat i nadále pro osoby nad čtyřicet let věku, v případech rizikových profesí i mladším.
3. Výběrovou rekreaci nadále koncentrovat do atraktivních míst a měsíců, rozšířit campingové možnosti a rozšiřovat zahraniční rekreaci u moře.
4. V investiční oblasti aplikovat nutný kompromis mezi potřebami a možnostmi. Zaměřit se zejména na údržbu, opravy a adaptaci stávajících objektů. V nezbytné míře přistupovat k nové výstavbě, a to pouze jako náhradu ze dožívající nebo zcela nevyhovující objekty. Do konce roku 1980 se proto uvažuje z větších akcí realizovat pouze výstavbu nové centrální budovy Vranov, nového ústavu Piešťany a vybudování víceúčelového zařízení Vihorlat.

DEKÁDA 70. LET

Dekádu 70. let je možné označit za období stabilizace VLRZ a hledání optimálních cest k plnění stanovených úkolů v jednotlivých oblastech lázeňské péče, rekreační péče a investic, které vycházely z ekonomické situace a podmínek v MNO.

GENMJR. JOSEF SLABÝ (NÁČELNÍK VLRZ 1967–1975)

LÁZEŇSKÁ PÉČE

V oblasti léčebné péče se přes počáteční problémy podařilo postupně navázat a prohlubovat spolupráci s výzkumnými pracovišti Československých státních lázní a předními lékařskými odborníky v oblastech balneologie, fyzioterapie, revmatologie, rehabilitace, urologie, nemocí dýchacích cest a dietologie. Vybrané skupiny lékařů se účastnily doškolovacích kurzů manuální terapie a akupunktury za účelem rozšířit komplexnost lázeňského vlivu na pacienta. Všechna tato opatření směřovala k aplikaci a rozšiřování nových vyšetřovacích a léčebných metod, podpořených zaváděním soudobého přístrojového vybavení. Jako příklady je možné uvést zavedení nových léčebných metod revmatologických onemocnění (VLÚ Piešťany), nemocí srdce a cév (VLÚ Františkovy Lázně). I nadále však přetrvávaly problémy v oblasti doléčování, kde se projevila nízká obsazenost vyčleňované kapacity pro VN.

I z tohoto důvodu došlo ke zkrácení provozní přestávky mezi nástupy a odjezdy jednotlivých 21denních turnusů, což v konečném důsledku vedlo k zavedení 17 turnusů (oproti 16 v předcházejícím období) a tím i navýšení roční kapacity ústavů. Do praxe bylo zavedeno lázeňské léčení spojené s preventivní rehabilitací na dobu 21–28 dní a tato forma se projevila velmi pozitivně.

Zabezpečení preventivní rehabilitace bylo hodnoceno kladně. Došlo k zpřísnění režimu při pobytech a zlepšení podmínek v zabezpečení materiálem pro sportovní a kulturní činnost. Preventivní rehabilitace si i nadále uchovala pracovní náplň, určité problémy se vyskytovaly v oblasti její účelnosti v propojení na plnění plánů údržby jednotlivých objektů. Stala se také předmětem vědecko-výzkumné práce ve VLÚ a VO s úkolem sledovat její vliv na fyzický a zdravotní stav velitelského sboru. Preventivní rehabilitace ve VLÚ dosahovala účasti až 104 % plánovaných počtů, ve VZ to bylo průměrně na 88 %.

Řešeny byly i problémy organizačního charakteru, kterými bylo nedodržování kázně a denního řádu vojáků základní služby v průběhu pobytu na doléčování, vhodného společenského chování či chronická problematika předčasných, neodůvodněných odjezdů u kategorie vojáků z povolání. To ve svém důsledku vedlo k zpřísňování režimu při lázeňských a rehabilitačních pobytech.

REKREAČNÍ PÉČE

Domácí rekreace

Zaváděním nových forem za účelem zatraktivnění pobytů došlo ke kvalitativnímu posunu v oblasti rekreační péče. Ve směru trávení volnočasových sportovních aktivit se jednalo o budování hřišť, bazénů, saun a pro zimní období lyžařských vleků (VZ Bedřichov, Malý Šišák, Smrekovica, Tatranské Matliare, Jeseník). Organizovány byly i specifické turistické turnusy (Ovčárna, Špičák), turnusy se sportovními cíli (Tatranské Zruby – výstup na Gerlach) a kombinované turnusy – Tatranské Zruby / Zemplínská Šírava z hlediska kulturně poznávacích aktivit. Pozornost v tomto směru byla zaměřena i na doplnění sportovního materiálu. Pobyty byly dále podpořeny rozvojem nabídek kulturních akcí, konkrétně malými formami divadelní a hudební produkce se zaměřením na rozšíření nabídky večerních programů. Zlepšila se i práce s dětmi rekreantů. Plánované počty tuzemské výběrové rekreace se dařilo plnit na 92–94 %. Nevyužité poukazy byly ve většině případů vykryty formou krátkodobé rekreace, v trvání do sedmi dnů.

Zahraniční rekreace

VLRZ se snažila reagovat na zvýšené požadavky v letním období rozšířením nabídky možností zahraničních rekreací. Ta byla realizována ve dvou formách. Jednak placená, dále pak tzv. výměnná (reciproční). Zájem o placenou formu narůstal a účastníci byli ochotni zaplatit i vyšší poplatky. Ty však byly stále nižší než u konkurenčního Čedoku. V tomto období byly organizovány zájezdy do SSSR (pobytové a poznávací), MLR, BLR, PLR, RSR, NDR a Jugoslávie. O pobyty v PLR byl projevován nižší zájem, především z hlediska cen a obav z nepříznivého počasí u Baltu. Naopak úspěšně se projevily campingové formy rekreace Tatry-Balaton, realizované vlastní automobilovou dopravou.

Výměnné rekreace byly směřovány do MLR, PLR a NDR. Reciprocně, v rámci pobytu zahraničních účastníků při formě výměnné rekreace, byly využívány VZ Bedřichov, Špičák, Měřín, Vranov a Tatranské Zruby a VLÚ Karlovy Vary a Teplice.

Celkem se obou forem zahraniční rekreace účastnilo ročně přibližně 3200 osob a naplněnost dosahovala průměrně 95–99 % vyčleněné kapacity. Určitým handicapem v naplněnosti byla nižší obsazenost předsezonních a posezonních pobytů, byť byly nabízeny s nižšími cenami.

LETNÍ DĚTSKÉ TÁBORY

Letní dětské tábory se považovaly za nedílnou součást ústavů a zařízení, které je organizačně zabezpečovaly. Byly realizovány ve stálých, stanových, putovních, putovních vodáckých a zimních dětských táborech. Letní dětské tábory s mezinárodní účastí byly organizovány v Jílovišti (VO Slapy) a Teplicích nad Metují (VZ Bedřichov). Bylo zavedeno i specifické zaměření táborů, například na Olšině vodácké a v Tatranských Zrubech horolezecké tábory. Zimní dětské tábory se uskutečňovaly ve VZ Bedřichov, Ovčárna, Špičák, z toho s mezinárodní účastí ve VZ Bedřichov. Reciprocně byly zabezpečeny v letním období zahraniční dětské tábory v NDR (Prora, Kuhlungsborg, Klein Koris), MLR (Balatonlelle) a PLR (Uniescie). Celková kapacita

domácích dětských táborů se pohybovala v úrovni 3500 poukazů ročně, a pro zahraniční dětské rekreace přibližně 190 ročně. Celková naplněnost byla vysoká a dosahovala 98–99 % vyčleněné kapacity.

INVESTIČNÍ VÝSTAVBA

Rozsah investiční výstavby byl dán ekonomickým rámcem, stanoveným MNO. Ke stěžejním akcím náležela výstavba nové VZ Zemplínská Šírava, která byla slavnostně otevřena v roce 1978. Zkušební provoz nově postavené hlavní budovy VZ Vranov byl zahájen v roce 1973.

V dalším pořadí byla řešena problematika zásobování vodou a energiemi u VZ Měřín, Vranov, Bítov, Malý Šišák, Olšina a plynofikace u VZ Tatranské Zruby a VO Jeseník.

Nezanedbatelným úkolem byla tvorba podmínek pro ubytování zaměstnanců formou výstavby ubytovacích zařízení ve VO Slapy, Tatranské Matliare a VZ Špičák. Základní dokumentace pro výstavbu dalších ubytoven a bytového fondu byla zpracována pro VDO Vidnava, VZ Zemplínská Šírava, Ovčárna, Tatranské Zruby, Bedřichov, Vranov, Olšina, Měřín a Smrekovica.

Svým rozsahem menší investiční akce, směřující do oblasti modernizace a udržování stavebně ubytovacího fondu jednotlivých zařízení byly následující:

- dokončení rekonstrukce budovy Rixi (Špičák – 1970),
- dokončení rekonstrukce budovy Prokop (Špičák – 1972),
- rekonstrukce objektů Davos a Bristol VLÚ Mariánské Lázně (1975),
- rekonstrukce budovy Bellevue VLÚ Karlovy Vary,
- VLÚ Karlovy Vary – úprava vstupní haly, rekonstrukce 1. patra hlavní budovy,
- VLÚ Piešťany – oprava vnějších fasád,
- VLÚ Františkovy Lázně – přístavba pokojů a jídelny,
- VO Tatranské Matliare – výstavba provozu vodoléčby, úprava jídelny pro VIP hosty,
- VZ Smrekovica – oprava parního rozvodu, rekonstrukce silnice, rekonstrukce kabelové trasy,
- VZ Měřín – výstavba trafostanice, výstavba „objektu pro krátkodobou rekreaci“ jako náhrada lůžkové kapacity za doživší chatky Junior,
- VZ Bedřichov – rekonstrukce etapa I.,
- VZ Ovčárna – oprava komunikací v okolí objektu,
- VZ Olšina – oprava objektu Velký Kokeš.

V této dekádě se VLRZ podařilo naplnit stanovené úkoly. Postupně byla rozšířena turistická, zájezdová a sportovní činnost, vybudovány byly sportovní areály, zlepšila se práce s dětmi rekreantů.

V oblasti stravování došlo k navýšení finančního limitu, což se promítlo do zvýšení kvality úrovně stravovacích služeb. Prosazován byl trend zavádění racionální výživy.

Byla rozšířena nabídka zahraničních rekreací v zájmu navýšení kapacitních možností letních pobytových rekreací, zejména rodinných v Maďarsku, Rumunsku a Jugoslávii.

Přetrvávajícím negativem bylo vysoké procento vrácených poukazů v mimosezonních termínech.

Z hlediska rozvoje byly zpracovány výhledové plány jednotlivých ústavů a zařízení. V oblasti výstavby se projevil naléhavý problém, kterým byla zásadní modernizace VO Slapy, neboť její přechod na VRÚ nebyl podpořen plánovanou výstavbou. Proto bylo nutno přistoupit k realizaci přechodu formou postupné rekonstrukce stávajících objektů.

DEKÁDA 80. LET A ZAČÁTEK 90. LET

V tomto období působila VLRZ ve třech rozdílných hospodářsko-ekonomických podmínkách. Etapu zahájila jako hospodářská organizace se zvláštním statutem (od svého založení 1. ledna 1959). Počínaje dnem 1. července 1989 se na základě zákona č. 88/1988 Sb. stala státním podnikem a dle rozkazu MO ČSFR č. 71 ze dne 21. prosince 1990 jí byl přiznán charakter podniku k uspokojování veřejně prospěšných zájmů. Předmětem její činnosti se stalo poskytování lázeňské, ozdravenské a rekreační péče vojákům z povolání, vojákům v další službě, příslušníkům ozbrojených sil států, s nimiž FMO uzavřelo dohody a dalším osobám, zejména rodinným příslušníkům nositelů poukazů. Na základě zakládací listiny, podepsané ministrem obrany ČSFR Lubošem Dobrovským dne 30. prosince 1991 došlo 31. prosince 1991 ke zrušení VLRZ Praha, státního podniku pro uspokojování veřejně prospěšných zájmů, a od 1. ledna 1992 byla zřízena příspěvková organizace FMO s názvem VLRZ, hospodařící s finančními prostředky získanými ze své činnosti a s prostředky přijatými z rozpočtu zřizovatele za poskytované služby FMO.

LÁZEŇSKÁ PÉČE

Lázeňskou léčbu se dařilo udržovat na velmi dobré úrovni. Přispívalo k tomu technické vybavení odborných pracovišť moderní domácí a zahraniční diagnostickou a léčebně zdravotní technikou a její využívání při procesu léčby. Průběžně docházelo k zavádění nových terapeutických, fyziatrických a balneologických metod, vhodných pro lázeňskou léčbu.

I nadále byl posilován rehabilitační charakter ústavů s důrazem na preventivní zaměření odborné činnosti s cílem upevňování správných návyků v životosprávě, denním režimu, hygieně a dietice. Pozornost byla věnována i oblasti zvyšování odborné úrovně lékařů a personálu formami stáží na odborných pracovištích, spoluprací s odborníky a plněním úkolů v oblasti vědecké práce.

V organizačních záležitostech byla věnována pozornost zavádění a rozšiřování výpočetní techniky v období počínaje koncem 90. let.

Pozornost byla zaměřena i na sledování a vyhodnocování finanční náročnosti procedur.

Průměrná využitelnost roční plánované kapacity dosáhla u lázeňského léčení 115–140 %, (navýšení plánované kapacity dosaženo na úkor nevyčerpané kvóty doléčování), doléčování 85 % a preventivní rehabilitace II 85 %. U preventivní rehabilitace I (letci – 96–98 %, výsadkáři 88–91 %) a preventivní rehabilitace I ve vojenských zotavovnách 81 %.

U preventivní rehabilitace I byl zaznamenán klesající trend ve využívání poukazů. Nejlépe byly obsazovány VZ Tatranské Zruby, Bedřichov, Špičák a Olšina. Nižší mírou využitelnosti se prokazovaly VZ Smrekovica a Zemplínská Šírava.

REKREAČNÍ PÉČE

Domácí výběrová rekreace

V domácí výběrové rekreaci byla pozornost zaměřena na zvyšování úrovně poskytovaných služeb pro rekreanty, zejména formou rozšířené programové skladby pobytů. Zavedeny byly herny pro děti. V tomto období vzrostl také podíl domácí rekreace na celkovém využití kapacit zařízení a počínaje rokem 1987 došlo k zavedení sedmidenních rekreačních cyklů, místo dosavadních čtrnáctidenních.

Opětovně byl řešen problém redistribuce vrácených poukazů na mimosezonní období, kde zájem o pobyty dosahoval 78 %. Projevovaným nedostatkem bylo především pozdní vracení nevyužitých poukazů, a tím ztížení podmínek pro jejich následnou redistribuci. U VZ s celoročním provozem se zájem soustřeďoval zejména na Tatranské Zruby, Bedřichov, Ovčárnu, Špičák a Malý Šišák. Na opačném pólu se ocitla tradičně VZ Zemplínská Šírava s mimosezonní naplněností 69 %.

Z hlediska rozšíření letní nabídkové kapacity byly zavedeny letní turnusy ve VLÚ Karlovy Vary, Františkovy Lázně, Piešťany, Mariánské Lázně, Jeseník a Tatranské Matliare, jejichž organizování mělo velmi kladnou odezvu.

Zahraniční rekreace

I nadále převládal zájem o letní pobyty u moře. Organizovány byly pobytové i tematické zájezdy do zemí SSSR (Jalta, Dagomys), BLR (Elica, vily Jih), RSR (Olimpic), MLR (Budapešť, Siofok, Balstonfured), NDR (Ostsee). Nižší zájem byl projevován o pobyty v BLR a RSR. Ročně bylo plánováno přibližně 3200–3300 míst, která se podařilo naplnit na 99 % vyčleněné kapacity.

Výměnná zahraniční rekreace směřovala do MLR, NDR, PLR. Ročně bylo plánováno přibližně 1200 míst s obsazeností 97–98 % vyčleněné kapacity.

Zahraniční dětská rekreace byla realizována v NDR, PLR a MLR recipročně v počtu 320 míst s plněním na 99 % vyčleněné kapacity.

Do roku 1989 byly možnosti nakupované zahraniční rekreace limitovány zajištěním devizových prostředků, i přesto že je VLRZ realizovala bez navýšení o příslušný rabat, který u cestovních kanceláří činil přibližně 10–12 % zájezdu.

V letech 1990–1992 se otevřely v oblasti zahraničních rekreaci širší možnosti, a proto byly pobytové destinace postupně rozšiřovány.

DĚTSKÉ TÁBORY

Četnost letních táborů byla pohyblivá, koncem 80. let dosáhla počtu jedenácti táborů. Uspokojováno bylo přibližně 5000 dětí ročně s naplněností na 98 % vyčleněné kapacity.

INVESTIČNÍ VÝSTAVBA

Ke stěžejním investičním akcím dekády 80. let a začátku 90. let patřilo dokončení kompletní generální opravy VZ Ovčárna (1985–1991), dokončení výstavby VZ Lipno Hůrka (1991) a etapizace výstavby VZ Měřín (I. etapa výstavby v letech 1984–1988, II. etapa výstavby v letech 1989–1991).

K dalším akcím náležely:

VLÚ Karlovy Vary	• Dokončení GO objektu Bílý Kříž v roce 1989
	• Rekonstrukce objektu Eliška v letech 1987–1989
	• Rekonstrukce objektu Chopin 1989
VLÚ Mariánské Lázně	• Rekonstrukce objektu Imperial v letech 1988–1990
VLÚ Františkovy Lázně	• Postupná GO jednotlivých provozů, včetně interiéru 1979–1987
VO Tatranské Matliare	• Rekonstrukce a opravy jednotlivých objektů v rozmezí let 1981–1987
	• Rekonstrukce objektu Esplanade – dokončení roku 1983
VO Jeseník	• Zahájení rozsáhlé rekonstrukce areálu ozdravovny v roce 1990
VDO Vidnava	• Rekonstrukce hlavní budovy za provozu v letech 1986–1990
VRÚ Slapy	• Rekonstrukce pavilonu B v roce 1983
VZ Špičák	• Rekonstrukce vodoinstalace budovy Prokop v roce 1986
VZ Olšina	• Rekonstrukce LDT Květušín svépomocí v letech 1980–1987
	• Výstavba osmi nových chat v letech 1988–1991
VZ Bedřichov	• Rekonstrukce části C v letech 1986–1989
VZ Zemplínská Šírava	• Výstavba chatek v letech 1990–1991

Koncem roku 1992 zabezpečovala VLRZ léčebnou péči osob s oslabeným zdravím v pěti VLÚ (Karlovy Vary, Mariánské Lázně, Františkovy Lázně, Teplice a Piešťany), jednom VRÚ (Slapy), dvou VO (Tatranské Matliare, Jeseník) a jedné VDO (Vidnava).

Rekreační pobyty, preventivní rehabilitace a služební akce poskytovalo jedenáct VZ (Bedřichov, Bítov, Lipno, Malý Šišák, Měřín, Ovčárna, Smrekovica, Špičák, Tatranské Zruby, Vranov, Zemplínská Šírava).

Dětská rekreace byla zabezpečována v dvanácti dětských táborech (Bedřichov, Bítov, Květušín, Malý Šišák, Měřín, Olšina, Smrekovica, Šírava, Šírava – stany, Špičák, Tatranské Zruby, Vranov).

I do dalšího období si s sebou VLRZ nesla dědictví předchozích let v oblasti zanedbávaného stavu nemovité infrastruktury. Většina lázeňských objektů byla vybudována v minulém století a budovy postrádaly potřebnou kapacitu dvou a jednolůžkových pokojů. Tristní byla situace s vybaveností pokojů koupelnami a WC, které se pohybovaly v úrovni 10 %. U VZ panovala obdobná situace. Standardním požadavkům doby odpovídaly pouze VZ Vranov, Tatranské Zruby, Zemplínská Šírava, Ovčárna a Lipno-Hůrka.

Většina zařízení postrádala prostory k trávení volnočasových aktivit. Posilovny se nacházely pouze ve VZ Bedřichov a Měřín. Sauny byly zavedeny ve čtyřech zařízeních. Krytý plavecký bazén jako jedna z podmínek přitažlivosti zařízení v mimosezonních měsících se nacházel pouze ve VZ Měřín. Přitom ekonomické podmínky nutily využití maximálních kapacit zařízení, a to i v mimosezonních měsících.

Další rozvoj VLRZ byl tedy spojován se zvyšováním kvality stávajících zařízení, což do budoucna znamenalo:

- Postupnou rekonstrukci objektů.
- Obnovu zastaralého interiéru.
- Doplnění pokojů sociálním zařízením.
- Vybavení videorozvody, satelitními příjmy, novými telefonními rozvody.
- Vybavení kuchyňským zařízením.
- Nové způsoby distribuce jídel, rozšíření sortimentu podávaných jídel a nápojů.
- Rekonstrukci balneoprovozů.
- Rozšíření pasantních služeb.
- Zkvalitňování poskytovaných služeb (půjčovny sportovních potřeb, cukrárny, kavárny pro veřejnost, vstup veřejnosti do bazénů atd).

Dne 13. listopadu 1992 přijalo Federální shromáždění ústavní zákon č. 541/1992 Sb., o dělení majetku České a Slovenské Federativní republiky mezi Českou republikou a Slovenskou republikou a jeho přechodu na Českou a Slovenskou republiku. Následně dne 25. listopadu 1992 přijalo Federální shromáždění další ústavní zákon č. 542/1992 Sb., o zániku ČSFR k 31. prosinci 1992.

Důsledkem přijatých ústavních zákonů došlo k předání VLÚ (Piešťany), VO (Tatranské Matliare) a VZ (Smrekovica, Zemplínská Šírava a Tatranské Zruby) Slovenské republice, neboť se nacházely na jejím území.

VZ SMREKOVICA

VZ TATRANSKÉ ZRUBY

TATRANSKÉ MATLIARE

TATRANSKÉ MATLIARE, ZIMA 1969

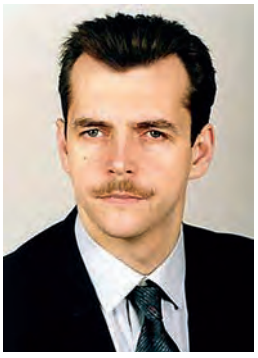

LÁZEŇSKÁ A REKREAČNÍ PÉČE OD ROKU 1993 DO SOUČASNOSTI

Počínaje rokem 1993 zahajovala VLRZ svou činnost v sestavě čtyř VLL (Karlovy Vary, Mariánské Lázně, Františkovy Lázně a Teplice), jednoho VRÚ (Slapy), jedné VO (Jeseník), jedné VDO (Vidnava) a osmi VZ (Bedřichov, Bítov, Lipno, Malý Šišák, Měřín, Ovčárna, Špičák a Vranov).

Startovní pozice VLRZ v novém období nebyla příliš příznivá. Období let 1993 až 1996 lze stěží charakterizovat jako rozvoj VLRZ v nových podmínkách, spíš jako její úpadek v rámci rezortu MO. Ať již byly důvody vedení VLRZ v tomto období jakékoliv, v každém případě nenašlo společnou cestu s vedením rezortu a GŠ AČR pro vytváření optimálních podmínek k sociálnímu zabezpečení vojáků z povolání. Názory vojenské veřejnosti ve vnímání VLRZ byly převážně negativní a nepřispěla k nim ani skutečnost pronájmu největšího zařízení VZ Bedřichov firmě Euro American Travel. Za jejího působení byla ve vojenském zařízení upřednostňována civilní klientela a vojáci se ocitli tzv. na vedlejší koleji. Tyto faktory vygradovaly až k situaci, kdy se samotná VLRZ ocitla na pokraji zájmu MO.

Počátek změny v rozvoji VLRZ a jejího zakotvení v rezortu MO je nutné spatřovat s nástupem nového vedení VLRZ v čele s tehdejším pplk. Ing. Jaroslavem Tvrdíkem (pozdější ministr obrany). Jeho náměty k zabezpečení rozvoje VLRZ našly kladnou odezvu u tehdejšího NGŠ genpor. Ing. Jiřího Šedivého, který za jednu ze svých priorit považoval sociální zabezpečení vojáka. V tomto období se protnuly společné zájmy a byla zahájena etapa hledání východisek ve zlepšení služeb VLRZ a zajištění financování dalšího rozvoje. Za přispění dalších funkcionářů MO a GŠ AČR bylo zahájeno období, spojené s realizací sociálního programu, jehož obsahem bylo i zvýšení kvality služeb, poskytovaných VLRZ.

ING. JAROSLAV TVRDÍK
(ŘEDITEL VLRZ 1996–2001)

ARM. GEN. ING. JIŘÍ ŠEDIVÝ
(NGŠ AČR)

Je na místě podotknout, že i po odchodu pplk. Ing. Tvrdíka z funkce ředitele VLRZ se podařilo jeho následovníku plk. Ing. Václavu Janouškovi, společně s týmem jeho spolupracovníků, udržet trend nastavený s důrazem na kvalitu a organizovanost služeb pro VZP, OZ a jejich rodinné příslušníky v oblastech preventivních rehabilitací a domácích rekreací. A to i za cenu redukce tří zařízení VZ Lipno (Hůrka, Olšina a Jenišov) v roce 2009, téhož roku VLL Mariánské Lázně a roku 2010 VZ Špičák. Nově nastoupivší ředitel Ing. Václav Studený navázal na své předchůdce. Mimo kvalitního zabezpečení úkolů je jeho snahou navrátit k užívání některé z prodaných provozů, konkrétně objektů Špičák na Šumavě a Jenišov, případně i dalších, které jsou v užívání subjektů státní správy a není o ně zájem.

HLAVNÍ INVESTIČNÍ AKCE V TOMTO OBDOBÍ

Dominantní realizovanou akcí v tomto období co do rozsahu a vynaložených nákladů byla celková rekonstrukce VZ Bedřichov v období 1999–2002. Ta zahrnovala kompletní rekonstrukci centrální budovy s ubytovací částí, výstavbu Sportovně rehabilitačního centra s krytým plaveckým bazénem, výstavbu tenisové haly, restaurace Medvěd, rekonstrukci depandancí, ubytovny pro zaměstnance, strukturované kabeláže a přechod na plynofikaci zařízení. V letech 2011–2012 byla poté provedena následná rekonstrukce a dostavba dnešního Wellness centra.

K ostatním významnějším investičním akcím zařízení VLRZ náležely:

- rekonstrukce budovy hotelu DAP a nová výstavba kuchyně pro závodní stravování. Tuto rekonstrukci komplexně provedlo Ministerstvo obrany a objekt byl následně předán do užívání a později i do práva hospodaření VLRZ. Stavební práce byly dokončeny v roce 2008,
- rekonstrukce VZ Dyje-Vranov v letech 2009–2011. V rámci provozních přestávek tohoto sezonního zařízení došlo k postupné rekonstrukci veškerých ubytovacích částí zotavovny a k vestavbě wellness centra se squashovým kurtem,
- rekonstrukce střediska VZ Dyje-Bítov v letech 2007–2009 (modernizace chatek, doplnění o sociální zařízení se sprchovými kouty, vybudování nezbytné infrastruktury a výstavba venkovních sportovišť),
- rekonstrukce VZ Měřín v roce 2000 (výstavba nové sportovní haly s komplexní přestavbou stávajícího bazénu na Aquacentrum s rozsáhlým wellness provozem),
- rekonstrukce střediska Malý Šišák v období let 2001–2003 (vybudováním prostorů krytých garáží, nadstavba budovy propojená s modernizací ubytovacího fondu, zřízení bowlingových drah). V období 2017–2019 zahájení rekonstrukce venkovního pláště budovy a renovace interiéru společných prostor zařízení,
- rekonstrukce VLL Jeseník v roce 2000 (celková rekonstrukce lázeňského domu Albatros, včetně ubytovací a zdravotnické části). V období 2016–2018 proběhla taktéž celková rekonstrukce budovy Silesie s novým wellness centrem,
- rekonstrukce budovy Sadový pramen VLL Karlovy Vary v roce 2017 (kuchyně, jídelna, kavárna, procedury vodoléčby, pokoje a jejich vnitřní vybavení),
- rekonstrukce VLL Františkovy Lázně v letech 2000 (nová přístavba zvyšující ubytovací kapacitu a v roce 2018 modernizace recepce, zdravotního úseku, bazénu, tělocvičny, chodby a fasády budovy),

PLK. ING. VÁCLAV JANOUŠEK (ŘEDITEL VLRZ 2001–2016)

- rekonstrukce objektu Bílý Kříž v letech 2004–2005 a za účelem otevření Domova péče pro válečné veterány (otevřen v roce 2005). V pozdějším období začaly tyto domovy vznikat i v rámci vojenských nemocnic mimo strukturu VLRZ,
- postupná rekonstrukce VRÚ Slapy zahájená roku 1994 (kompletní rekonstrukce pavilonu A, B, C a D a výstavba pavilonu E a C1). V roce 2004 byla vybudována ubytovna pro zaměstnance a v roce 2007 vystavěn spojovací koridor mezi pavilony C a B,
- rekonstrukce VLL Teplice v roce 2009.

Jak vyplývá z výše uvedeného přehledu, zásadní rekonstrukce či modernizace se nevyhnula žádnému ze zařízení VLRZ a jednotlivá zařízení VLRZ začala opětovně poskytovat velmi kvalitní servis, který byl konkurenceschopný na trhu v oblasti cestovního ruchu. Nová wellness centra ve VZ Bedřichov a Měřín dokonce výrazně převyšovala nabídku ve srovnatelných „civilních" hotelích.

Nově VLRZ začíná poskytovat i služby v oblastech zajištění kulturních, sportovních a společenských akcí. Dlouhodobě se podílí na zajišťování a organizaci Plesu Armády české republiky, pořádá setkání válečných veteránů či poskytuje zázemí pro armádní soutěže, například mezinárodní zimní závod Winter survival. Zařízení VLRZ začínají plnit i seminární funkci pro rezort MO, kdy se vojáci a zaměstnanci v rámci vzdělávání a školení začínají přesouvat do zařízení VLRZ z nevyhovujících podmínek školicích a výcvikových zařízení, která jsou mimo strukturu VLRZ.

Kvalitní poskytování služeb vyústilo i ve změnu Zřizovací listiny a VLRZ začíná poskytovat nové druhy služeb. Zahájila plnění funkce poskytovatele závodního stravování a provozovatele kantýn. Nejdříve v roce 2005 zahájila přípravu stravy v posádce Vyškov na Moravě a následně po převzetí budovy VK Praha i v posádce Praha. V současné době poskytuje VLRZ tyto služby již v posádkách Moravská Třebová, Olomouc, Brno, Strakonice a připravují se další v posádkách Jince, Hranice a Přáslavice. V současné době tak nabírá trend poskytování závodního stravování a provozování kantýn z úrovně VLRZ vzestupnou tendenci.

Rozvoj investic do nemovitého majetku logicky nastartoval i trend ke zlepšování stávajícího stavu v poskytovaných službách. Změny se výrazně dotkly následujících oblastí.

STRAVOVACÍ SLUŽBY

V první řadě byla pozornost zaměřena na rekonstrukci kuchyní za účelem zkvalitnění procesu přípravy stravy s využitím moderních velkokuchyňských technologií. Není na místě vyjmenovávat zařízení, protože modernizace se týkala všech kuchyňských provozů, včetně vybavení jídelen prostředky pro gastronomii.

Kontinentální způsob podávání snídaní byl postupně nahrazen snídaněmi podávanými bufetovým způsobem, neboť byl vyžadován a upřednostňován zahraničními klienty, které VLRZ v rámci jiné činnosti ke zlepšení hospodářských výsledků potřebovala. Zpravidla se jednalo o německé turisty, a proto i tehdejší VZ Lipno začala na hotelu Hůrka zavádět tento způsob snídaní. Bufetový způsob byl vyhodnocen jako efektivní a v rámci jednotného přístupu byl nařízením ředitelství VLRZ zaveden u všech vojenských zotavoven. V pozdějším období byl aplikován i v lázeňských léčebnách, kde je skladba bufetových snídaní řízeně připravována a kontrolována nutričním terapeutem a podřizována dietnímu stravování pacientů.

Pozitivní ohlasy na bufetovou přípravu snídaní se promítly i do zavedení bufetových obědů a večeří, realizovaných v rámci některých zotavoven. Tímto opatřením zcela vymizel dříve používaný tzv. talonový systém stravování, kdy host obdržel hotelové „peníze“, za něž si nakupoval stravu výběrem z minutkového jídelního lístku.

Samostatnou otázkou je i změna způsobu stravování v kontextu s požadavky na zdravý způsob stravování ze strany klienta. V poslední době se výrazným způsobem mění skladba nabídky pokrmů a produktů, kdy ustupuje do pozadí konzumace uzenin a potravinářských polotovarů na úkor vyšší nabídky zeleniny, ryb a pokrmů z přírodních surovin.

Souběžně se změnami, které se dotkly jídelen, byla věnována pozornost i kavárenským a restauračním provozům. V rámci celospolečenského trendu se zmodernizované kavárny, které začaly mít svůj koncept (například restaurace Švejk na Lipně, Špičáku, Bedřichově) začaly doplňovat i o provozy s venkovním posezením, kde nabídka grilovaných pokrmů sklízí kladnou odezvu.

VYTVOŘENÍ PODMÍNEK PRO SPORTOVNÍ AKTIVITY A RELAXACI

V období let 1999 až 2001 byla na zařízeních VZ Vranov, Hůrka, Ovčárna, Malý Šišák, Dyje a VLL Františkovy Lázně, Teplice, Jeseník a Karlovy Vary (včetně objektu Bellevue) vybudována sportovně rehabilitační centra, zahrnující prostory pro posilování, sauny, vířivky, solária a squashová hřiště. Jednoznačně nejširší nabídkou v tomto směru disponovaly, po provedených rekonstrukcích a výstavbách, VZ Bedřichov a Měřín, včetně zázemí tvořeného vnitřními pětadvacetimetrovými bazény a víceúčelovými krytými halami. Byla provedena obměna sportovních potřeb, přičemž jejich nabízené spektrum reagovalo na sportovní trendy (cykloturistika, nordic walking apod.). Obdobně tomu bylo s vybavením posiloven moderními trenažery (běžecké pásy, spinningová kola, eliptické a veslařské trenažery).

Rozšířeny byly venkovní sportovní a relaxační areály. Pamatováno bylo i na vyžití dětí. V tomto směru došlo na jednotlivých zařízeních ke zřízení dětských heren a vybudování vnějších dětských hřišť.

Všechna tato opatření umožnila nejen zlepšení podmínek pro trávení volnočasových aktivit hostů, ale také tvorbu plnohodnotné programové skladby preventivních rehabilitací. Z hlediska podmínek byl obsah preventivních rehabilitací ve VZ zaměřen následovně: Měřín (indoor, outdoor sporty), Bedřichov (lyžování, indoor, outdoor sporty), Malý Šišák (lyžování, turistika), Ovčárna p. Pradědem (lyžování), Jeseník (lyžování, indoor, outdoor sporty a rehabilitační terapie), Lipno-Hůrka (indoor, outdoor sporty) a Špičák (lyžování, indoor, outdoor sporty).

ZLEPŠENÍ STAVU UBYTOVÁNÍ

Pozornost byla zaměřena na vylepšení podmínek ubytování, kterých bylo dosaženo postupnou rekonstrukcí a modernizací pokojů u všech zařízení. Tím došlo také k odstranění neduhu minulosti, kdy součástí pokojů nebylo v řadě případů sociální příslušenství, případně vybudované koupelny obsahovaly vany s nehospodárným provozem. Postupně, s výjimkou střediska Malý Šišák, byly pokoje vybaveny koupelnami se sprchou a vlastním sociálním zařízením.

Další oblastí spojenou s poskytováním ubytovacích služeb bylo zefektivnění provozu zařízení. Skutečnost, kterou host příliš neregistruje, ale promítá se do jeho pocitového vnímání (vytápění, dostupnost teplé vody apod.). Některé z provozů byly plynofikovány (Špičák, Bedřichov, Dyje), včetně výměny kotelen a související nezbytnou rekonstrukcí kuchyní. V objektech využívajících k vytápění elektrickou energii (např. Lipno-Hůrka, Malý Šišák) byly provedeny rekonstrukce elektrokotelen a u Malého Šišáku i celková rekonstrukce lokálního topení. Pozornost byla věnována rekonstrukcím rozvodů vody. S příchodem moderních technologií se jednalo o zavedení prostředků měření, regulace vytápění a ohřevu vody. V některých provozech se přistoupilo ke způsobu vytápění pomocí tepelných čerpadel (VZ Ovčárna, VZ Měřín, VRÚ Slapy a VLL Františkovy Lázně).

Pokrok v řízení s využitím počítačové technologie nezůstal pouze u řízení výše uvedených technologií, ale přímo zasáhl i do evidence a řízení ubytování hostů. V roce 1995 byl u VLRZ zaveden první ubytovací program a data hostů začala být zpracovávána za pomoci počítačů. V současné době již dochází k systémovému propojení dat mezi zařízeními a ředitelstvím s dosahem k samotnému klientovi.

02

JEDNOTLIVÁ ZAŘÍZENÍ VLRZ

VOJENSKÁ LÁZEŇSKÁ LÉČEBNA KARLOVY VARY

V lázeňském středu Karlových Varů, na levém břehu říčky Teplé, v těsném sousedství Dvořákových sadů a Sadové kolonády, se nachází Lázeňský hotel Sadový Pramen. Karlovy Vary jsou největším a nejnavštěvovanějším lázeňským městem České republiky. Rozprostírají se v podhůří Krušných hor a svůj věhlas získaly zejména díky horkým léčivým pramenům, jež je proslavily po celém světě.

Mezi nejvýznamnější prameny náleží do výšky dvanácti metrů tryskající Vřídlo. Karlovarská minerální voda pramení v hloubkách přibližně 2500 metrů pod zemským povrchem a veřejnosti je přístupná v patnácti pramenech, lišících se navzájem teplotou a množstvím rozpuštěného oxidu uhličitého. Každý z pramenů disponuje díky těmto diferencím odlišnými účinky.

Samotné Karlovy Vary byly založeny v 2. polovině 14. století králem Karlem IV. Přestože místním zřídlům byla přisuzována léčivá moc již dávno před jejich založením, první historicky dochovaná léčba se uskutečnila na sklonku 14. století, kdy Karel IV. koupal své nemocné nohy v minerální vodě jednoho z pramenů. Vnější účinky minerálních pramenů se pak staly na dlouhé období výhradním způsobem léčby. S myšlenkou vnitřního užívání pramenité vody přišel doktor Václav Prayer v roce 1521. Na jeho metodu navázal doktor David Becher, který se zasloužil o vyváženost lázeňských pitných kúr. Nové aspekty léčby přispěly k stavebnímu a lázeňskému rozvoji města. Rozmach lázeňství pak zastavilo údobí třicetileté války. S následky válečných útrap se město vyrovnalo a pokračovalo ve svém lázeňském, architektonickém a kulturním rozvoji. Počátkem 18. století se zařadilo mezi nejznámější evropská lázeňská centra. Nepochybně k tomu přispěl fakt, že lázeňskou léčbu zde podstupovala bohatá šlechta. Nicméně ta nebyla jediným zdrojem příjmů. Další zabezpečovaly prodej minerální vody a vřídelní soli. Nejvýznamnějším karlovarským pacientem 18. století poté byl bezesporu ruský car Petr Veliký.

S rozvojem lázní vznikaly nové společenské a účelové stavby. Postaven byl první veřejný lázeňský dům (Mlýnské lázně). Další, zejména secesní výstavba obohatila Karlovy Vary o Mlýnskou a Vřídelní kolonádu, Císařské lázně nebo budovu dnešního divadla. Lázně se staly vyhledávanou lokalitou pro řadu vědeckých,

politických a uměleckých špiček 19. století, mezi něž patřili L. van Beethoven, Franz Josef I., J. Dobrovský, N. Paganini, F. Chopin, W. A. Mozart, N. V. Gogol, J. K. Tyl, J. Barrande, J. E. Purkyně, S. Freud a další.

Oblíbenost Karlových Varů stále rostla a počet návštěvníků se každoročně navyšoval. Tak tomu bylo až do začátku první světové války. Poté přišla světová hospodářská krize, následovala druhá světová válka a nakonec proces znárodnění lázní. Po roku 1989 došlo k pozvolné rekonstrukci zchátralých budov a modernizaci lázeňských provozů. Počínaje tímto obdobím se staly Karlovy Vary opět rovnocenným konkurentem ostatním lázeňským městům.

Historie Vojenské lázeňské léčebny se datuje k termínu 18. srpna 1852. V tento den byla zahájena její výstavba z výtěžku veřejných sbírek, finančního přispění ostatních institucí a osob na tzv. louce pro bělení vosku, uprostřed města Karlovy Vary. Stavba byla završena dne 30. června 1855 a slavnostního otevření s vysvěcením budovy a kaple se dočkala 12. července 1855. V počátečním období existence ústav poskytoval léčbu pouze v období lázeňské sezony, počínaje rokem 1901 pak zabezpečoval celoroční provoz. V roce 1905 došlo k rekonstrukci budovy s jejím obohacením o dekorativní klasicistní fasády s trojúhelníkovými štíty.

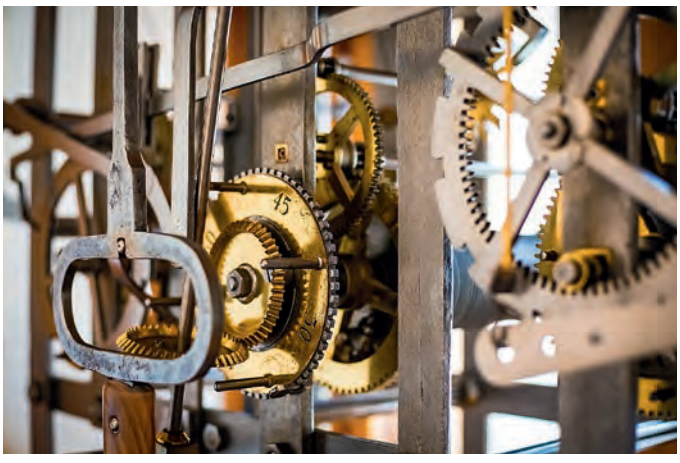
V roce 1920 byla budova zvýšena o jedno patro, což vytvořilo prostor pro ubytování 180 osob. V průběhu druhé světové války ústav sloužil jako lazaret vojákům, raněným na frontě.

Po ukončení války se podařilo obnovit a zahájit léčbu prvních pacientů ústavu již v průběhu září roku 1945. Vojenské lázeňství reagovalo na zavádění moderních prvků do léčby a počínaje rokem 1948 došlo k rozšíření provozu ústavu o rentgen, moderní laboratoř, zavedení nových léčebných procedur s masážemi a vodoléčbou. Vybudována byla lékárna a modernizována kuchyně. K ústavu patřil rovněž lázeňský dům Chopin a v roce 1956 zahrnul ústav do své sestavy i objekt Bellevue. Budova ústavu se nevyhnula generální opravě, zahájené v roce 1960 a trvající čtyři roky. Vnější fasády doznaly rekonstrukce v roce 2011 a nejširší modernizace proběhla ve vnitřních prostorách během roku 2017. Ta zahrnovala kuchyni, jídelnu, kavárnu, procedury vodoléčby, v neposlední řadě také pokoje a jejich vybavení.

K významným prvkům hotelu náleží obraz českého malíře Viléma Kandlera z roku 1848 Objevení pramenů, umístěný v hotelové jídelně. V pětibokém arkýři prvního patra se nachází kaple z roku 1855 s klasicistním sousoším Ukřižovaný s dvěma klečícími anděly a ve třetím podlaží je umístěn nejstarší hodinový stroj v Karlových Varech z roku 1855, zachovaný ve funkčním stavu a v autentické podobě.

HODINOVÝ STROJ Z ROKU 1855

Díky svému architektonickému stylu a zachovalosti byla dne 3. května 1958 budova léčebného hotelu zapsána do ústředního seznamu kulturních památek.

Lázeňský hotel zabezpečuje zejména pobyty preventivní rehabilitace a domácí rekreace příslušníků Armády ČR. V rámci léčebných nebo wellness pobytů jsou poskytovány lázeňské služby klientům zdravotních pojišťoven a komerčním hostům domácí i zahraniční klientely.

Lázeňský hotel zabezpečuje zejména pobyty preventivní rehabilitace a domácí rekreace příslušníků Armády ČR

Ve stávajícím období nabízí hostům lázeňský hotel Sadový Pramen ubytování ve 24 jednolůžkových, 56 dvoulůžkových pokojích a 10 apartmánech o celkové kapacitě 156 lůžek.

Pobyty jsou standardně poskytovány s polopenzí. Možné je dokoupení plné penze. Stravování je zabezpečeno v prostorné jídelně s kapacitou osmdesát míst, přičemž snídaně jsou podávány formou bufetu, obědy a večeře servírované, s výběrem z pěti menu. Poskytováno je taktéž dietní stravování na bázi stanovené lázeňským lékařem, a to včetně možnosti přípravy bezlepkové diety a vegetariánské stravy.

Za účelem trávení volnočasových aktivit nabízí lázeňský dům kavárnu s barem o kapacitě 58 míst s tanečními večery, obohacenými živou hudbou. Klientům jsou k dispozici kosmetika, pedikúra a manikúra. Nachází se zde solárium, fitness a vlastní balneoprovoz. Ten hostům nabízí široký výběr procedur. Do hotelu je přiváděna minerální voda Vřídla, která je využívána ke koupelím, inhalacím a zubní irigaci. Sadový pramen, vyvěrající přímo pod základy budovy, se využívá k pitné léčbě nemocí trávicího ústrojí a nemocí výměny, které jsou hlavními indikacemi léčenými v Karlových Varech. Léčebná báze zahrnuje také masáže, rehabilitační cvičení, elektroterapii, světloterapii, ultrazvuk, plynové injekce, rázovou vlnu, lymfodrenáž a magnetoterapii.

Výhodná poloha lázeňského domu vybízí hosty k procházkám po kolonádách nebo pěšinách, kterými je protkáno nejbližší okolí a jež nesou názvy zdejších věhlasných návštěvníků. Mezi vyhledávané lokality patří muzeum Jana Bechera, muzeum sklárny Moser a sklářská huť. Navštívit je možno výšinu Petra Velikého, vyhlídku Karla IV. či rozhlednu Diana. V blízkém okolí se nachází hrad Loket, zámek Bečov s relikviářem svatého Maura, barokní zámek Valeč, Františkovy či Mariánské Lázně.

STŘEDISKO HOTEL BELLEVUE

Hotel Bellevue je umístěn nedaleko centra Karlových Varů a nabízí ubytování v klidné rodinné atmosféře, v bezprostřední blízkosti lázeňských lesů. Je vhodný nejen pro rodinnou rekreaci, ale i pro wellness a rekondiční pobyty, včetně firemních a společenských akcí.

Sanatorium Bellevue bylo postaveno v letech 1930–1931 ve funkcionalistickém slohu, s jednoduchým vstupním portikem, balkony a terasami. Ve své době bylo jedno z nejmodernějších lázeňských zařízení, poskytující vodoléčebný sál, chemickou a sérologickou laboratoř. Dále pak laboratoř pro šetření metabolických nemocí a rentgen. V období druhé světové války sloužilo sanatorium, stejně jako mnoho dalších zařízení Karlových Varů, k rekonvalescenci raněných německých vojáků. Po válce bylo v držení organizace Čedok a propůjčeno vojenské správě. V rámci předání hotelu Moskva organizaci Čedok bylo sanatorium poskytnuto vojenské správě jako náhrada.

V současné době je hotel Bellevue střediskem VLL Karlovy Vary. Jeho celková kapacita činí 88 lůžek v 50 jednolůžkových a dvoulůžkových pokojích a 2 apartmánech. V nabídce jsou krátkodobé i dlouhodobé hotelové pobyty s možností plné penze nebo polopenze. V hotelové jídelně s kapacitou šedesát míst jsou snídaně podávány bufetovým způsobem, obědy a večeře poté servírované výběrem z nabídky menu. K příjemnému posezení je k dispozici hotelová kavárna s barem a venkovní terasou.

V nabídce služeb je využití wellness a fitness centra. Dále je k dispozici sauna, parní sauna, whirlpool, solárium, masáže, baňkování, prohřívání lávovými kameny a přístrojová lymfodrenáž. Ke sportovnímu vyžití je k dispozici půjčovna sportovních potřeb. Nabídka obsahuje tenisové rakety, squashové rakety, trekingové hole, horská kola včetně přileb a veškeré lyžařské a snowboardové vybavení pro zimní sporty.

VOJENSKÁ LÁZEŇSKÁ LÉČEBNA FRANTIŠKOVY LÁZNĚ

Vojenská lázeňská léčebna Františkovy Lázně (lázeňský dům KIJEV) se nachází v centru lázeňském města Františkovy Lázně, v těsné blízkosti kolonády. Svým architektonickým řešením a uměleckou fasádou se řadí k dominantám lázeňské zóny. Kromě výhodné polohy a architektonického řešení poskytuje ústav kvalitní úroveň ubytování a široké spektrum diagnostického i léčebného vybavení, které umožňuje speciální i komplexní léčbu.

Léčivé účinky místních pramenů jsou známy od 15. století. Vodu z pramenů používali nejen místní obyvatelé, byla prodávána i po celém Německu.

Ke vzniku Františkových Lázní došlo v roce 1793, kdy v okolí léčivých pramenů nedaleko Chebu založil rakouský císař František I. první slatinné lázně na světě, na jeho počest nesly název Ves císaře Františka a od roku 1807 Lázně císaře Františka – Františkovy Lázně. Malá obec se postupně rozrůstala a roku 1852 se odpoutala od Chebu jako samostatná obec, aby krátce nato, v roce 1865, získala statut města. Původní venkovské lázně s jedním Františkovým pramenem, dřevěnou kolonádou, několika lázeňskými domy a společenským domem postupně obklopily anglické parky, vybudované hotely, kolonády, pavilony pramenů, altány a další lázeňské stavby převážně v klasicistním a empírovém slohu. Město se velmi rychle zařadilo mezi nejvyhledávanější evropské lázně, k čemuž napomohlo i jeho napojení na saskou, bavorskou a českou železniční síť. Mezi nejvýznamnější návštěvníky této doby patřili například Ludwig van Beethoven, Johann Strauss či Johann Wolfgang Goethe. Návštěvnost lázní dosahovala svého vrcholu na přelomu století až do období vypuknutí první světové války a činila přibližně až 20 000 pacientů a téměř 80 000 pasantů – lázeňských turistů – ročně. Po ukončení první světové války, v období prvorepublikového Československa, prosperita lázní pokračovala. Nástup fašismu znamenal vytrácení zahraniční klientely a po vypuknutí války se Františkovy Lázně staly zčásti lazaretem. Po válce nastoupilo období socialistického lázeňství, které však s sebou nepřineslo jejich zásadní rozvoj. V roce 1992 se staly Františkovy Lázně městskou památkovou rezervací a od této doby začíná nová kapitola města a návrat k tradicím Františkových Lázní.

Historie vojenské léčby ve Františkových Lázních je bohatá. Již v roce 1879 byl založen Vojenský lázeňský spolek, který získal k léčení vojáků solitérní objekt novorenesančního slohu, postavený roku 1865. Dnes je známý jako lázeňský dům Prokop Holý v Americké ulici, od roku 1992 vyhlášený státem chráněnou kulturní památkou. Léčba vojáků pokračovala i v meziválečném období. Po ukončení druhé světové

Ústav se zaměřuje na léčbu šesti druhů závažných onemocnění s více než třiceti různými diagnózami

války byly využívány k léčbě různé objekty. V prvopočátku to byly budovy Sokolovo, Suvorov a již zmiňovaný Prokop Holý. V pozdějším období Bílý Kříž, Alžběta a Cairo. Tento stav však nebyl optimální. Budovy byly upraveny pouze provizorně a ve velké vzdálenosti od lázeňského areálu. Například stravování bylo zabezpečeno v Alžbětě a ordinace byla umístěna v objektu Cairo. Ministr obrany po své návštěvě v roce 1952 vyhodnotil situaci jako neuspokojivou a nařídil vstoupit v jednání s představiteli Františkových Lázní s cílem získat objekt, který by splňoval podmínku komplexního ústavního celku. V nabídce se ocitl objekt bývalého Palace hotelu, budovy postavené v roce 1913.

Po provedené rekognoskaci byla nabídka akceptována a následně vyčleněny finanční prostředky pro rekonstrukci hotelu. Po generální opravě (přístavba pro vodoléčbu a uhličité koupele a přivedení minerální vody přímo z Františkova pramenu) došlo k pojmenování ústavu na Dům Kijev. Provoz byl zahájen 1. května 1955. Dříve vlastněné objekty byly postupně převedeny na různé subjekty. Zpočátku byla léčba zaměřena na pacienty s problémy oběhového systému a na gynekologická onemocnění. V důsledku vývoje medicíny se tato léčba stala marginální a začala se více zaměřovat na problematiku pohybového

SOCHA FRANTIŠKA

aparátu, neurologických onemocnění a doléčování onkologických pacientů.

Od svého založení prošel ústav řadou rekonstrukcí, které se přizpůsobovaly novým podmínkám léčby a tvorbou nezbytného zázemí lázeňských hostů. V posledním období se rekonstrukce týkaly rozšíření přístavby, vybudování bazénu a kuchyně. Následovala komplexní modernizace balneoprovozu a v roce 2018 modernizace recepce, zdravotního úseku, bazénu, tělocvičny, chodby a fasády budovy.

1925

VNITŘNÍ VYBAVENÍ LÁZEŇSKÉHO DOMU

Ústav nabízí svoje služby jak vojákům z povolání, tak i zákazníkům z civilního prostředí. Zaměřuje se na léčbu šesti druhů závažných onemocnění s více než třiceti různými diagnózami. Disponuje vysoce odborným personálem, lékaři fyzioterapeuty, zdravotními sestrami a maséry, garantujícími vysokou úroveň léčby. Osobnostní kvality personálu jsou podporovány aplikací nejnovějších léčebných postupů v součinnosti s použitím moderního přístrojového vybavení.

K dispozici hostům je celková kapacita 121 lůžek v 83 pokojích. Z nich je 45 jednolůžkových a 35 dvoulůžkových. K dispozici jsou 3 dvoulůžkové apartmány. Pobyty jsou poskytovány standardně se snídaní, která je podávána formou bufetu. Obědy a večeře jsou servírované výběrem z denního menu pěti až šesti jídel s možností dietního stravování. Za účelem dietního programu je připraven ke konzultaci nutriční specialista.

Léčba je aplikována hydroterapií, fyzikální terapií, léčebnou tělesnou výchovou, masážemi, aplikací tepla a vzduchu, reflexní terapií a inhalací, které jsou podporovány velmi dobrým technickým a přístrojovým vybavením, včetně nového rehabilitačního bazénu se slanou vodou a dvěma tělocvičnami.

Dnešní Vojenský lázeňský ústav Kijev je zařízením, které je plně srovnatelné s obdobnými lázeňskými domy ve Františkových Lázních. V některých oblastech, zejména v lázeňské rehabilitační péči, patří k nejlepším.

Františkovy Lázně přinášejí návštěvníkům kromě lázeňské léčby nepřeberné množství kulturního, sportovního a relaxačního vyžití. Pravděpodobně nejnavštěvovanější je symbol Františkových Lázní socha Františka, malého chlapce s rybou, od sochaře Karla Mayerla. Dalšími zajímavými lázeňskými objekty jsou pseudoklasicistní kolonáda s Plynovými lázněmi či dvorana Glauberových pramenů. Lázně doplňují další kolonády a pavilony, lázeňské domy, divadlo a řada pomníků. Zvláště v letních měsících jsou ve Františkových Lázních velice oblíbené koncerty františkolázeňského orchestru v hudebním pavilonu před terasou Sadové kavárny.

Vyznavačům plaveckých sportů a fitness slouží komplex Aquaforum s dominantou budovy krytého bazénu ve stylu římských lázní. Odpočinek a uvolnění nabízí 1500 metrů vodní plochy ve vnitřní a vnější části, whirlpool, tobogan a klouzačky. V Aquaforu je také moderně vybavené fitness studio. Příznivci bílého sportu ocení tenisové kurty v krásném prostředí lesoparku u Labutího jezírka. Vyznavači golfu zase naleznou ideální podmínky na klubovém osmnáctijamkovém hřišti v Ašském výběžku nedaleko Hazlova.

Chebská pánev je pro turistiku a cykloturistiku jako stvořená. Františkovy Lázně jsou dobrým východiskem pro tyto aktivity z hlediska zdejšího terénu, dobře značených turistických tras a množství historických a přírodních zajímavostí. Mezi nejoblíbenější patří cesty do Karlových Varů, Mariánských Lázní, na hrady Loket a Ostroh, do Kynžvartu, Teplé, Doubravy či do přírodní rezervace SOOS.

Vyznavačům plaveckých sportů a fitness slouží komplex Aquaforum s dominantou budovy krytého bazénu ve stylu římských lázní

VOJENSKÁ LÁZEŇSKÁ LÉČEBNA **TEPLICE**

Mezi hřebenem Krušných hor a Českým středohořím leží lázeňské město Teplice. Jak již jeho název napovídá, jedná se o lázně s horkými prameny a řadí se k nejstarším českým lázním s bohatou tradicí. Termín jejich založení není přesně prokázán, nicméně historicky je doložen rok 1158, kdy manželka krále Vladislava I. založila klášter „u teplických pramenů ke cti sv. Jana Křtitele“.

Věhlasu se lázně dočkaly počátkem devatenáctého století a také v tomto období dochází k rozmachu výstavby lázeňských ústavů a zařízení v lokalitě Šanov. Zakotvila zde i lázeňská zařízení pro zraněné vojáky. Jako první byl z popudu maršála Jana von Zopfa a na přímluvu řady dalších osobností tehdejší doby založen lázeňský dům císaře Františka I. Ten byl vybudován v letech 1804 až 1807 na bažinaté louce, na které ze země vyvěralo několik léčivých pramenů. Jednalo se o výstavbu dvoupatrové budovy ve strohém klasicistním slohu, stavěnou postupnou přístavbou křídel, s vytvořeným vnitřním dvorem. Ústav byl jedním z prvních svého druhu v Evropě a od svého založení až do konce první světové války byl využíván výhradně jako léčebna a lazaret pro rakousko-uherské vojáky. Kapacita ubytování činila až tři sta osob.

Ústav však nebyl jediným domem pro léčbu vojáků v Teplicích. V Lipové ulici vznikl roku 1825 Královský pruský vojenský ústav, založený Friedrichem Vilémem III. V jeho sousedství byl následně v roce 1852 postaven Královský saský vojenský hospitál. Oba sloužily vojákům až do konce existence monarchie. V listopadu 1920 byly následně prodány v dražbě.

Lázeňský dům císaře Františka I. (později lázeňský dům Judita) prošel od doby svého vzniku řadou rekonstrukcí. Byla přistavěna dřevěná věž s hodinami, překlenut potok protékající zahradou ústavu a upravován vnitřní interiér budovy. Až do roku 1879 disponoval ústav dvaceti jednoduše zařízenými důstojnickými světnicemi a dalšími skromněji zařízenými pro mužstvo. Po vzniku ČSR byl ústav převeden pod správu zdravotnického oddělení Ministerstva národní obrany. V této době disponoval 32 lůžky pro důstojníky a 170 lůžky pro mužstvo. Roku 1938 byl v důsledku Mnichovské dohody zrušen a „evakuován“ do Piešťan. V průběhu druhé světové války pak sloužil jako vojenský lazaret.

LÁZEŇSKÝ DŮM JUDITA, 60. LÉTA

PERLIČKOVÉ KOUPELE

Po válce se stal ústav sídlem vojenské posádkové správy. V letech 1949 až 1952 byl renovován s účelem návratu k léčebným a lázeňským potřebám. Rekonstrukce byla provedena s cílem aplikace soudobých požadavků balneologie. Následně byl provoz ústavu s kapacitou 140 až 160 lůžek pro vojáky z povolání a vojáky základní služby zahájen v květnu 1952. V počátku byla pacientům poskytovaná klasická lázeňská léčba, posléze se však léčba prohlubovala a stala se komplexnější. Směrovala zejména do oblastí léčby chorob pohybového aparátu, stavu po úrazech a ortopedických operacích. Dále na léčbu různých onemocnění periferních cév a stavy po cévních rekonstrukčních a revaskularizačních operacích.

Poslední zásadní modernizace ústavu proběhla v roce 2009. Na místě je nutno zmínit i skutečnost, že počínaje dnem 3. května 1958 byl objekt Judita zaveden v seznamu státem chráněných kulturních památek, a fakt, že ke komplexu ústavu patřily i objekty (depandance) Vladislav a Antonie. V důsledku soudního rozhodnutí, v rámci církevních restitucí, byly tyto budovy vydány do vlastnictví řeholnic České provincie Kongregace Milosrdných sester svatého kříže.

Dnešní Vojenská lázeňská léčebna Judita se nachází v lázeňské čtvrti města Teplice nazývané Šanov a je součástí rozsáhlého parku, který slouží lázeňským hostům k procházkám a relaxaci. Léčení je zaměřeno na pohybový aparát a nervový systém s využitím blahodárných účinků termální mineralizované vody, ale i moderního přístrojového a zdravotnického vybavení, včetně péče zdravotnického personálu. Výhodu pro její lázeňské hosty je dostupnost všech služeb (ubytování, stravování a léčení) v jednom místě a v neposlední řadě i domácí atmosféra léčebny.

Hostům je k dispozici ubytování v jednolůžkových a dvoulůžkových pokojích o celkové kapacitě 94 lůžek (44 dvoulůžkových a 6 jednolůžkových). Pobyty jsou standardně poskytovány se snídaní. Strava je podávána v jídelně o kapacitě sto deset osob kontinentální formou, snídaně jsou doplněny o bufetovou nabídku. Obědy a večeře jsou výběrové z několika jídel. Hosty léčebny zve k příjemnému posezení kavárna s knihovnou o kapacitě čtyřicet osob a letní terasou. Dvakrát týdně pak nabízí večery k tanci či poslechu s živou hudbou.

Balneoprovoz je umístěn samostatně v přízemí léčebny. Mezi poskytované léčebné procedury patří koupele s termální vodou, individuální nebo skupinová cvičení, řada masáží, oxygenoterapie, elektroterapie a mechanoterapie. Součástí léčebných programů je také cvičení v rehabilitačním bazénu s termální vodou. K relaxaci je možné využít i solnou jeskyni nebo navštívit finskou saunu.

V rámci volnočasových aktivit je možné využít celou řadu kulturních a společenských nabídek města Teplice. Hosté se mohou rozhodnout pro návštěvu Krušnohorského divadla, Domu kultury nebo lázeňského domu Beethoven, kde jsou pořádány pravidelné koncerty Severočeské filharmonie, hudební festivaly, promenádní koncerty a divadelní představení. Cílem výletů a procházek mohou být rozsáhlé parky s fontánami, hvězdárna, planetárium, botanická zahrada, případně zřícenina hradu Doubravka nad městem. Poloha města je výhodná také pro milovníky turistiky. Na výlety lze vyrazit pěšky i na kole do Českého středohoří nebo Krušných hor.

Mezi poskytované léčebné procedury patří koupele s termální vodou, individuální nebo skupinová cvičení, řada masáží, oxygenoterapie, elektroterapie a mechanoterapie

K relaxaci slouží Aquacentrum s termální vodou a venkovním sluněním. Pro milovníky koupání a vodních sportů je ideální lom Barbora, v jehož sousedství bylo vybudováno golfové hřiště. Po celý rok je možné hrát tenis a squash. V zimních měsících mohou zájemci o lyžování využít upravené běžecké a sjezdové tratě v Krušných horách. Vzhledem k blízkosti hranic s Německem se nabízí možnost návštěvy příhraničních měst. Vypravována je také pravidelná autobusová linka do Drážďan.

VOJENSKÁ LÁZEŇSKÁ LÉČEBNA **JESENÍK**

Areál lázeňské léčebny se nachází v atraktivní horské lokalitě Jeseníků v nadmořské výšce 620 metrů. Je umístěn na jižních svazích Studničního vrchu s výhledem na panorama Hrubého Jeseníku s jeho dominantou Pradědem a na město Jeseník. Centrum Jeseníku se nachází ve vzdálenosti přibližně 300 metrů.

Město Jeseník leží na soutoku říček Staříč a Bělá v severním výběžku Slezska. První zmínky o městě pocházejí z roku 1267. Původně hornické město, které proslulo těžbou železné rudy, zlata a stříbra. Později došlo k orientaci na kamenictví, dřevozpracující a textilní průmysl. S historií města je také spjata řada významných osobností, mezi něž patří například spisovatel Nikolaj Vasiljevič Gogol, skladatel Franz Schubert, a zejména zakladatel zdejších lázní Vincenz Priessnitz. V jeho rodném domě vznikl v roce 1822 první vodoléčebný ústav na světě. Založením vodoléčebného ústavu a lázní se datuje i následný rozvoj města a kraje. Na Priessnitzovu počest nesou jeho jméno nejen samotné lázně, ale je po něm pojmenován i hlavní lázeňský pavilon Priessnitzovo sanatorium.

Hlavním léčebným zdrojem, díky kterému získaly jesenické lázně svou proslulost, není pouze léčba studenou vodou, ale také zcela unikátní mikroklima. Oblast Jeseníků dodnes patří v rámci České republiky k nejméně postiženým oblastem průmyslovými exhaláty. Podle opakovaného monitorování bylo zjištěno, že zdejší mikroklima s unikátním léčebným efektem zaujímá třetí místo na světě hned za velikány jako Rakouský Bad Gastein nebo Americký Carlsbad. Unikátní klima má na svědomí křížení dvou tektonických systémů pod lázněmi, které svým působením vytváří vysoké koncentrace lehkých atmosférických iontů a výnos radionuklidů, které jsou zdrojem tvorby nových dvojic iontů v ovzduší s mimořádným léčebným efektem působícím velmi příznivě na celý lidský organismus. Jejich vstřebávání

do lidského organismu probíhá nejen kůží, ale i sliznicemi respiračního traktu a smyslovými orgány.

Areál Vojenské lázeňské léčebny patří do lázeňského komplexu jesenických lázní. Československá armáda převzala v roce 1948 bývalé sanatorium Ziffer v Lázních Jeseníku se záměrem vybudovat zde první vojenskou ozdravovnu pro létající personál armády. K budově sanatoria a přilehlé vilce byl přičleněn konfiskát, budova Silesie. Cílem bylo v co nejkratším termínu zahájení činnosti ústavu realizací nejnutnějších, i když poměrně nákladných oprav. K slavnostnímu zahájení provozu došlo dne 1. března 1951 a prvními hosty se stali absolventi pilotní školy z Košic a dopravního pluku z Prahy. V tomto období disponoval ústav kapacitou 135 lůžek.

Následný vývoj byl složitý, nicméně i za těchto podmínek se ústav postupně rozšiřoval a vybavoval. Změn doznala venkovní infrastruktura objektu ústavu. Vybudovány byly komunikace v areálu ozdravovny, dokončeno oplocení celého objektu a z hlediska služeb hostům vystavěno hřiště na volejbal, kuželna a venkovní bazén. Řada uvedených akcí probíhala svépomocí za účasti rehabilitantů a zaměstnanců ozdravovny.

Na Priessnitzovu počest nesou jeho jméno nejen samotné lázně, ale je po něm pojmenován i hlavní lázeňský pavilon Priessnitzovo sanatorium

Počínaje rokem 1990 doznal celý areál vojenské lázeňské léčebny podstatných změn. Byla provedena kompletní přestavba hotelu Albatros, včetně rekonstrukce bazénu a zřízení tělocvičny. Opomenuto nebylo ani zázemí pro zaměstnance. To se týkalo zlepšení pracovních podmínek, prostřednictvím rekonstrukce kanceláří ve vile a přestavby budovy Grunbaum, kde se nacházely byty a ubytovna pro zaměstnance ústavu.

Poslední zásadní stavební úpravou v areálu léčebny byla rekonstrukce depandance Silesie. Ta byla provázena řadou problémů, nicméně provoz hotelové části objektu byl zahájen dne 3. července 2018 a restaurace byla otevřena o deset dní později dne 13. července 2018.

Budova Albatros s trojicí vysokých štítů dodnes slouží především k léčebným pobytům. Její celková kapacita je 88 lůžek převážně ve dvoulůžkových pokojích, k dispozici jsou také jednolůžkové pokoje. Pro náročnější klientelu jsou v nabídce dva dvoulůžkové apartmány a deset dvoulůžkových pokojů LUX. Za významný klad budovy je nutné považovat realizaci architektonického záměru rekonstrukce, která spojila v jeden celek ubytování, stravování a léčebné procedury, včetně vnitřního bazénu.

BUDOVA GRÜNBAUM V 1. POLOVINĚ MINULÉHO STOLETÍ

Nově zrekonstruovaná hotelová depandance Silesie se nachází přibližně osmdesát metrů od hlavní budovy a poskytuje ubytovací kapacitu 41 lůžek v jedno, dvou a třílůžkových pokojích. V přízemí budovy je umístěno nové, moderní wellness centrum, kde jsou poskytovány manuální a přístrojové masáže, perličkové koupele, termoterapie a celkové vířivé koupele.

Stravování je zabezpečeno v budově Albatros, snídaně formou bufetu, obědy a večeře výběrem ze tří jídel. Zařízení nabízí i možnost dietního stravování, včetně poradenské služby. Klienti mají možnost individuálního stravování v restauraci Silesie, kde naleznou širokou nabídku hotových i minutkových jídel. Restaurace disponuje také salonkem s kapacitou dvacet osob.

BUDOVA GRÜNBAUM DNES

SILESIE NA DOBOVÉ DOPISNICI

Léčebna poskytuje celou řadu fyziatrických a balneologických procedur, individuální i skupinovou léčebnou tělovýchovu, komplexní léčbu nadváhy, léčbu nemocí s vnitřní sekrecí, nemocí dýchacího systému, léčení poruch pohybového systému a léčbu vertebrogenních poruch. Mimo léčebných, je možné postoupit řadu dalších zajímavých relaxačních procedur ke kterým patří masáž lávovými kameny, Avus Lomi, šiacu, počítačová kineziologie, thajská masáž nohou, Priessnitzova pohybová terapie a řada dalších.

Není opomenuta ani možnost aktivního odpočinku na čerstvém vzduchu. Návštěvníkům jsou k dispozici tenisové kurty, kuželky, hřiště pro minigolf, nízké lanové aktivity, volejbalové a nohejbalové hřiště, dětské hřiště s multifunkční herní sestavou.

Samotné lázně Jeseník pak nabízejí řadu možností kulturního a společenského vyžití. K vyhledávaným lokalitám patří přírodní kolonáda s alejí letitých buků nebo lázeňské centrum s dominantou Českého pomníku na promenádě se sochou Hygie od J. V. Myslbeka. V areálu lázní se nachází také několik lesních stezek a cest, které se dají využít k procházkám, odpočinku a posezení. Zajímavá místa skýtá i vzdálenější okolí. Hosté mohou využít velmi dobrých podmínek pro pěší turistiku a nordic walking. Cílem může být vrchol Pradědu, Petrovy kameny nebo Velká kotlina či Divoký důl. Za zhlédnutí stojí rašeliniště na Rejvízu a Skřítku, jeskyně na Pomezí a Špičáku, lázně Karlova studánka a rozhledna Zlatý Chlum. Zimní podmínky zase skýtají ideální prostor pro běžecké i sjezdové lyžování.

Vojenská léčebna Jeseník svou lokalitou, poskytovanými službami a celkovým vybavením areálu vytváří velmi příznivé podmínky pro své hosty, jejichž významnou složku tvoří příslušníci Armády České republiky, zejména v kategoriích létajícího personálu a výsadkových odborností. Ti zde tráví převážně preventivní rehabilitace. Ozdravných pobytů využívají také novodobí veteráni, vojenští důchodci a klienti zdravotních pojišťoven. V průběhu letních měsíců jsou organizovány rekreace rodin vojáků z povolání a zabezpečeny léčebné pobyty dětí. Případná volná kapacita je poskytována pro krátkodobé a wellness pobyty.

HYDROTERAPIE

SOUČASNÁ PODOBA SILESIE

VOJENSKÝ REHABILITAČNÍ ÚSTAV SLAPY NAD VLTAVOU

Nedaleko od Prahy je v obci Slapy umístěn Vojenský rehabilitační ústav Slapy, rozkládající se na jižním svahu kopce Kodědín v lesnaté krajině s nadmořskou výškou 400 metrů.

Slapy jsou starobylá obec s názvem odvozeným od slapů, peřejí, které provázely celý tok Vltavy. Nejstarší nezpochybnitelná zmínka o Slapech pochází z 10. srpna 1292. Český král Václav II. tehdy založil jeden z největších a nejbohatších klášterů, klášter Zbraslavský. V zakládací listině vypočítal i vesnice, které se staly klášterním majetkem. Mezi jinými byla i obec Slapy. Je tedy nejvýše pravděpodobné, že Slapy existovaly již před tímto datem.

Slapy nad Vltavou jsou jednou z význačných rekreačních oblastí. Je to dáno jejich polohou, klimatickými podmínkami a čistotou ovzduší. Z uvedených důvodů je tato lokalita předurčena pro léčbu a rekonvalescenci po respiračních chorobách a onemocněních pohybového aparátu, včetně ortopedických, traumatologických, neurologických a dalších diagnóz. Tyto skutečnosti zcela jistě sehrály svoji úlohu při zřizování vojenského rehabilitačního ústavu.

Historie ústavu je těsně spjatá se společností Sázava. Ta vznikla na přímý rozkaz MNO generála Jana Syrového jako akciová společnost pro zakládání a provoz ozdravoven. Ustavující schůze společnosti byla v červenci roku 1939 a jejím cílem bylo zachránit finanční prostředky z Ústředního fondu vojenských zátiší a Rekreačního fondu před Němci. V době protektorátu byla krycí firmou pro vojenský majetek a i odbojovou skupinou, která svojí krycí činností podporovala vojenský odboj. Společnost vybudovala rekreační středisko ve Slapech. Pod tlakem NSDAP byl majetek využit ve prospěch organizace Hitlerjugend pro pobyt německých dětí. Po osvobození pominulo poslání a. s. Sázava krýt majetek, a proto valná hromada rozhodla o okamžité likvidaci a. s. a odevzdání veškerého movitého a nemovitého majetku čs. branné moci s cílem vytvořit na Slapech vojenskou zotavovnu. Byť byl majetek společnosti užíván MNO, k jeho reálnému komisionálnímu předání došlo až 21. dubna 1948 a k právní likvidaci společnosti 10. října 1950. Předán byl společenský

(hotelový) dům čp. 110, obytný dům (pension) čp. 186, devět zděných přízemních dvojdomků čp. 164–172, jednopatrová vila čp. 116, dva zahradní domky, dřevěné skladiště a pozemky.

V roce 1949 byly na Slapech zahájeny kurzy školení politických pracovníků a tím došlo k omezení kapacity pro potřeby rekreace. Záměrem politického vedení rezortu bylo zřídit na Slapech Ústřední politickou školu. Vojenský rekreační fond se snažil uvedenou situaci řešit a nabídl jako alternativu objekt bývalého hotelu Ritz a Voskovy vily ve Zbraslavi. S těmito objekty počítal do budoucna pro vybudování útulku pro důstojníky a rotmistry. Po provedené rekognoskaci objektů dospělo politické vedení rezortu k závěru, že navrhované objekty ve Zbraslavi jsou vhodné pro zřízení Ústřední politické školy. Tím byly Slapy zachráněny ve prospěch rekreační činnosti. V roce 1949 požádalo zařízení o půjčku 250 000 Kč za účelem vybudování vlastního hospodářství a Vojenský rekreační fond v roce 1950 půjčku schválil. Vybudováním vlastního hospodářství se Slapy staly zásobitelem zemědělských produktů nejen pro vlastní potřebu, ale i pro ÚVN Praha a místní občany.

V roce 1951 se rozhodovalo, ve kterém zařízení bude zřízen léčebný ústav pro neurózy a podobné duševní choroby. Posuzovány byly tři ústavy – vojenská ozdravovna Tatranské Matliare, vojenský léčebný ústav Mariánské Lázně a vojenská ozdravovna Slapy. Rozhodnutí padlo ve prospěch vojenské ozdravovny Slapy. V tomto smyslu bylo rozhodnuto, že vojenská ozdravovna Slapy se postupně přemění na léčebný ústav pro neurózy a podobné duševní choroby, za využití komplexní léčby řízené činnosti psychoterapie, medikamentózní a fyzikální léčby. Počet pacientů s uvedenou diagnózou měl vzrůstající tendenci a ÚVN disponovaly omezenou kapacitou a možností léčby těchto pacientů. Od měsíce června 1951 bylo ve Vojenské ozdravovně vyčleněno pro tyto potřeby šest lůžek. V takto smíšeném provozu bylo rozhodnuto o eliminaci pobytů rodin s dětmi. Komplexní přeměna ústavu byla plánována do července roku 1952.

Postupně se tak měnilo poslání ústavu. Přes vojenskou zotavovnu na vojenskou ozdravovnu, aby se posléze stal vojenským rehabilitačním ústavem. Dominantní činností se stala rehabilitační péče formou hospitalizace. Roku 1953 byl ústav rozšířen

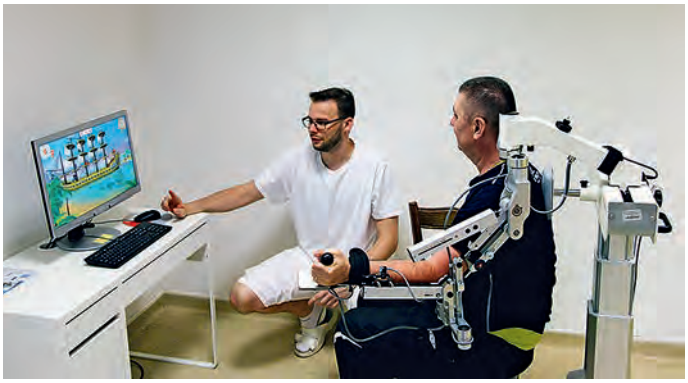
> Slapy nad Vltavou jsou jednou z význačných rekreačních oblastí. Je to dáno jejich polohou, klimatickými podmínkami a čistotou ovzduší

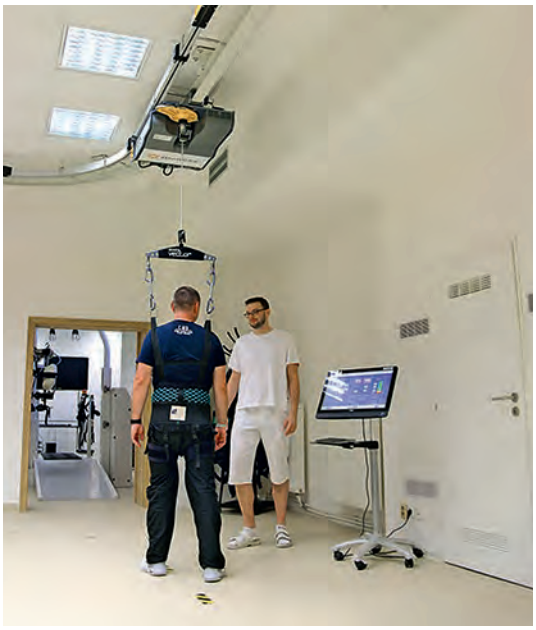
o nově vybudovaný pavilon C s jeho předurčením k léčebným účelům. Rekreační péče byla postupně omezována a počínaje rokem 1957 byla zrušena úplně. Charakter zařízení se přeorientoval na léčbu po úrazech, nemocech pohybového aparátu, respiračních nemocí a nervových onemocnění pro vojáky z povolání a vojáky základní služby.

Vojenský rehabilitační ústav neměl štěstí v realizaci plánovaných rekonstrukcí. Výstavba ústavu v roce

1975 a jeho zásadní rekonstrukce roku 1986 nebyly realizovány. Přednost dostaly jiné projekty. Uskutečněny byly akce menšího rozsahu, týkající se vybudování nových sportovišť, zvýšení úrovně ubytování a vybavení ústavu novými zdravotními přístroji pro rehabilitaci. To se následně promítlo v zavedení pokoje intenzivní péče, včetně vybavení pro úplnou lékařskou resuscitaci a zřízení nového RTG pracoviště.

Částečné rekonstrukce se ústav dočkal v roce 1994. Týkala se kompletní přestavby pavilonu A. Pokračovala rekonstrukce léčebných pavilonů B, C, D a výstavba pavilony E (velká tělocvična, bazén, posilovna), C1 (malý bazén, balneoterapie, lůžková část, inspekční pokoj sester) a spojovací chodba mezi pavilony C a B. V roce 2004 byla vybudována moderní ubytovna pro zaměstnance. Spojovací koridor mezi pavilonem E a D byl zřízen v roce 2007.

PŘÍSTROJE PRO ROBOTICKY ASISTOVANOU REHABILITACI

Ústav disponuje kvalitním technickým vybavením, špičkovou diagnostickou a zdravotnickou technikou, tělocvičnami, bazény a několikahektarovým areálem

V současné době je Vojenský rehabilitační ústav odborným léčebným ústavem se zaměřením na komplexní rehabilitační léčbu formou hospitalizace. Poskytuje komplexní léčebně rehabilitační péči zejména klientům s poruchami hybného systému, stavy po úrazech a operacích, neurologických, revmatologických a dalších chorobách. Léčba je také vhodná pro pacienty v rámci rekondičních a rekonvalescenčních pobytů. Pacientům poskytuje ústav 161 lůžek na 60 dvoulůžkových, 35 jednolůžkových pokojích a 3 dvoulůžkových apartmánech. Stravování je poskytováno formou plné penze a zabezpečováno v jídelně ústavu. Snídaně, obědy a večeře jsou nabízeny formou výběru ze tří jídel. Ústav je schopen zabezpečit možnost dietního stravování, včetně poradenské služby nutričního terapeuta.

Ústav disponuje kvalitním technickým vybavením, špičkovou diagnostickou a zdravotnickou technikou, tělocvičnami, bazény a několikahektarovým areálem. V současné době je kladen důraz na nové metody v rehabilitaci, zejména robotickou rehabilitaci.

O pacienty se stará a pečuje 124 zaměstnanců, z toho 90 zdravotníků. Lékaři působící ve VRÚ jsou atestováni v oboru rehabilitační a fyzikální medicíny, eventuálně v dalších lékařských oborech. Pracují zde fyzioterapeuti, psychologové, logopedi, zdravotní sestry a další zdravotnický personál.

Lékaři pracující ve Vojenském rehabilitačním ústavu se podílejí na publikační vědecké činnosti, včetně podílu na vydávání důležitých učebnic, a to jak doma, tak v zahraničí. To dokládá jejich vysokou profesionalitu. Důkazem úspěšnosti ústavu je takřka jeho 100% naplněnost v průběhu celého roku.

VOJENSKÁ ZOTAVOVNA BEDŘICHOV

Krkonoše. Nejvyšší pohoří České republiky. Zde, ve známém turistickém a rekreačním letovisku Špindlerův Mlýn, se v nadmořské výšce 760 metrů nachází Vojenská zotavovna Bedřichov. Ta je svým rozsahem a ubytovací kapacitou největší zotavovnou VLRZ a současně také jednou z nejstarších.

Rekreační činnost zde byla zahájena v roce 1936, kdy ZVV v Praze zakoupilo a v průběhu dvou měsíců zadaptovalo hotel Herma na Důstojnický dům, který se stal základem výcvikového střediska. S narůstající potřebou ubytovací kapacity pak byla k Důstojnickému domu v průběhu let 1937 až 1938 přistavěna funkcionalistická budova, která navýšila ubytovací kapacitu výcvikového střediska o dalších třicet pokojů.

Zásadní přeměnou prošla vojenská zotavovna v rozmezí let 1957 až 1960. V tomto období byla vystavěna do stávající podoby, a to v architektonickém duchu tzv. socialistického realismu. Další významnou etapou ve stavebních úpravách vojenské zotavovny bylo období let 1999–2002, kdy byla provedena stavební příprava a následná kompletní rekonstrukce centrální budovy a všech ostatních objektů. V tomto období vzal za své i původní Důstojnický dům, který již neplnil svou původní funkci a prošel demolicí. Na jeho místě, jako důstojný nástupce, bylo postaveno Sportovně rehabilitační centrum s krytým plaveckým bazénem. Dále byla vybudována krytá tenisová hala s dvěma kurty a jedním venkovním kurtem. Proti tenisové hale vyrostla restaurace Medvěd. A v této podobě je VZ Bedřichov provozována i v současné době.

Poloha, dopravní dostupnost, nadmořská výška a specifické klimatické podmínky jsou faktory, které Špindlerův Mlýn a jeho okolí předurčují do role celoročního rekreačního, turistického a sportovního centra. Samotný Špindlerův Mlýn je protkán celou řadou hotelů a penzionů, kde VZ Bedřichov společně s hotelem Harmony a Clarion náleží k největším z pohledu poskytované ubytovací kapacity a taktéž

nejlépe vybaveným z hlediska zabezpečení služeb hostům.

Již jsou vzdáleny doby, kdy se jezdilo do Krkonoš převážně v zimním období. Stávající letní sezony se kapacitou návštěvníků rapidně přibližují těm zimním. Pro milovníky letní turistiky je zde upraveno a vyznačeno nepřeberné množství tras s atraktivními cílovými destinacemi. Mezi nejvyhledávanější patří nejvyšší hora České republiky Sněžka. K těm dalším náleží například Luční a Labská bouda či pramen Labe. Ale nejsou to pouze tyto známé destinace. Na úbočí Krkonoš se nacházejí i malebné horské chaty, obhospodařované soukromými vlastníky, kteří se jim snaží vtisknout původní charakter horského pohostinství. Jedná se například o Moravskou boudu, Medvědí boudy, Brádlerovy boudy (dříve Fučíkova bouda), Mumlavskou a Voseckou boudu či známou Martinovku, podle které dostala jméno slavná tenistka Martina Navrátilová. Hojně turisticky využívanou trasou je Cesta česko-polského přátelství, která vede centrálním hřebenem Krkonoš a jejíž část v nejtěžších pasážích budovali sovětští zajatci v průběhu druhé světové války. Turisticky atraktivní nejsou pouze horské chaty, ale i okolní příroda, neboť

VZ BEDŘICHOV, 1961

Poloha, dopravní dostupnost, nadmořská výška a specifické klimatické podmínky jsou faktory, které Špindlerův Mlýn a jeho okolí předurčují do role celoročního rekreačního, turistického a sportovního centra

většina turistických cest se nachází na teritoriu Krkonošského národního parku. S fenoménem rozvoje cykloturistiky je ve zdejším regionu připravena také celá řada cyklotras.

Pro vyznavače zimních sportů je připraveno pět sjezdovek. Svatý Petr, Hromovka, Medvědín, Stoh a Labská o celkové délce 23 km. Pamatováno je také na běžkaře. V prostoru Horních Míseček je pravidelně upraveno pět běžeckých okruhů o délce od 2 do 10 km. Připravovány jsou i další zimní běžecké cesty. Možný je pohyb i ve volném terénu.

Samotná VZ Beřichov nabízí pro své hosty ubytování ve dvou až čtyřlůžkových pokojích a studiích jak v hlavní budově, tak přilehlých depandancích. Stravování je zabezpečeno v jídelnách hlavní budovy s kapacitou do dvou set strávníků. Výdej je realizován bufetovým

VVRS BEDŘICHOV, ZIMA 1937

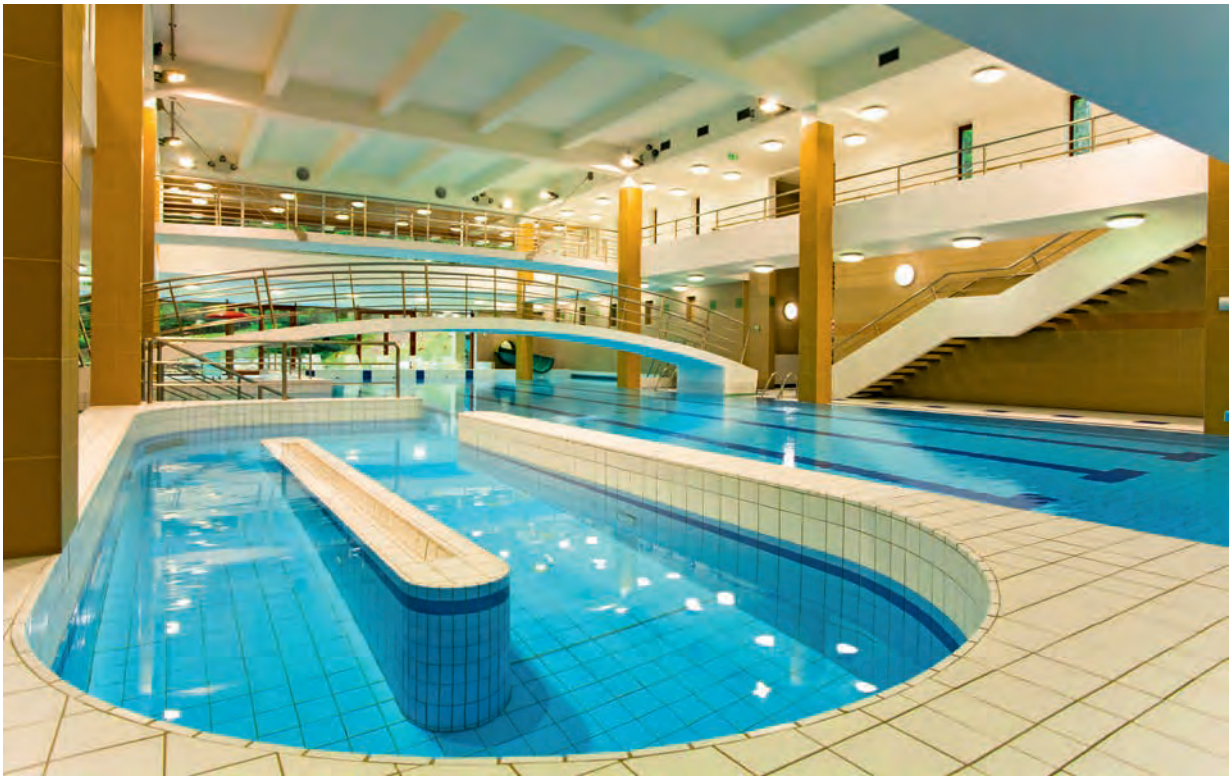
ÚČASTNÍCI LETNÍHO DĚTSKÉHO TÁBORA VZ BEDŘICHOV

způsobem s nabídkou tří až čtyř hlavních jídel na oběd a večeři. Nejen pro hosty je připravena restaurace Medvěd, která se nachází v docházkové vzdálenosti od hlavní budovy a je oblíbenou destinací hostů okolních hotelů a penzionů. Mimo ubytovacích a stravovacích kapacit nabízí VZ Beřichov i další možnosti a kapacity, které jsou schopny uspokojit i nejnáročnější klienty z hlediska trávení volnočasových aktivit. Kromě již zmiňované tenisové haly a 25m krytého bazénu je k dispozici krytá hala pro míčové hry, squashová hřiště, bowling, herna (laserová střelnice a golf), fitness centrum, dětská herna a venkovní dětské hřiště. Sportovní centrum kromě bazénu nabízí využití finské sauny, mokré sauny, masáží, lymfodrenáže a vířivek. Pro dětské návštěvníky je v bazénu k dispozici tobogán. VZ Bedřichov také disponuje pěti konferenčními prostory s kapacitou od dvanácti do sto dvaceti míst.

Poskytované podmínky VZ Bedřichov v propojení s destinací Špindlerova Mlýnu a okolních Krkonoš z ní činí oblíbenou a atraktivní lokalitu pro návštěvníky, ať již se jedná o příslušníky rezortu MO, trávící zde preventivní rehabilitaci či rekreaci, nebo komerční klientelu. Zotavovna je také cílem skupinových akcí jednotlivých součástí rezortu obrany, které zde pořádají semináře či školení a dále pak i firemní klientely, která hotel využívá k realizaci teambuildingů. V neposlední řadě zotavovna poskytuje zázemí pro sportovní klientelu. Především se jedná o aktivní sportovce a sportovní oddíly, provádějící předsezonní přípravu a nacházející zde optimální podmínky nejen k tréninku, ale i následné relaxaci.

Nelze nezmínit letitou aktivitu, trvající déle než padesát let, realizovanou ve prospěch dětí vojáků z povolání a občanských zaměstnanců rezortu MO. Tou je pořádání letních a zimních dětských táborů. Letní dětské tábory jsou uskutečňovány ve dvou čtrnáctidenních a dvou desetidenních prázdninových turnusech a ty zimní v šesti týdenních turnusech v termínech jarních prázdnin.

KRYTÝ BAZÉN

STŘEDISKO MALÝ ŠIŠÁK

V Krkonoších, nedaleko od poslední serpentiny silnice vedoucí ze Špindlerova Mlýna ke Špindlerově boudě, stojí středisko Malý Šišák. Na jeho místě kdysi stávala tzv. stará Špindlerova bouda, kterou postavil roku 1814 Franz Spindler.

Bouda roku 1905 vyhořela a pozemek spáleniště odkoupil v roce 1911 Vinzenz Adolf. Ten vybudoval v nadmořské výšce 1120 metrů nad mořem kvalitní hotel s výbornými službami, pojmenovaný Adolfova bouda. Boudu potkal dne 18. června 1936 osud mnoha krkonošských dřevěných chat, opět kompletně vyhořela. Obnova byla zahájena neprodleně a již 20. prosince téhož roku na spáleništi vyrostla nová bouda, disponující osmdesáti pokoji s tekoucí studenou a teplou vodou, vytápěnými ústředním topením. Hostinec nabízel sto padesát míst pro kolemjdoucí a hosty, pro vlastníky aut bylo připraveno patnáct krytých garážových stání.

Krátce po válce, dne 19. června 1945, byli majitelé boudy v rámci odsunu odtransportováni do Saska. Opuštěná bouda se na základě dekretů prezidenta republiky č. 12/1945 Sb. a 28/1945 Sb. dostala pod národní správu Ministerstva vnitřního obchodu. Dosazený národní správce Ladislav Mezera, který měl kladný vztah ke komunitě Lužických Srbů, kteří byli za války perzekuováni obdobně jako Romové, pojmenoval chatu na jejich počest Lužická bouda.

Mimochodem název, se kterým se dnes občas ještě setkáváme na turistických ukazatelích. Od počátku byla chata i v hledáčku vojenské správy, která ji hodlala využít pro potřeby rekreačního fondu. Po dlouhých jednáních a uplatnění zákona č. 131/1936 Sb. byla chata dne 15. března 1948 předána vojenské správě

> Malý Šišák je oblíbeným cílem hostů, kteří oproti komfortu preferují domácí atmosféru, klid a pohodu, podbarvenou vrzajícími schody a prohánějící se meluzínou

a podřízena vojenskému výcvikovému a rekreačnímu středisku Bedřichov ve Špindlerově Mlýně. Nový název Malý Šišák, navržený velitelem střediska Bedřichov dne 19. května 1948, byl v tomto znění akceptován. Počínaje tímto obdobím až do současnosti prošlo středisko Malý Šišák nejen řadou rekonstrukcí, které jí vtiskly stávající podobu, ale i několika obdobími,

kdy působilo jako samostatné zařízení nebo bylo v podřízenosti zotavovny Bedřichov. Druhá varianta platí i dnes.

V současnosti nabízí středisko kapacitu 97 lůžek ve 41 pokojích několika kategorií, vybavených stylovým dřevěným nábytkem. K dispozici jsou jedno až třílůžkové pokoje se společnými sociálními zařízeními a sprchovými kouty na chodbách, dále pak dvoulůžková až čtyřlůžková studia se sociálním zařízením a sprchovým koutem. Omezenou možnost ubytování poskytuje budova Gábi, která je součástí střediska a je v docházkové vzdálenosti od hlavní budovy.

Stravování je poskytováno ve stylově zařízené jídelní části. Snídaně jsou podávány bufetovou formou, obědy a večeře objednávkovým způsobem, a to výběrem ze tří hlavních jídel. K dispozici hostům je restaurační část s barem, tvořící s jídelnou propojený komplet.

Vojenská zotavovna Malý Šišák poskytuje hostům všechny základní služby, avšak v poněkud skromnějších podmínkách, ve srovnání s moderními hotelovými středisky. Přesto je oblíbeným cílem mnoha hostů, kteří oproti komfortu preferují domácí atmosféru, klid a pohodu, podbarvenou vrzajícími schody a prohánějící se meluzínou. V případech nepříznivého počasí či trávení volnočasových aktivit ocení návštěvníci horskou saunu, bowlingovou dráhu s přilehlým barem či fitness centrum. K dispozici je wellness zóna v budově Gábi.

Středisko Malý Šišák je vyhledáváno i kvůli své výjimečné poloze v Krkonoších. V letních podmínkách je ideálním východiskem pro hřebenové túry směrem přes Pertovku, Dívčí a Mužské kameny, Vysoké kolo, Sněžné jámy až k Labské boudě s nedalekým pramenem Labe. Na druhou stranu přes Obří boudy, případně Luční boudu, na nejvyšší českou horu Sněžku (1602 m n. m.). V docházkové vzdálenosti jsou lokality Moravská bouda, Davidovy boudy, chata u Bílého Labe, Martinova bouda či Jelení boudy. Možností, jak poznávat krásy Krkonoš je opravdu mnoho. V průběhu zimních podmínek je možné, zejména pro začátečníky, využít přilehlou cvičnou louku s vlekem, pro náročnější lyžaře jsou k dispozici sjezdovky v lokalitě Špindlerův Mlýn. Propojení s vojenskou zotavovnou Bedřichov nabízí i plné využití jejích služeb.

VOJENSKÁ ZOTAVOVNA MĚŘÍN

Areál hotelu Měřín se rozkládá v krásném prostředí na pravém břehu Slapské přehrady ve stejnojmenné osadě, jež je místní částí obce Rabyně, vzdálené tři kilometry severním směrem.

Okolní krajina se nevyznačuje pouze svojí dominantou, kterou je vodní plocha Slapské přehrady, skrývá také spousty krásných a zajímavých zákoutí. Řada z nich byla vytvořena Vltavou v průběhu formování jejího toku, kdy za sebou zanechávala hluboká údolí se spoustou meandrů a vysokých skal. Krásy okolního prostředí začali počátkem 20. století objevovat vodní trampové, a na březích Vltavy tak vyrůstaly jejich osady. Nedaleko od Měřína, po proudu Vltavy, se nacházely slavné Svatojánské proudy, které byly jednou z jejich cílových lokalit. Lodice vyplouvaly z prostoru Skalice a Rabyně, aby následně projížděly divokými peřejemi Svatojánských proudů dále do Štěchovic. Tato éra však skončila v roce 1943, kdy Svatojánské proudy zmizely pod vodní masou Štěchovické přehrady.

Skutečný rozmach oblasti je však spojen se Slapskou přehradou. Plány na její výstavbu pocházejí z 30. let minulého století, stavba však tehdy nebyla realizována. Na základě nově zpracovaného plánu byla roku 1949 stavba schválena a v témže roce byly zahájeny základní práce. Koncem roku 1951 započala výstavba hráze v Třebenicích a v dubnu 1954 se přehrada začala zvolna naplňovat. Její napouštění proběhlo zcela netypicky. Díky povodni v červenci se nádrž zaplnila v průběhu několika dní. Tuto zatěžkávací zkoušku však zvládla, a zachránila tak Prahu před povodní.

Přehrada se stala součástí tzv. Vltavské kaskády, jejíž nádrže mají význam zejména energetický a ochranný před povodněmi, v neposlední řadě i rekreační. Jejich výstavba se výrazně promítla také do změny rázu velké části řeky a krajiny kolem ní. Břehů přehrady se začalo postupně využívat k rekreačním účelům a na příhodných místech vznikala rekreační a turistická střediska. Tak tomu bylo i v případě Měřína.

V roce 1954, na základě administrativní dohody, převzala vojenská správa pozemky na pravém břehu jezera v lokalitě Měřín. Následně zde postavila rekreační

HISTORICKÁ FOTA VZ MĚŘÍN

chatičky a počínaje rokem 1955 byl na Měříně zahájen rekreační provoz. Prvním uživatelem areálu se stal Ústřední dům armády Praha a v témže roce zahájily provoz také letní pionýrské tábory na Měříně a Bítově. Zvyšující se zájem o rekreační a rehabilitační pobyty na Měříně vedl k postupnému navyšování kapacity, a to nejen v oblasti ubytovaní, ale i rozšiřování nezbytné infrastruktury k zabezpečení provozu a služeb rekreantů. Postaveno bylo šest velkých chat, třináct chatiček, domek, obývaný správou střediska a přístřešek pro uložení stanových podsad. V roce 1957 byla dostavěna loděnice. Skutečný rozvoj zotavovny je svázán s jejím předáním pod správu VLRZ. Počátkem 60. let došlo k výstavbě nové budovy, společenského bloku, ošetřovny a ubytovny pro zaměstnance. Vybudována byla příjezdová cesta k zotavovně, položeny inženýrské sítě a zaveden zdroj vody. V tomto období zabezpečovala vojenská zotavovna provoz sezonně, v období měsíců květen až říjen. Dalším významným mezníkem v rozvoji vojenské zotavovny a změn jejího charakteru bylo období 1985 až 1991.

Ve dvou etapách výstavby 1985 až 1988 a 1989 až 1991 získala vojenská zotavovna stávající podobu. V té první byl vybudován ubytovací monoblok, krytý pětadvacetimetrový bazén, kino a technická zařízení. Druhá etapa obsahovala výstavbu další ubytovací části, tělocvičny, rehabilitačního prostoru, rekonstrukci kuchyně a společenských místností, výstavbu sportovního areálu, parkoviště a autokempinku. Dalšími významnějšími investičními akcemi se staly rekonstrukce chatové osady v letech 2005 až 2006 a ubytovací části hotelu v letech 2009 a 2010.

Zásadní rekonstrukcí doznala vojenská zotavovna Měřín charakteru hotelu s celoročním provozem. Trávení volnočasových aktivit již nebylo vázáno pouze na příznivé letní klimatické podmínky. Zotavovna byla schopna, počínaje touto dobou, nabídnout řadu indoorových aktivit i v případech nepřízně počasí či v zimním období.

VZ Měřín disponuje celkovou kapacitou 270 lůžek, z uvedeného počtu činí 192 lůžek v hotelu a 78 lůžek v chatové osadě. Hotelové pokoje jsou dvoulůžkové a třílůžkové. Pro náročnější klientelu jsou připraveny dva nadstandardně vybavené čtyřlůžkové a dva dvoulůžkové apartmány. V období duben až říjen nabízí hotel pobyty v sedmnácti chatkách.

V hotelu je na výběr několik středisek s příjemným posezením a možností konzumace nápojů a jídel. Hotelová restaurace poskytuje celodenní stravování bufetovým způsobem s bohatým výběrem teplých i studených jídel. Kavárna U staré řeky nabízí minutkovou kuchyni, klasické i míchané nápoje. Celoročně je také v provozu stylový Country saloon. V letním období je návštěvníky areálu a hotelovými hosty hojně využívána restaurace Mořská panna, poskytující rychlé občerstvení a k posezení velkou terasu s vyhlídkou na vodní hladinu přehrady.

Nadstandardně nabízí vojenská zotavovna komplexní doplňkové služby. Nalezneme zde krytý pětadvacetimetrový bazén s tobogánem, whirlpool a dětské brouzdaliště. Wellness centrum nabízí masáže, perličkové koupele, floating, whirlpooly, finskou a parní saunu, v neposlední řadě solnou jeskyni a solární louku. K dispozici je moderní

krytá sportovní hala pro tenis, squash a kolektivní míčové hry. Součástí haly je také moderně vybavená posilovna s vybudovanou kardio zónou. Pro účely relaxace je využívána bowlingová herna se čtyřmi dráhami. Ve venkovním areálu je vybudováno pět antukových tenisových kurtů, po jednom kurtu na volejbal a nohejbal, tři písčité kurty na plážový volejbal a hřiště na malou kopanou s umělým povrchem. V letním období lze využít půjčovny loděk a šlapadel nebo horských kol. Vlastní motorovou lodí jsou organizovány vyhlídkové plavby po Slapské přehradě.

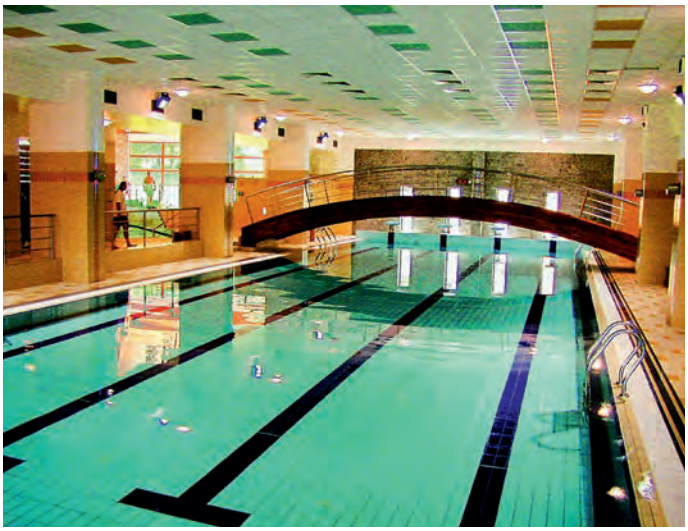
Relativně krátká, šedesátikilometrová vzdálenost od Prahy činí vojenskou zotavovnu atraktivní a v poslední době i stále žádanější pro tzv. kongresovou klientelu, pořádání vojenských seminářů nebo teambuildingové aktivity. Za tímto účelem je k dispozici kongresový sál, kinosál, řada učeben a salonků, které jsou vybaveny audiovizuální technologií. V kongresovém sále je možné pořádat firemních večírky, rauty a společenské zábavy.

Vnější okolí vybízí k návštěvě řady kulturních a památkových lokalit. Pouze v okrese Benešov je jich registrováno přes 350. Mezi nejvyhledávanější patří zámky Konopiště, Jemniště, Dobříš a hrad Český Šternberk. Dalšími oblíbenými výletními místy jsou vojenské muzeum v Lešanech, Lanový park na Živohošti, případně plavba na raftech po Sázavě.

Díky svému bohatému relaxačnímu a sportovnímu zázemí je vojenská zotavovna Měřín ideální celoroční destinací pro rodinnou rekreaci, rehabilitaci, společenské akce, sportovní a wellness pobyty.

AQUACENTRUM

VOJENSKÁ ZOTAVOVNA OVČÁRNA POD PRADĚDEM

Na úpatí severního svahu skalního útvaru Petrovy kameny, přivráceného směrem k nejvyšší hoře Jeseníků Pradědu, je v nadmořské výšce 1300 metrů postavena Vojenská zotavovna Ovčárna. Ta dala i jméno známému a oblíbenému moravskému turistickému centru, které se stalo vyhledávanou destinací poutníků již počátkem 20. století.

Samotná historie vojenské zotavovny však sahá podstatně dále, a to až do roku 1863. V uvedeném roce byla na místě dnešní zotavovny postavena na tuto dobu poměrně dobře vybavená salaš, neboť travnatá lokalita na úbočí pod Petrovými kameny byla vybrána jako optimální prostor k pastvě ovcí.

Zaměření chaty se z původně hospodářského zařízení pro potřeby pastevectví začíná s úpadkem rentability pastvy a rodícím se rozvojem turismu přesouvat stále více do oblasti pohostinství. Již v roce 1889 byla Ovčárna přebudována na turistickou ubytovnu. Ta však s tragickými dopady pro správce chaty dne 2. prosince 1910 vyhořela. Na jejím místě vybudoval Řád německých rytířů, který byl majitelem pozemků, nejdříve dřevěnou chatu, která se postupnými přístavbami stala horským hotelem s restaurací, hostinskými pokoji a noclehárnami. Tak hotel fungoval až do začátku druhé světové války. Jeho využití v jejím průběhu je zahaleno rouškou tajemství, neboť podle jedné verze zde byli ubytováni totálně nasazení občané, kteří obsluhovali letiště na Vysoké Holi, podle druhé pak osádka obsluhy meteorologické stanice na Pradědu, která poskytovala údaje pro potřeby německé armády.

Po osvobození převzaly Ovčárnu státní lesy a její provoz se dostal do soukromého nájmu. Noclehárnu, vybudovanou Němci pod názvem Vlčí boudy využívala vojenská posádka Bruntál k účelu ubytování vojáků při výcviku. Nicméně již v tomto období byla chata v hledáčku Ministerstva obrany, které ji chtělo prvotně využít k ubytování posádky vojenské meteorologické stanice na Pradědu, posléze pak jako vojenského rekreačního objektu. Po dlouhých a náročných jednáních bylo dne 6. října 1949 dohodnuto předání chaty pro vojenské účely formou jejího dvacetiletého pronájmu. V pozdějším období pak přešla trvale do vlastnictví armády.

Dne 1. ledna 1950 bylo zřízeno vojenské výcvikové a rekreační středisko Ovčárna pod Pradědem. K chatě Ovčárna připadly i Vlčí boudy a dřevěný barák,

postavený vojenskou správou za účelem ubytování při lyžařském výcviku. Vojenská správa se však musela zavázat, že bude poskytovat útočiště také civilním osobám a zabezpečí stravování jednotlivým turistům formou prodejny ve VVRS. V padesátých letech byl ke starým dřevěným budovám přistavěn nový zděný objekt a v této podobě, s dílčími přestavbami, vydržela chata dalších přibližně pětatřicet let až do generální rekonstrukce v roce 1985. Její stavbu zrealizovaly Vojenské stavby Brno. Generální rekonstrukce však není výstižný pojem, neboť se v podstatě jednalo o výstavbu nové chaty. Dřevěné

V prostoru Jeseníků je opakovaně organizováno mezinárodní mistrovství Armády České republiky v zimním přírodním víceboji Winter Survival

části byly zcela odstraněny a ze zděných zůstal pouze zlomek. Architektonický záměr a jeho realizace vedly k estetickému splynutí nové Ovčárny s okolní přírodou, současně se snahou o zachování původní podoby Ovčárny. Vznikl tak zcela nový komfortní hotel, který byl otevřen 29. července 1991.

Počínaje svým založením sloužilo vojenské výcvikové a rekreační středisko Ovčárna armádním potřebám jako zařízení s celoročním provozem. Jak již z názvu střediska vyplývá, bylo kombinovaně využíváno k výcviku vojáků formou organizace různých účelových kurzů a k rekreaci vojáků z povolání. Dlouhodobě byl také provozován, v období letních prázdnin, dětský tábor ve Vrbně pod Pradědem. Postupně byla na Ovčárně zavedena i rehabilitace vojáků. Tato praxe přetrvala i do stávajícího období s jejím rozšířením o poskytování veškerých služeb i pro civilní klientelu. Ve výčtu aktivit nelze opomenout jednu z významných vojenských akcí, která je opakovaně v prostoru Jeseníků organizována. Tou je mezinárodní mistrovství Armády České republiky v zimním přírodním víceboji Winter Survival. Vojenská zotavovna Ovčárna po celou dobu přípravy, vlastního průběhu a vyhodnocení soutěže poskytuje

DEMOLICE OVČÁRNY

účastníkům, organizátorům a hostům potřebné zázemí.

VZ Ovčárna se stala vyhledávanou a oblíbenou cílovou destinací nejen příslušníků AČR a MO, ale i civilní turistické klientely. Její atraktivita není spojena pouze s výjimečnou lokalitou, spojující významné turistické cíle, jakými jsou Praděd, Červenohorské sedlo či Petrovy kameny. Je dána také formou a rozsahem nabízených služeb, které lze považovat u tohoto typu horských hotelů přinejmenším za nadstandardní.

Celková kapacita hotelu činí 125 lůžek na 46 pokojích, formou jedno až čtyřlůžkových pokojů. K dispozici je i pět jedno až dvoulůžkových apartmánů. Stravování snídaní je zabezpečováno rautovým způsobem, obědy a večeře bufetovým způsobem, výběrem ze tří až čtyř druhů hlavních jídel.

1925

1950

Pro posezení je k dispozici útulná restaurace a pro potřeby firemních a služebních akcí je připravena víceúčelová místnost. To, co činí VZ Ovčárnu výjimečným, jsou její doplňkové wellnes služby, které poskytují relaxaci po celodenním lyžování či náročné turistické túře. K dispozici je bazén s protiproudem o délce 7,8 m, šířce 2,7 m a hloubce 1,5 m, vířivka, finská sauna s prosklenou relaxační místností a nádherným výhledem na panorama Pradědu. Připravena je celá škála masáží, které jsou schopny odlehčit unavenému tělu. Pro příznivce bodybuildingu je k dispozici posilovna s moderní kardiozónou. Půjčovna sportovních potřeb nabízí k využití horská kola, sjezdové a běžecké lyže, snowboardy a sněžnice.

Jak již bylo uvedeno, VZ Ovčárna je zařízením s celoročním provozem. Propojení její dislokace se zdejšími přírodními a klimatickými podmínkami vytváří příznivé předpoklady pro uspokojení vyznavačů jak zimních, tak i letních aktivit.

Zimní sezona začíná často již koncem října a sníh se obvykle udrží až do začátku května. Zdejší lyžařský areál Praděd – Ovčárna je nejvýše položeným střediskem lyžování v České republice s výbornými sněhovými podmínkami. K dispozici je osm sjezdovek o celkové délce 4,5 km s šesti vleky. Sjezdové tratě uspokojí svým profilem a obtížností jak začátečníky, tak i pokročilé sjezdaře. Lyžování v areálu je spojeno s nádhernými výhledy na okolí a zážitky na přírodním sněhu. Vyznavači běžeckého lyžování se mohou pohybovat po vyznačených trasách. Ty směrem na jih vedou přes Petrovy kameny, Vysokou holi, Velký máj a Jelení hřbet až k Alfrédově chatě a dále k motorestu Skřítek. Severní trasa vede po úbočí Pradědu k chatě Švýcárna a dále přes Červenohorské sedlo, Vřesovou studánku a Keprník na Šerák a Ramzovou. Odtud je možné pokračovat dále Rychlebskými horami až k chatě Paprsek (původně Slezský dům) a na Králický Sněžník.

Zimní sezona začíná často již koncem října a sníh se obvykle udrží až do začátku května. Zdejší lyžařský areál Praděd – Ovčárna je nejvýše položeným střediskem lyžování v České republice s výbornými sněhovými podmínkami

V létě lze využít tutéž hřebenovou magistrálu, poblíž které se nacházejí další turisticky zajímavá místa, která jsou v zimním období nepřístupná. K nejcennějším a nejpřitažlivějším lokalitám patří například Velká kotlina, údolí Bílé Opavy, Vysoký vodopád, Červená hora či Vozka. K těm technickým pak rozhodně přehrada Dlouhé stráně. Největšímu turistickému zájmu se však pochopitelně těší Praděd, na kterém se tyčí mohutná televizní věž, postavená v 70. letech.

Pro vyznavače cykloturistiky je v dolních partiích Jeseníků připravena celá řada cyklostezek. Mimo to je možné navštívit i destinace, jako jsou nedaleké lázně Karlova Studánka, Jeseník a Lipová či zámek v Bruntále a legendami o čarodějnických procesech opředený zámek Velké Losiny.

VOJENSKÁ ZOTAVOVNA VRANOV – STŘEDISKO DYJE

Vojenská zotavovna Vranov – středisko Dyje se nachází v krásném prostředí jižní Moravy na břehu Vranovské přehrady nazývané taky „Moravský Jadran“.

Vranovská vodní nádrž byla dokončena společně se stavbou celého vodního díla v průběhu let 1930 až 1933. Její hráz je vysoká 60 metrů a v koruně je dlouhá 292 metrů. Rozlohou je desátá největší v České republice a její délka je přibližně 30 km. Mimo energetického a vodárenských účelů slouží také k rekreaci. V tomto ohledu náleží mezi nejvýznačnější rekreační střediska lokality okolí Vranova nad Dyjí, Bítova a Podhradí nad Dyjí.

Již v roce 1937 byly na břehu Vranovské přehrady postaveny vojenské sruby, vzdálené přibližně 600 metrů od vody. Výsledek jejich prohlídky po ukončení války byl uspokojivý, přesto se pozornost vojenské správy zaměřila na získání objektu pro rekreační účely ve Vranově nad Dyjí. Žádaným objektem se stal Zámecký hotel s přilehlou vilou. Jednání však ztroskotala na požadavku majitele, který byl sice ochoten hotel prodat, nicméně vilu pouze pronajmout. Toto řešení však bylo pro vojenskou správu neakceptovatelné. Nedostatek rekreačních zařízení vojenské správy na Moravě vyústil v květnu 1948 v nařízení ministra obrany ke zřízení vojenského výcvikového a rekreačního střediska v lokalitě Vranovské přehrady. Týkal se nalezení optimálního prostoru k vybudování střediska, vhodného k výstavbě dřevěných chat a s potřebným zabezpečením zdroje pitné vody. V této době již bylo umístěno ve středisku Slapy dvacet dřevěných chat, které čekaly na přesun do určených lokalit.

Na získaném pozemku byla postavena centrální dřevěná budova, získaná jako objekt zajateckého tábora ve Znojmě, demontovaná a přepravená na pláž Vranovské přehrady. Ta sloužila k ubytování a také jako jídelní blok. Dále byl přistaven objekt ošetřovny a dalších šest chatek. Pět z nich sloužilo pro ubytování rekreantů a v jedné byly umístěny kanceláře, strážnice a příruční sklady. Celková kapacita střediska činila

> Středisko mělo k dispozici i dvě vlastní lodě s názvy Hvězda a Partyzán. Ty zajišťovaly souběžně zásobování střediska, přepravu zaměstnanců přes zátoku a vyhlídkové plavby rekreantů

85 lůžek, 10 přistýlek a 17 dětských postelí. Vojenské výcvikové a rekreační středisko Vranov bylo následně zřízeno ke dni 1. ledna 1950 a činnost zahájilo 16. června 1950.

Od svého založení bylo středisko využíváno jako sezonní, s hlavním zaměřením na trávení volnočasových aktivit na břehu vodní plochy Vranovské přehrady, včetně provozování vodních sportů a rybolovu. Středisko mělo k dispozici i dvě vlastní lodě s názvy Hvězda a Partyzán. Ty zajišťovaly souběžně zásobování střediska, přepravu zaměstnanců přes zátoku a vyhlídkové plavby rekreantů. V roce 1962 byly předány do užívání další tři zděné rekreační chaty, čímž došlo k navýšení celkové kapacity o 72 lůžek.

Významným mezníkem v historii zotavovny se stal červen roku 1973, kdy došlo k slavnostnímu zahájení zkušebního provozu nové hotelové budovy zotavovny. Její výstavba započala na konci rekreační sezony 1969. Výsledkem byl hotel s kapacitou 170 lůžek a stravovací částí, dále vodárna s čističkou odpadních vod. Hotel doznal zvýšení kvality ubytovacích a stravovacích služeb, možností kulturního a sportovního vyžití. Pokoje, převážně třílůžkové, disponovaly úplným příslušenstvím. Za účelem sportovního vyžití byly vybudovány dva volejbalové kurty. K nim přibyl v roce 1986 kurt tenisový.

K 1. lednu 1996 došlo ke sloučení vojenské zotavovny Vranov a vojenské zotavovny Bítov do jedné VZ s názvem VZ Dyje, se středisky Vranov a Bítov.

Postupná obnova kapacit a rozšiřování služeb hotelu se nezastavila. V roce 1999 bylo uvedeno do provozu wellness centrum v hlavní budově, vybavené posilovnou, saunou, vířivkou, soláriem a squashem. Za účelem indoor aktivit je k dispozici velmi dobře vybavené fitness centrum s kardiozónou a posilovacími přístroji.

Významnou modernizaci všech prostorů pak zaznamenala zotavovna v rozmezí let 2010 až 2016.

Od roku 2018 se středisko Vranov provozuje jako celoroční zařízení. Disponuje kapacitou 114 lůžek na hlavní budově a 36 lůžky na chatách. Stravování hostů je zabezpečeno v hotelové jídelně hlavní budovy formou snídaňového bufetu, obědy a večeře pak objednávkovým způsobem. K příjemnému posezení je k dispozici restaurace s venkovní krytou terasou, nabízející dostatečnou škálu jídelního menu, včetně grilovaných specialit a širokou paletu moravských vín ze Znojemské oblasti.

Také venkovní areál skýtá řadu příležitostí ke sportovním aktivitám a oddechu. Nalezneme zde víceúčelové hřiště s umělým povrchem, hřiště na volejbal, nohejbal a adventure golf. Nedaleko od pláže se nachází půjčovna lodí a surfových prken. K zapůjčení jsou také trekingová nebo horská kola, kterých lze využít k projížďkám po blízkém i vzdálenějším okolí s využitím značených turistických a cyklistických tras.

Milovníci adrenalinových sportů ocení nabídku skoku z mostu nad Švýcarskou zátokou na dynamickém laně (tzv. Kienova houpačka) nebo otestování svých dovedností a odvahy v Lanovém parku Vranov v přilehlém Campingu Vranovská pláž.

Okolí VZ Vranov nabízí kromě vodních sportů i řadu dalších turisticky zajímavých lokalit. V docházkové vzdálenosti se nachází Vranov nad Dyjí, jehož dějiny jsou spjaty s hradem, později zámkem, tvořícím významnou součást zeměpanských pevností k ochraně jižní hranice s Rakouskem. Hrad vybudovaný na strmé skále byl nejdříve královským, aby posléze vystřídal řadu dalších majitelů. Po válce se stal státním zámkem a jeho devítiletá rekonstrukce na konci 70. let jej řadí mezi nejhezčí historické památky.

Ideální podmínky pro turistiku a cykloturistiku skýtá přilehlý Národní park Podyjí, vyhlášený v roce 1991. Svou rozlohou se řadí k nejmenším národním parkům na území České republiky.

K návštěvě vybízí historické, středověké královské město Znojmo. To je výjimečné zejména počtem zachovalých církevních památek, z nichž nejznámější je rotunda sv. Kateřiny v předhradí, která skrývá vzácné nástěnné malby z 12. století. V její blízkosti se nachází hrad, později přestavěný na barokní zámek. Ze starobylé zástavby středu města vyniká radniční věž a k zajímavostem patří několikaúrovňový labyrint podzemních sklepů a chodeb, vybudovaný v průběhu 15. až 17. století o celkové délce 26 km. V poměrně zachovalém stavu je i městský obranný systém.

Milovníci vojenské historie ocení návštěvu areálu československého opevnění Šatov či mini muzeum československého opevnění 1935 až 1938 v obci Olbramovice.

VOJENSKÁ ZOTAVOVNA VRANOV – STŘEDISKO **BÍTOV**

Chatová osada Bítov je sezonní rekreační zařízení, nacházející se v Bítovské zátoce Vranovské přehrady, na soutoku Dyje s Želetavkou. Rozprostírá se mezi nedaleko ležícími hrady Bítov a již troskami hradu Cornštejn.

Hrad Bítov byl založen v 11. století na místě původního velkomoravského hradiště, jako první z řetězce hradů, které měly chránit jižní hranice přemyslovského státu. Vystavěn byl na úzkém skalnatém ostrohu přibližně 70 metrů nad hladinou říčky Želetavky, která ostroh obtéká. V současné době je v majetku státu a od roku 1958 je chráněn jako kulturní památka České republiky, v roce 2001 byl zapsán na seznam národních kulturních památek.

Hrad Cornštejn byl postaven v první polovině 14. století jako královská pevnost na posílení hradu Bítova. Jeho zřícenina stojí na vysoké skalnaté šíji říčního ostrohu řeky Dyje, nedaleko ústí Želetavky. Od hradu Bítov jej odděluje říční údolí, částečně zatopené Vranovskou přehradou. Také Corštejn je počínaje rokem 1958 chráněnou kulturní památkou České republiky. Oba objekty jsou oblíbenou destinací turistů a návštěvníků zdejší oblasti.

Středisko Bítov bylo postaveno v padesátých letech, původně jako srubový letní tábor. V průběhu doby byly chatky postupně modernizovány a určeny k rekreaci rodin. Rozsáhlejší rekonstrukce se střediska dotkly v letech 1972 a 2007 až 2010. Chatky byly zmodernizovány, doplněny o sociální zařízení se sprchovými kouty. Vybudována byla i nezbytná infrastruktura chatové osady. Počínaje 1. lednem 1996 je chatová osada sloučena s VZ Vranov a tvoří s ní dvě střediska.

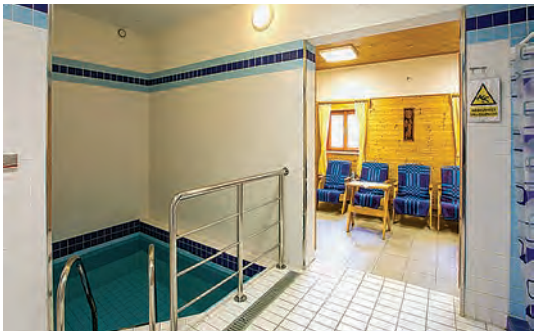
V současné době osada nabízí ubytování ve čtyřiceti čtyřlůžkových chatách s celkovou kapacitou 162 lůžek. Každá chata disponuje dvěma dvoulůžkovými pokoji, terasou a sociálním zařízením se sprchou. Stravování je zabezpečeno v samostatném jídelním objektu, se snídaněmi formou bufetu, obědy a večeře servisem ze tří hlavních jídel. K dispozici je hostům kavárna se zastřešenou pergolou, vybavenou ohništěm a udírnou.

K trávení volnočasových aktivit slouží hostům víceúčelový kurt na tenis, florbal a minikopanou, hřiště na beach volejbal a fotbal, antukové hřiště na volejbal a nohejbal. Ve volném čase mohou hosté vyzkoušet minigolf, ruské kuželky nebo hřiště na pétanque či golfové patoviště s pěti jamkami. Wellness centrum nabízí fitness a saunu s ochlazovacím bazénkem, zpříjemňující pobyt i při nepřízni počasí. Děti zde naleznou dětský koutek a venkovní hřiště.

Středisko Bítov poskytuje hostům klid a bezprostřední kontakt s přírodou. Vnější okolí nabízí dostatek příležitostí pro pěší výlety i cykloturistiku, které se mohou stát zdrojem zajímavých zážitků pro obdivovatele historických památek. Blízká pláž Vranovské přehrady, s pozvolným přístupem do vody, se nachází v docházkové vzdálenosti přibližně 200 metrů od střediska. Zde naleznou své místo nejen vyznavači „slunění“, ale i milovníci vodních sportů, a zejména rybáři.

VOJENSKÝ KLUB PRAHA – HOTEL DAP

Vojenský klub Praha je situovaný ve středu jedné z nejvýznamnějších pražských čtvrtí, Dejvicích, na Vítězném náměstí čp. 4. Od historického centra Prahy je vzdálen patnáct minut jízdy metrem, přičemž stanice metra Dejvická se nachází padesát metrů od klubu.

Osada Dejvice, jejíž původní jméno znělo Dehnice, je připomínána již v roce 1088 jako majetek vyšehradské kapituly. Téměř do konce 18. století byla v úplném nebo částečném držení soukromých osob. Oblast Dejvic byla spjata s rozvojem vinařství, který započal již za vlády krále Karla IV. pěstováním vinné révy.

Počínaje rokem 1868 byly Dejvice propojeny železnicí se středem Prahy, tramvají pak od roku 1908. Skutečný rozvoj Dejvic se datuje rokem 1922, kdy vznikl projekt Velká Praha, jenž sloučil množství okolních městeček do jednoho územního celku. Do městského obvodu Praha XIX. došlo k připojení také Dejvic, v této době pouze malinkého městečka. V místě dnešního náměstí se v roce 1925 nacházela holá pláň, protkaná pouze cestičkami, školní budova a jedna hospoda. V zájmu rozvoje oblasti bylo nutné zahájit výstavbu, které předcházela veřejná architektonická soutěž na urbanistický koncept zástavby území. V soutěži uspěl se svým návrhem tehdy jednačtyřicetiletý architekt Antonín Engel, jehož projekt se ukázal jako nejoptimálnější. Základní ideou byla výstavba Vítězného náměstí jako centrálního prostoru podkovovitého tvaru, nově se rodící moderní čtvrtě s budovami ústředních státních orgánů ve stylu klasicizující moderny. Z náměstí se paprskovitě rozbíhala síť prostorných ulic a pásů zeleně.

Na základě tohoto velkorysého projektu byla zahájena výstavba. Po vnějším okruhu Vítězného náměstí postupně vznikaly budovy v neoklasicistním stylu Palác Bajkal, Generální štáb, obytné budovy s pasážemi a komerčními prostory. Na základní projekt navazovaly regulační plány vilových čtvrtí na Hanspaulce, v Horní Šárce a na Babě, v Bubenči a Dejvicích. Velké plány značně přibrzdila hospodářská krize a do začátku druhé světové války byla realizována pouze spodní polovina náměstí.

V průběhu druhé světové války se stavební rozvoj čtvrti zcela zastavil a výrazně se neobnovil ani v prvních poválečných letech. Byla dokončena budova Generálního štábu Československé armády a koncem padesátých let došlo k výstavbě rozsahu jednotlivých domů nebo ulic. Velká část tehdy vzniklého domovního fondu byla předurčena pro potřeby armády, která měla v Praze 6 své ústřední orgány a další zařízení. Většina staveb byla budována ve stylu socialistického realismu, jehož názorným příkladem je dnešní hotel International (původní název Družba), postavený v období 1952–1956. Moderní bytová výstavba pokračovala i v dalších letech, aniž by však výrazněji změnila charakter Dejvic. Engelův koncept tak zůstal nenaplněn, což se týkalo zejména Vítězného náměstí. Samotný Engel již jako starý pán a důchodce ještě navrhoval dostavbu centra Dejvic a zásadně se postavil proti stavbě Ústředního domu armády na Vítězném náměstí.

Budova paláce Bajkal byla postavena v roce 1929 na vnějším okruhu Vítězného náměstí jako první objekt z projektu A. Engela (jehož však nebyl autorem). Za účelem její stavby bylo nutné vykoupit tři velké pozemky a svou polohou zabrala téměř osminu celkového prostoru po obvodu. V přízemí budovy byl zřízen biograf Bajkal, který byl postupně přejmenován na Kyjev a Evropa. V období před válkou byl členem Sdružení premiérových biografů. Mimo něj vznikla v přízemí prostorná restaurace a obchodní prostory. V dalších poschodích se nacházely kancelářské prostory, společenské místnosti a byty. Název Bajkal měl evokovat operační území na jižním břehu Bajkalského jezera a připomenout pohyb ešalonů Československého vojska na Rusi po transsibiřské magistrále. Vlastníkem restaurace se stal velkopodnikatel Václav Kropáček, kterému patřila i restaurace Daliborka. Po ukončení druhé světové války sloužil palác zejména pro potřeby Ministerstva obrany. V listopadu 1948 byl přejmenován na Kyjev. Nový název měl připomínat bojové nasazení 1. čs. armádního sboru na východní frontě. Později nesl název Ústřední dům armády. Po roce 1989 byl opětovně přejmenován, tentokrát na Dům armády Praha a tento název nese doposud. Po generální rekonstrukci v roce 2008 pokrývá potřeby jak rezortu Ministerstva obrany, tak i široké tuzemské a zahraniční veřejnosti.

Hotel nabízí svým klientům za účelem ubytování 49 moderních, klimatizovaných a prostorných pokojů. V nabídce jsou jedno a dvoulůžkové pokoje s celkovou kapacitou 89 ubytovaných.

Stravování hostů je zabezpečeno v restauraci Evropa s kapacitou devadesát míst, nacházející se v přízemí hotelu, snídaňové restauraci, případně salonku s kapacitou čtyřicet míst. Snídaně jsou poskytovány formou bufetu. Restaurace Evropa se vyznačuje pestrou denní nabídkou teplých i studených pokrmů. Tradiční jsou ty z české a moravské kuchyně, zahraniční pak v rámci pořádání gastronomických týdnů, zaměřených na národní specifické kuchyně. Stravovací služby jsou zabezpečovány i v dalších provozech hotelu (první a druhé poschodí v restauraci Klub a pěti saloncích), zejména při příležitosti pořádání pracovních, společenských nebo soukromých setkání.

Hotel je uzpůsoben taktéž pro pořádání a zabezpečení akcí zaměřených na semináře, školení, společenské události a podobné příležitosti. Za tímto účelem je k dispozici konferenční sál se samostatným vstupem a kapacitou až tři sta míst k sezení s možností variabilního uspořádání a dále již zmiňovaný salonek s kapacitou čtyřicet míst, případně dalšími prostory.

K odpočinku a relaxaci je v hotelu k dispozici sauna, fitness s ergometry a možnost masáží.

Svou polohou (dostupnost metra, blízká docházková vzdálenost k význačným pražským a republikovým památkám, spojení na letiště Václava Havla), komplexně poskytovanými službami a cenovou relací náleží Vojenský klub Praha k vyhledávaným hotelovým destinacím v Praze.

RESTAURACE U KRÁLE JANA LUCEMBURSKÉHO

VOJENSKÝ KLUB VYŠKOV

Vojenský klub Vyškov zahájil svou činnost 1. července 2005 na základě dohody o zabezpečení závodního stravování pro vojáky z povolání a občanské zaměstnance v posádce Vyškov.

Postupně došlo k rozšíření poskytování stravovacích služeb – závodního stravování v dalších posádkách, od 1. května 2006 v posádce Olomouc, od 1. listopadu 2006 v posádce Moravská Třebová, od 15. ledna 2008 v Brně. K dalšímu rozšíření došlo až od 1. května 2018, kdy bylo zahájeno závodní stravování u Univerzity obrany v Brně a to, jak pro studenty, tak pro stálý stav.

Mimo svou hlavní činnost, závodní stravování, provozuje Vojenský klub Vyškov i dvě restaurace. Od 1. března 2008 zcela zrekonstruovanou restauraci U krále Jana Lucemburského ve Vyškově a restauraci Na Písku v Moravské Třebové, která byla zprovozněna krátce po zřízení střediska Moravská Třebová. Dále klub provozuje kantýny v posádkách, kde zabezpečuje závodní stravování a do budoucna se počítá s jejich rozšiřováním. Rovněž se připravuje rozšíření závodního stravování v dalších posádkách.

Největší rozsah služeb je poskytován v posádce Vyškov. Zde se zabezpečuje stravování pro vojáky, občanské zaměstnance, pro příslušníky základní přípravy, příslušníky kurzů při výcviku, příslušníky útvarů AČR cvičících ve VVP Dědice nebo připravujících se na mise v zahraničí, ale i zabezpečení příslušníků cizích armád cvičících ve VVP nebo posádkou jen projíždějících. To klade velké nároky na personál, protože to znamená připravovat jídla s ohledem na náboženské přesvědčení a stravovací zvyklosti.

VK rovněž zabezpečuje ve všech posádkách stravování zahraničních i domácích návštěv, zabezpečuje společenské akce pro útvary a posádky (přísahy vojáků, vyřazení absolventů, taneční, plesy, společenská setkání…), ale i akce pro veřejnost, jako jsou setkání bývalých absolventů škol, svatby, eventy pro firmy apod.

Vojenský klub Vyškov rovněž zabezpečoval řadu akcí při příležitosti návštěv významných osobností. Mezi nejvýznamnější patří zabezpečení návštěv premiérů ČR, nejvyšších představitelů NATO a významných sportovců, ale i letecké přehlídky CIAF na letištích Brno a Hradec Králové.

DOMOV PÉČE O VÁLEČNÉ VETERÁNY – **BÍLÝ KŘÍŽ**

Domov péče o válečné veterány Bílý Kříž se nachází v romantické části Karlových Varů zvané Westend. Od hlavní karlovarské kolonády je vzdálen přibližně dvacet minut pěší chůze.

Objekt Bílý Kříž byl postaven v roce 1895 v průběhu jednoho roku. Projekt vypracoval stavební rada Wurm a hlavním stavitelem byl karlovarský mistr Josef Waldert. Dne 19. července 1896 došlo k jeho předání uživateli, rakouské vídeňské společnosti Bílého kříže, předchůdci dnešního Červeného kříže. Československá republika převedla objekt v roce 1929 do vlastnictví vojenské správy.

V letech 1978–1980 prošel lázeňský dům celkovou náročnou rekonstrukcí. Přistavěn byl balneoprovoz a stravovací úsek. Vznikla tak reprezentační vila, sloužící pro léčení a pobyt zahraničních hostů Ministerstva obrany. Po vnitřních úpravách v roce 1989 sloužil Bílý Kříž jako lázeňský dům i pro komerční účely. Ubytovací kapacita léčebny činila 24 lůžek ve skladbě jednolůžkových a dvoulůžkových pokojů a apartmánů. Všechny pokoje byly nadstandardně vybaveny.

Domov péče o válečné veterány Karlovy Vary vznikl celkovou cílenou přestavbou lázeňského domu Bílý Kříž. V květnu 2005 objekt slavnostně otevřel tehdejší ministr obrany Karel Kühnl jako druhý domov péče o válečné veterány v České republice.

> Život klientů v domově je zpestřován kulturními a hudebními produkcemi, organizovány jsou i zajímavé přednášky na různá témata

Ten první byl založen v pražské Ústřední vojenské nemocnici. Již v červnu téhož roku se do objektu nastěhoval první manželský pár válečných veteránů.

DPVV Karlovy Vary je určen k dlouhodobému pobytu zejména pro válečné veterány, druhoválečné i novodobé, kteří jsou držiteli osvědčení dle

Zákona č. 170/2002 Sb. o válečných veteránech a splňují podmínky dle Vyhlášky MO č. 191/2005 Sb. o zdravotním postižení vylučujícím přijetí do domova péče o válečné veterány. V současné době mohou využít služby domova i osoby bez osvědčení válečného veterána. Kapacita domova je 28 lůžek v šestnácti jednolůžkových pokojích a šesti dvoulůžkových bytech.

Podmínky v domově jsou maximálně přizpůsobeny potřebám klientů. Manželské páry jsou umísťovány v samostatných dvoupokojových bytech v sestavě obývací pokoj s kuchyňským koutem, ložnice a sociální zařízení, vše plně zařízené. V obytných buňkách se nacházejí dva samostatné jednolůžkové pokoje se společným sociálním zařízením v průchozí chodbičce. Vybavení pokojů poskytuje srovnatelné pohodlí, jako je u bytů. Na obdobně vysokém standardu jako ubytování jsou i poskytované služby. Strava je servírována v prostorné jídelně s obsluhou. Obědy a večeře jsou nabízeny formou výběru z několika jídel. Samozřejmostí je zajištění dietního stravování na základě potřeb jednotlivých klientů. Zdravotní a sociální péči zajišťují tři zdravotnické pracovnice a v domově ordinuje jedenkrát týdně praktický lékař.

Možnost posezení a pořádání společných akcí poskytuje klubovna, vybavená velkoplošnou televizí se satelitním příjmem, internetem a videopřehrávačem. Přímo z ní je možné vyjít na prostornou terasu se zahradním nábytkem a slunečníky. K fyzické aktivitě využívají klienti prostor v hale, kde jsou k dispozici míče, šlapací trenažer a rotoped.

Život klientů v domově je zpestřován kulturními a hudebními produkcemi, organizovány jsou i zajímavé přednášky na různá témata. Veteráni však nejsou pouze pasivními konzumenty, sami se zapojují do kulturního života Karlových Varů a blízkého okolí. Jsou častými návštěvníky Galerie umění, Becherovy vily, městského muzea či krajské knihovny.

Bílý Kříž se nachází v nejromantičtější části Karlových Varů a to skýtá příležitost k procházkám za poznáním kulturních a historických objektů, ale i přilehlých lesů a parků. K těm oblíbeným náleží vycházka kolem Malých Versailles, na Sokolský vrch, do Dvořákových sadů či na Zámecký vrch. Vzdálenější okolí mají veteráni možnost navštívit prostřednictvím zájezdů, které připravuje vedení domova. V minulosti to byly zájezdy na Klínovec, Měděnec či Blatenský vrch. Mezi další destinace patřily Františkovy Lázně, Loket, muzeum porcelánu v zámku Klášterec nebo muzeum v Horní Blatné.

> Možnost posezení a pořádání společných akcí poskytuje klubovna, vybavená velkoplošnou televizí se satelitním příjmem, internetem a videopřehrávačem

PŘEDÁNÍ PAMĚTNÍCH MEDAILÍ VETERÁNKÁM DRUHÉ SVĚTOVÉ VÁLKY, 2017

03

POSLÁNÍ VLRZ

LÁZEŇSKÁ PÉČE

Lázeňské léčení vojáků má dlouhou historickou tradici. Již v 19. století vznikala lázeňská zařízení pro vojáky například v Teplicích (1807, 1825, 1852), Karlových Varech (1855) a Františkových Lázních (1879).

Po svém založení převzala VLRZ do své odpovědnosti od zdravotnické správy také oblast lázeňské léčby. Současně s úkoly jí byly dány do podřízenosti VLÚ Karlovy Vary, Mariánské Lázně, Františkovy Lázně, Teplice v Čechách, Luhačovice a Piešťany, VO Slapy, Jeseník, Tatranské Matliare a VDO Vidnava.

VLÚ a VO navázaly na předchozí plněné úkoly, kterými bylo poskytování ústavního léčení a ozdravenské péče účastníkům nemocenské péče v ozbrojených silách, popřípadě i jiným osobám dle uzavřených smluvních vztahů. Poskytovaly také lázeňské doléčování, navazující přímo na nemocniční léčení. Specifickou roli měla VDO Vidnava, která byla ústavem, určeným pro krátkodobé ošetřování dětí v rekonvalescenci po akutních nemocech, případně operacích, nebo ohrožené na zdraví či onemocněních, která nevyžadovala ošetřování v nemocnicích. Na základě vyhodnocených zkušeností zde byl pobyt dětí v roce 1960 prodloužen na dobu dvou měsíců.

Činnost VLÚ a VO byla od počátku zaměřena na poskytování lázeňského léčení a doléčování. V roce 1952 byla rozšířena o preventivní rehabilitaci I létajícího personálu (VO Jeseník), počínaje rokem 1966 o preventivní rehabilitaci II (všechny VLÚ a VO) a preventivní rehabilitaci I výkonných výsadkářů (VLÚ Piešťany). Další součástí byla léčba dle dohody.

Lázeňské léčení bylo poskytováno ve všech VLÚ a VO. Základem byla léčba pacientů v jednotlivých VLÚ za základě jejich indikace. MNO disponovalo lázeňskými ústavy, které byly schopny zabezpečit léčbu v širokém spektru nemocí. Problémem byla pouze léčba respiračních onemocnění, kdy bylo nutno smluvně zajišťovat přibližně čtyři sta míst ročně v civilních zařízeních. Léčba pacientů trvala 21 až 28 dní. Lázeňské léčení dosahovalo obsazenosti v rozmezí 113–161 % plnění roční kapacity. Procentuální zvýšení bylo dosahováno zejména na úkor neobsazenosti kapacity vyčleněné pro PRII.

V oblasti doléčování se jednalo o princip doléčování pacientů vojenských nemocnic. VLRZ stanovovala každé nemocnici kvótu lůžek na jednotlivé VLÚ a VO. Výběr pacientů na doléčení byl v kompetenci vojenských lékařských komisí nemocnic. Tato forma byla procentuálně nejméně využívána a VLRZ postupně počet vyčleněných lůžek redukovala. Doléčování ve VLÚ a VO se pohybovalo v rozmezí 73–87 % využití roční plánované kapacity.

V preventivní rehabilitaci II se jednalo o lázeňské léčení pacientů, inklinující k některým formám indikace VLÚ. Na základě doporučení odborné lékařské veřejnosti byla plánována na 21 dní, neboť to byla minimální potřebná doba k dosažení efektivnějších výsledků léčby. Pacient však musel k standardní době čtrnáctidenní rehabilitace přičlenit jeden týden ze své dovolené. Průměrně docházelo k využívání vyčleněné roční kapacity na 83–85 %. Tato forma léčebné rehabilitace nebyla zpočátku příliš populární, neboť potenciální pacienti upřednostňovali v rámci dovolené spíše pobyty s rodinami.

Preventivní rehabilitace I ve VLÚ a VO měla standardní délku pobytu čtrnáct dní a jejím účelem nebyla léčba, ale preventivní účinek na organismus. Týkala se létajícího personálu a výkonných výsadkářů. Prokazovala se vysokým průměrem předpokládaného plnění. U leteckého personálu v průměru 98–99 % a u výkonných výsadkářů 88–90 %.

VDL Vidnava se prokazovala velmi vysokou procentuální naplněností 94–98 %. Ještě výraznější obsazenost zaznamenal VRÚ Slapy, a to až ve více než 100% obsazenosti.

Při léčbě dle dohody byla ve VLÚ a VO vyhrazena místa pro příslušníky Ministerstva vnitra, Svazarmu, Sdružení protifašistických bojovníků (VLÚ Mariánské Lázně, Piešťany, Teplice a VDO Vidnava) a Československých aerolinií (VO Jeseník), dle uzavřených dohod.

Od prvopočátku bylo cílem poskytovat kvalitní lázeňskou léčbu pacientům zařízení. To bylo spojeno se vzděláváním lékařů a zdravotnického personálu v odborných kurzech a školeních. Dalším opatřením bylo navázání spolupráce a součinnosti s výzkumným ústavem Československých lázní a odbornými pracovišti balneologie, fyzioterapie, revmatologie, urologie, respiračních onemocnění, dietologie a rehabilitace. Vše s cílem zavádění nových diagnostických a léčebných metod, opřených o dostupnou léčebnou zdravotnickou techniku.

V léčbě byl postupně posilován rehabilitační charakter s využitím dostupných složek rehabilitační péče propojené s využitím přírodních zdrojů. Proporcionálně došlo k využívání fyzikální terapie, metod reflexní léčby, balneoterapie, elektroléčebných postupů, aplikace akupunktury a elektropunktury, ergoterapie, individuální a skupinové léčbě tělesnou výchovou. Cílem mimo obnovy zdraví se stalo i upevňování správných návyků v životosprávě, denním režimu, hygieně a dietice.

Důraz nebyl položen pouze na zavádění moderních metod a přístrojů, ale také na obnovu nemovité infrastruktury jednotlivých zařízení a přizpůsobení standardních podmínek hostům. Například ve VLÚ Karlovy Vary (1960–1962 komplexní generální oprava, 2011 rekonstrukce vnějších fasád, 2017 rekonstrukce vnitřních prostorů), VLÚ Teplice (2009 komplexní rekonstrukce), VO Jeseník (rekonstrukce 1990 a 2017), VRÚ Slapy (částečné rekonstrukce 1994, 2004, 2007).

PREVENTIVNÍ REHABILITACE

V průběhu druhé poloviny 50. let minulého století byl zaznamenáván všeobecně se zhoršující zdravotní a fyzický stav vojáků z povolání, zejména u kategorie štábních pracovníků, starších pětatřiceti let s převládajícím sedavým způsobem práce. S obdobnými problémy se v tomto období potýkala většina spřátelených armád a žádný ucelený systém řešící situaci nebyl zaveden. Za těchto podmínek zavedlo MNO na zkoušku tzv. formu pracovních brigád realizovaných u správy vojenských lesů a statků a správy vojenských staveb. Za účelem jejího provedení byla vydána směrnice, která obecně obsahovala tyto instrukce:

- ozdravenská péče byla určena pro vojáky z povolání, důstojníky a generály, pracující na štábech, u kterých se projevovaly příznaky nervového vyčerpání, avšak byli schopni vykonávat fyzickou práci a nepotřebovali žádnou zvláštní úpravu životosprávy. Uvedená forma měla přispět k podstatnému zlepšení jejich zdravotního stavu,
- ozdravenskou péči navrhoval velitel svazku a vyšší na doporučení lékaře, vojenské lékařské komise nebo nemocniční lékařské komise,
- doba ozdravenské péče trvala třicet dnů, nešla na vrub řádné dovolené a po dobu její realizace byl zachován dosavadní služební příjem,
- přijímací pracoviště bylo povinno poskytnout stravování a ubytování za stejných podmínek jako svým zaměstnancům, přičemž účastník pracovní brigády si hradil stravu,
- výtěžek z pracovních brigád byl, po odečtení nákladů organizace, zasílán na VLRZ a ta jej čtvrtletně odváděla do státních peněz FS MNO,
- VLRZ na základě zaslaných návrhů povolovala, řídila a kontrolovala ozdravenskou péči,
- následně po ozdravenské péči byl účastník vyšetřen hlavním lékařem na pracovišti, který výsledek o vlivu péče zaslal na VLRZ.

Termín konání ozdravenské péče byl stanoven pokusně na květen až září 1959 a týkal se VZP velitelství 1. armády, 4. armády, letectva a vojenských okruhů. Výsledky zkoušky byly pozitivní, ne však prokazatelné, neboť k dispozici nebyl dostatečný počet koncových vyšetření. Jednak velitelé neprojevovali dostatečnou ochotu uvolňovat své podřízené na ozdravenskou péči a na druhé straně někteří VZP na ní odmítali účast, protože nechtěli být označováni za tzv. psychicky labilní.

Z hlediska dosažení objektivních výsledků a následné možnosti případného zavedení této formy celoarmádně prodloužil ministr obrany zkušební dobu do konce roku 1961.

Jedno z prvních následných opatření bylo, počínaje rokem 1962, zavedení čtrnáctidenní pracovní rehabilitace u létajícího personálu ve VO Jeseník.

V průběhu několika následujících let byly výsledky pracovních brigád analyzovány a vyšla celá řada odborných studií, řešících problematiku pracovní ozdravenské péče. Žádná z nich nepopírala její nutnost, spíše naopak. Posuzovány byly zejména otázky zařazení kategorií vojenských odborností do ozdravenské péče, nároku z hlediska dosažení fyzického věku, doby trvání a hledání legislativních východisek aplikace ozdravenské formy. To vše také s ohledem na kapacitní možnosti zabezpečení ozdravenské péče ve VLÚ, VO a VZ VLRZ. Některé z posuzovaných variant totiž dosahovaly hodnoty 15 000–20 000 VZP, kteří by mohli být případně do ozdravenské péče zahrnuti.

V únoru 1966 došlo k pokusnému zavedení čtrnáctidenní pracovní rehabilitace u kategorie vojenských výsadkářů, zpočátku ve VO Jeseník, později u VLÚ Piešťany.

Na základě vyhodnocení přijatých opatření a odborných analýz vyšlo na podzim roku 1966 nařízení k povinné preventivní rehabilitaci, v kterém bylo stanoveno postupné zavádění a rozšiřování preventivní rehabilitace k dalšímu prohlubování léčebné preventivní péče o VZP v zařízeních VLRZ v mimosezonním období. Jednalo se o soubor opatření, směřujících k posílení fyzického a psychického zdraví a zvýšení celkové fyzické zdatnosti s délkou pobytu nejméně čtrnáct dnů a účastí vybrané skupiny kategorií VZP.

TĚLESNÉ CVIČENÍ VLÚ PIEŠŤANY

Ta se týkala všech výkonných výsadkářů, specialistů radiotechnického vojska a techniků nadzvukových letadel. Dále všech VZP MNO, velitelství a štábů okruhů, starších čtyřiceti let, bez rozdílu služebního zařazení a zdravotní klasifikace. Pro uvedené skupiny VZP se jednalo o povinnou formu, která byla součástí bojové přípravy dle plánu bojové přípravy, realizovaná jako služební činnost mimo řádnou dovolenou. Účast rodinných příslušníků byla vyloučena.

Hlavní lékaři byli povinni, v rámci roční lékařské prohlídky, provést skupinový zdravotnický výběr a zařazení VZP do čtyř základních zdravotnických kategorií. Zpracované seznamy byly následně velitelskou cestou zaslány na VLRZ, která na základě kapacit jednotlivých zařízení přidělila zpětně poukazy na preventivní rehabilitaci. První dva roky se jednalo o zkušební provoz, který byl zahájen počínaje rokem 1967. U VZP se sníženou zdravotní klasifikací byla realizována forma PRII u VLÚ a VO na základě stanovené diagnózy, u ostatních PRI u VZ. PRI leteckého personálu a výkonných výsadkářů byla zabezpečena ve VO Jeseník a VLÚ Piešťany.

Zpočátku byla náplň rehabilitací zejména pracovní. V dopoledních hodinách byla plánem rehabilitace stanovena fyzická práce, odpoledne následovaly různé formy tělesných aktivit a večer kulturní program. Mimo večerního programu byla účast na organizovaných akcích povinná. Procentuální naplněnost dosahovala v tomto období přibližně 82–85 % (u leteckého personálu a výkonných výsadkářů 92–99 %). Rozdíl v poskytované a realizované kapacitě byl vesměs způsoben tzv. neodkladným plněním úkolů na pracovišti, ať již z vlastní, či nadřízeného vůle. K nejvytíženějším VZ patřily zejména Tatranské Zruby, Malý Šišák, Olšina a Bedřichov, které dosahovaly převážně přes 90 % naplněnosti. Na druhé straně se ocitla Zemplínská Šírava s průměrem 60 %.

Přelomem v poskytování preventivní rehabilitace byl rok 1976, kdy RMNO č. 23 byly upraveny věkové hranice pro poskytnutí preventivní rehabilitace. V daném období došlo k jejímu odlišnému poskytování, které zohledňovalo služební zařazení vojáka. Bez dalších podmínek jako dosažený věk či doba služby bylo možné udělit PR létajícímu personálu a výkonným výsadkářům. U ostatních vojáků byl věk a doba služby pro udělení PR rozhodná. Vojáci sloužící v takzvané 1. kategorii (návaznost na sociální zabezpečení) mohli absolvovat PR za splnění věkové hranice 40 let a doby služby dvacet let. Ostatní vojáci museli splňovat věk 50 let a více. Požadovaná doba služby u nich byla stejná. V dané době nebyl na preventivní rehabilitace právní nárok, ale mohla být vojákovi velitelem udělena za dobrý výkon služby. Zcela mimo působnost rehabilitací stáli vojáci, kteří nebyli zařazeni k výkonu služby u bojových útvarů nebo byli přiděleni k výkonu služby mimo rezort Ministerstva obrany. Preventivní rehabilitace byly poskytovány formou aktivního odpočinku nebo intenzivní lázeňské péče. Preventivní rehabilitace I s aktivním odpočinkem trvaly 14 dní a mohly být vykonány ve vojenských zotavovnách nebo ve vojenských výcvikových prostorech nebo v místě posádky. Preventivní rehabilitace II formou lázeňského léčení byly poskytovány ve vojenských ozdravovnách či vojenských lázeňských ústavech v délce 21 nebo 28 dní a vždy byly spojeny s čerpáním řádné dovolené po dobu nad prvních 14 dní. Samotný průběh a podmínky lázeňského léčení vycházely ze Směrnice pro poskytování lázeňského léčení ve vojenských lázeňských ústavech a ozdravovnách. Zajímavostí je, že již v této době bylo v rámci preventivních rehabilitací pamatováno na děti vojákyň, které neměly možnost svěřit své děti do šesti let věku do opatrování. Takovýmto vojákyním mohla být rehabilitace udělena výhradně do VZ Bedřichov a měly povinnost za děti zaplatit stanovený poplatek.

Výrazná změna v oblasti snížení věkových podmínek pro vykonání preventivní rehabilitace byla přijata RMNO č. 4 v roce 1987, kdy došlo ke snížení věkové hranice u vybraných vojenských profesí zabezpečujících provoz letecké techniky či řízení letů a dále dalších profesí v systému protivzdušné obrany státu. Zde byl pro udělení preventivní rehabilitace limitní věk 35 let a deset let služby. Ostatní požadavky na kategorie dalších vojáků nebyly výrazným způsobem měněny s výjimkou

snížení věku z 50 na 45 let u vojáků, kteří nebyli zařazeni v I. kategorii. Nově zde byla pojata i možnost poskytnutí rehabilitace vrcholovým sportovcům včetně těch, kteří byli zařazeni jako vojáci v základní službě. Zařazení vojáka do případných pracovních aktivit v průběhu rehabilitace začalo být omezováno v návaznosti na jeho zdravotní stav, který byl uváděn ve zdravotní knížce vojáka. Vzhledem k časově náročnější přepravě bylo možné udělit jeden den na cestu do místa výkonu rehabilitace a jeden den na cestu zpět, pokud vzdálenost od místa posádky (trvalého bydliště) byla větší než 300 km.

Po rozdělení ČSFR dochází v roce 1993 k zásadnímu přelomu vnímání preventivních rehabilitací. RMNO č. 21 je již dána možnost udělit preventivní rehabilitaci každému vojákovi, který dosáhne věku 35 let bez ohledu na jeho služební zařazení, pokud je nejméně patnáct let v činné službě. K uvolnění stanovených podmínek došlo u vojáků, vykonávajících službu zvlášť obtížnou či službu, která byla vykonávána ve zdraví škodlivých podmínkách. Zde byla hranice stanovena na 30 let věku a pět let doby výkonu služby. Historicky poprvé dochází k vypuštění povinných pracovních aktivit, které byly postupně nahrazovány jinou aktivitou, zpravidla tělovýchovnou.

Po roce 1999 až do současnosti se ustálily podmínky pro vykonání preventivní rehabilitace na věku vojáka 35 let s požadovanou minimální dobou výkonu služby deset let. Preventivní rehabilitace se stala nárokovou složkou výkonu služby vojáka a počínaje rokem 2012 byla uzákoněna i možnost poskytnutí mimořádné rehabilitace pro vojáky, kteří se vrátili ze zahraniční operace v trvání nejméně devadesát dnů a nesplňujících nárok pro poskytnutí preventivní rehabilitace. Obsahová náplň preventivních rehabilitací doznala systémových změn a započalo její koncepční řízení ve spolupráci s odbornými funkcionáři AČR, odpovědnými za oblast tělovýchovy. VLRZ v návaznosti na nové trendy zavedla do obsahu rehabilitace wellness náplň, která účelně doplnila tělovýchovné aktivity, a vtiskla tak smysluplnost celkovému procesu aktivního odpočinku.

Především v období let 1998–2000 byly za přispění finančními prostředky ze strany rezortu budovány v rámci VZ sportovně rehabilitační či relaxační centra, která vždy v základní nabídce obsahovala i služby wellness charakteru. Na základě kapacitních a stavebně technických možností došlo k postupnému rozvoji či doplnění wellness služeb o krytá sportoviště umožňující aktivní náplň rehabilitace po celou dobu roku, bez ohledu na venkovní klimatické podmínky. V rámci VZ Měřín a Bedřichov byla vybudována rozsáhlá sportovně rehabilitační centra s aquaparkem. Počínaje rokem 2010 došlo k přejmenování center na wellness centra, neboť to více odpovídalo charakteru nabídky jejich činností, které zahrnovaly rozšířenou nabídku masáží, kosmetických a relaxačních služeb. Změn doznaly i klasické posilovny, které se začaly měnit na účelná fitness centra s kardioaerobními zónami, uspokojující

PREVENTIVNÍ REHABILITACE OVČÁRNA, ODKLÍZENÍ SNĚHU

i potřeby vojákyň, jejichž zastoupení v rámci preventivních rehabilitací výrazně narostlo. Základní sportovní a wellness služby jsou plně hrazeny Ministerstvem obrany a vojáci si doplácejí za případné masáže a wellness služby luxusnějšího charakteru. Byť byla wellness centra budována zejména k účelu pokrytí požadavků náplně preventivních rehabilitací, jejich služeb dnes využívají i účastníci domácí rekreace a další hosté VLRZ. Prioritou při vyčleňování časového prostoru k jejich využití i nadále zůstává preventivní rehabilitace. Z celoevropského pohledu je preventivní péče o českého vojáka možná na vůbec nejvyšší úrovni mezi rekreačními zařízeními, která poskytují obdobné služby v jiných členských zemích organizace NATO.

Značných změn doznala preventivní rehabilitace, poskytovaná prostřednictvím lázeňské léčebně rehabilitační péče. Z původně aplikovaných forem (lázeňské léčení, ambulantní lázeňské léčení, lázeňské léčení u moře, lázeňské doléčování a dětská ozdravenská péče) se v podmínkách AČR dochovaly pouze lázeňská léčebně rehabilitační péče a rehabilitační péče ve VRÚ Slapy nad Vltavou. Tyto formy léčení na lůžku jsou poskytovány vojákům s oslabeným zdravotním stavem na základě doporučení ošetřujícího lékaře. Ostatní dříve zajišťované druhy dnešní lázeňské léčebně rehabilitační péče či léčebně rehabilitační péče jsou vojákům či jejich rodinným příslušníkům umožněny ve zdravotnických zařízeních VLRZ v návaznosti na další podmínky stanovené obecně platnými zákony a příslušností k dané zdravotní pojišťovně. VLL Jeseník zabezpečuje doposud pro dětské pacienty Vojenské zdravotní pojišťovny dětskou léčebnou péči v období letních prázdnin. Formou péče v lázních či rehabilitačním ústavu jsou poskytovány zdravotní služby bývalým vojákům a bývalým vojákům se statusem válečného veterána za zvýhodněných cenových podmínek s možným finančním příspěvkem MO (FKSP, finanční podpora na lázeňské léčení, finanční příspěvek na ozdravný program) čerpat kvalitní zdravotní služby VLRZ.

V roce 2018 VLRZ zajistila 15 500 pobytů pro účastníky preventivních rehabilitací.

REKREACE

DOMÁCÍ REKREACE

Nabídka rekreace pro vojáky byla koncipována jako vojenská výběrová rekreace. Ta sloužila především k plánovanému odpočinku v rezortních zařízeních pro vojáka s rodinou během jeho nároku na řádnou dovolenou. Vzhledem ke zvláštnostem vojenské služby byla vždy pojímána jako rekreace rodinná. Doba vojenské výběrové rekreace byla zpravidla čtrnáct dnů, v určitých případech sedm dní. Jednalo se o fakultativní dávku nemocenské péče v ozbrojených silách a nebyla právně vymahatelná.

Centrální distribuci poukazů na výběrovou rekreaci do vojenských rekreačních zařízení prováděla pouze správa VLZR na základě plánované celoroční kapacity vojenských rekreačních zařízení na následující rok. Kvóta míst byla rozdělena na dvě kategorie.

- Místa pro některé skupiny uživatelů (riziková pracoviště, vojenští důchodci, poukazy vzorným velitelům za odměnu zdarma atd.). Jejich počet byl stanoven nařízením MNO nebo dohodami správy VLRZ s příslušnými velitelstvími, organizacemi a úřady.
- Místa určená pro poměrnou distribuci. Tato kvóta byla rozdělena na útvary nebo vyšší velitelství podle směrných čísel, stanovených Ministerstvem národní obrany, vycházejících z poměrného zastoupení (%) vojáků z povolání těchto útvarů (velitelství) vzhledem k celkovému počtu vojáků.

Výběrová rekreace byla poskytována:

- zdarma některým vojákům z povolání a jejich rodinám za vzorný výkon služby podle rozhodnutí ministra národní obrany, vojákům základní služby, chovancům vojenské invalidovny a jejich rodinným příslušníkům.
- za částečnou úhradu všem ostatním oprávněným žadatelům o výběrovou rekreaci. Poplatek zaplatil držitel poukazu, a to za všechny osoby uvedené na poukaze.

Každoročně do termínu 30. listopadu bylo vydáno nařízení ministra národní obrany o provedení distribuce poukazů s informacemi o plánovaných počtech, dobách provozu VZ a podmínkách v jednotlivých VZ. Distribuce poukazů byla prováděna dvakrát ročně na období leden až květen a červen až prosinec (distributorů bylo až 270). Následně velitelství pověřená hlavní distribucí poukazů rozdělila z přidělené kvóty poukazy na podřízené útvary (ústavy, úřady, školy apod.). Jednotliví velitelé odpovídali za jejich přidělení na základě návrhů výběrových komisí. Za přidělení poukazů pro vojenské důchodce odpovídali náčelníci místních vojenských správ, po jejich obdržení od krajských vojenských správ.

Držitel poukazu na výběrovou rekreaci byl povinen zaslat jeho ústřižek, který musel být doručen nejpozději sedm dní před plánovaným nástupem na výběrovou rekreaci do VZ. Současně měl nárok na vydání žádanky pro veřejnou dopravu do místa rekreace a zpět. Při nástupu musel předložit kromě poukazu potvrzení o zaplacení poplatku, osobní doklady své a ostatních osob i potvrzení okresního hygienika ne starší než tři dny o bezinfekčnosti vlastní, rodiny a okolí. U dětí kromě toho potvrzení o očkování proti záškrtu a neštovicím v zákonných lhůtách. Ve vojenských zotavovnách nebyl povolen pobyt dětem mladším dvou let, ve VO Tatranské Matliare a VZ Malý Šišák, Nový Smokovec a Ovčárna mladším než šest let.

Nevyužité poukazy musely být oprávněným držitelem nebo distributorem vráceny zpět na VLRZ, nejméně deset dní před nástupním termínem. Následně byla provedena jejich redistribuce.

Průměrná roční využitelnost kapacity, vyčleňované pro výběrovou rekreaci, se pohybovala v rozmezí 81–87 %. Výjimečně dosáhla až 90 % (rok 1990).

Mimo Vojenskou výběrovou rekreaci byly VLRZ zabezpečovány služební akce a tzv. krátkodobá rekreace.

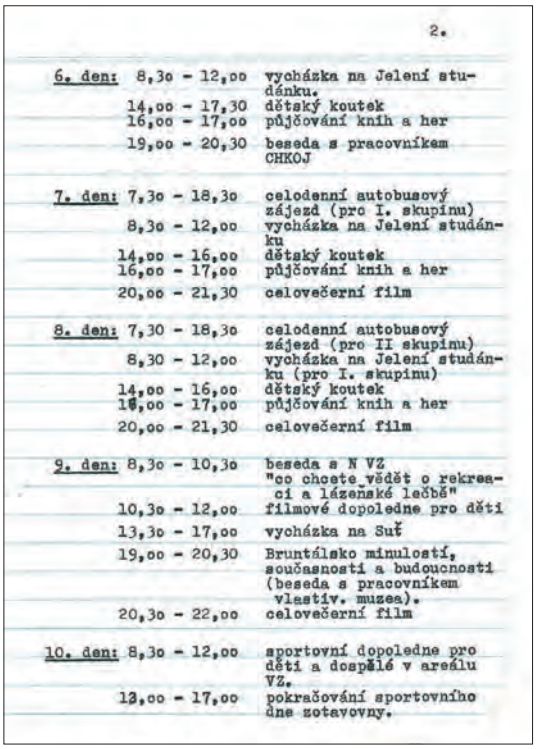

Služební akce byly plánovány a koordinovány VLRZ na základě žádostí jednotlivých velitelů a náčelníků. Těžiště směřovalo zejména na zabezpečení výcviku (zimní lyžařské kurzy apod.) a jejich realizace byla plánována v termínech, které nebyly tak atraktivní pro vojenskou výběrovou rekreaci. Roční využitelnost dosahovala 150–160 % s průměrnou délkou pobytu do šesti dnů.

U krátkodobých rekreací se jednalo o formu, která umožňovala využít a pokrýt vytvořenou volnou kapacitu na základě neobsazených poukazů. Podmínky délky pobytu byly stanoveny maximálně do sedmi dnů a platba za pobyt byla vyšší, než tomu bylo u vojenské výběrové rekreace. Zpočátku rozhodovala o udělení na základě žádosti VLRZ, což se ukázalo jako méně operativní, a proto byla tato kompetence přesunuta na jednotlivé náčelníky zařízení. Jednalo se o velmi populární formu rekreace, neboť dosahovala až 320 % plnění plánované roční kapacity o průměrné délce pět dní.

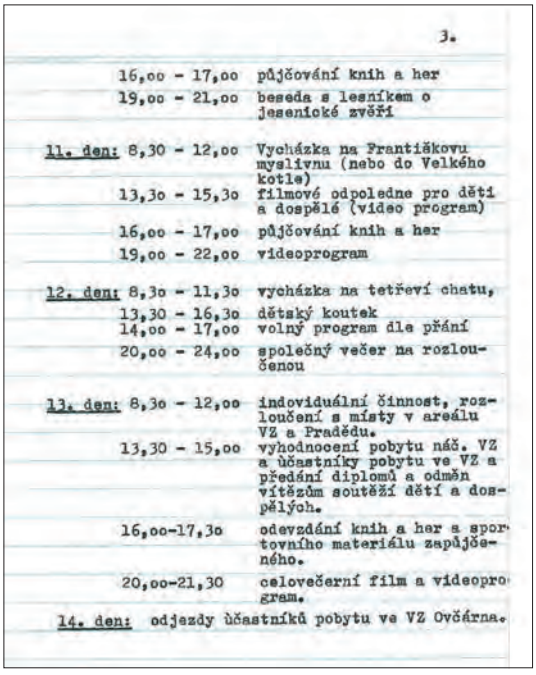
Stěžejním problémem vojenské výběrové rekreace bylo využívání distribuovaných poukazů. Systém distribuce doznal několika změn, nicméně se nepodařilo vyřešit proporcionální rozdělení poukazů v průběhu roku. Největší zájem byl projevován o letní prázdninové měsíce a vánoční turnus. Naopak nevytížené zůstávaly měsíce leden, duben, květen, říjen a listopad s naplněním kapacity v průměru na 60 %. Dalším navazujícím problémem byla redistribuce vydaných poukazů. Jednak s jejich počtem (například v roce 1963 byla vrácena jako nevyužitá třetina poukazů z 14 111 vydaných), dále pak s pozdním termínem jejich vrácení, kdy byla obtížná či nemožná jejich případná redistribuce do termínu nástupu.

Pozitivní vliv na navýšení roční kapacity a procentuální naplněnost zařízení mělo snížení doby pobytu vojenské výběrové rekreace na sedm dnů a prolomení podmínky pobytu dětí starších dvou let. Tato opatření otevřela možnosti pro pobyty mladých vojáků s rodinami a zvýšení možnosti počtu osob na rekreačních pobytech.

2.

6. den:	8,30 – 12,00	vycházka na Jelení studánku.
	14,00 – 17,30	dětský koutek
	16,00 – 17,00	půjčování knih a her
	19,00 – 20,30	beseda s pracovníkem CHKOJ
7. den:	7,30 – 18,30	celodenní autobusový zájezd (pro I. skupinu)
	8,30 – 12,00	vycházka na Jelení studánku
	14,00 – 16,00	dětský koutek
	16,00 – 17,00	půjčování knih a her
	20,00 – 21,30	celovečerní film
8. den:	7,30 – 18,30	celodenní autobusový zájezd (pro II skupinu)
	8,30 – 12,00	vycházka na Jelení studánku (pro I. skupinu)
	14,00 – 16,00	dětský koutek
	16,00 – 17,00	půjčování knih a her
	20,00 – 21,30	celovečerní film
9. den:	8,30 – 10,30	beseda s N VZ "co chcete vědět o rekreaci a lázeňské léčbě"
	10,30 – 12,00	filmové dopoledne pro děti
	13,30 – 17,00	vycházka na Suť
	19,00 – 20,30	Bruntálsko minulostí, současností a budoucností (beseda s pracovníkem vlastiv. muzea).
	20,30 – 22,00	celovečerní film
10. den:	8,30 – 12,00	sportovní dopoledne pro děti a dospělé v areálu VZ.
	13,00 – 17,00	pokračování sportovního dne sotavovny.

3.

	16,00 – 17,00	půjčování knih a her
	19,00 – 21,00	beseda s lesníkem o jesenické zvěři
11. den:	8,30 – 12,00	Vycházka na Františkovu myslivnu (nebo do Velkého kotle)
	13,30 – 15,30	filmové odpoledne pro děti a dospělé (video program)
	16,00 – 17,00	půjčování knih a her
	19,00 – 22,00	videoprogram
12. den:	8,30 – 11,30	vycházka na tetřeví chatu,
	13,30 – 16,30	dětský koutek
	14,00 – 17,00	volný program dle přání
	20,00 – 24,00	společný večer na rozloučenou
13. den:	8,30 – 12,00	individuální činnost, rozloučení s místy v areálu VZ a Pradědu.
	13,30 – 15,00	vyhodnocení pobytu náč. VZ a účastníky pobytu ve VZ a předání diplomů a odměn vítězům soutěží dětí a dospělých.
	16,00–17,30	odevzdání knih a her a sportovního materiálu zapůjčeného.
	20,00–21,30	celovečerní film a videoprogram.
14. den:	odjezdy účastníků pobytu ve VZ Ovčárna.	

PROGRAM REKREACE Z 80. LET

REKREANTI RIXI

K nejvytíženějším zařízením do doby rozdělení státu náležely u vojenských zotavoven s celoročním provozem Tatranské Zruby (trvale 99 %), Špičák (94 %) a Malý Šišák (90 %), u sezonních vojenských zotavoven Měřín (101 %) a Olšina (93 %).

V současné historii VLRZ v období let 1997 až 2011 rozšířila nabídku rekreací i o zahraniční rekreace v trvání sedmi dnů. Jejich název výběrové zahraniční rekreace pravděpodobně našel původ v minulosti, neboť i prvek těchto rekreací měl sociální charakter a jejich rozdělování bylo na spravedlivém uvážení jednotlivých velitelů součástí.

Tuzemská neboli domácí rekreace, jak je produkt dlouhodobě nazýván, se ustálila na době pobytu sedm dnů. V letech 2007 až 2008 se VLRZ experimentálně pustila do nabídky letní domácí rekreace v době trvání deset dní. Hlavním důvodem změny tohoto produktu byl požadavek rekreantů na prodloužení doby pobytu o dovolené v zařízeních VLRZ. Po reálném zhodnocení přínosů a negativ z takto poskytované služby se VLRZ opětovně v roce 2009 vrátila k poskytování rekreace v trvání sedm dnů. Tato doba se historicky jeví jako optimální a týdenní rekreace v letním a zimním období jsou nabízeny do dnešních dnů. Základním důvodem pro odstoupení od desetidenních pobytů byla vyšší prodejní cena produktu a dále snížení kapacitních možností VLRZ, kdy tento systém umožňoval vydání výrazně nižšího objemu poukazů.

Zajímavostí je, že bez zjevného úmyslu VLRZ opětovně dospěla v roce 2017 k myšlence zavedení krátkodobé rekreace v trvání tří až čtyř pobytových dnů. Krátkodobá rekreace byla cenově zvýhodněna a poukazy směřují výhradně do období mimosezony, kdy není reálný zájem o delší pobyty. Záměrem je vytvoření možnosti poskytnutí zvýhodněného produktu v maximální době deset dnů za rok, při současné možnosti čerpání dvou na sobě časově nezávislých produktů rekreace.

V současné době VLRZ nabízí ročně rezortu na období letních a jarních zimních prázdnin cca 2500 poukazů pro 7000 osob. Sleva produktu oproti prodejním cenám se pohybuje u dospělé osoby ve výši 20–30 %. Dětská cena rekreace je navíc snížena o dalších 40 %.

Mezi nejžádanější pobyty dlouhodobě patří rekreace u vodních ploch na VZ Dyje a Měřín. S postupem rozvoje wellness služeb a výstavbou bazénů se veliké oblibě celoročně těší i VZ Bedřichov.

Cena rekreace zahrnuje ubytování a cenu vybraného typu stravování (forma plné penze či polopenze). Ostatní doplňkové služby wellness charakteru si hradí účastníci pobytů přímo na rekreačních zařízeních. Úhrada pobytu je realizována minimálně třicet dní před příjezdem. Do této doby může účastník domácí rekreace vrátit i vyžádaný poukaz bez jakýchkoliv stornopoplatků.

ZAHRANIČNÍ REKREACE

VLRZ historicky zajišťovala i nabídku zahraničních rekreací. Ty byly většinou koncipovány jako výměnné zahraniční rekreace, které byly organizovány na bázi výměny zpravidla manželských párů ve spřátelených zemích, se kterými byly sepisovány takzvané protokoly o zajištění výměnných zahraničních rekreací.

Výraznou změnu v šíři a způsobech zajišťování zahraničních rekreací ze strany VLRZ přinesla změna politické situace po roku 1989, kdy se otevřely možnosti cestovat mimo území tzv. dříve spřátelených států. Dalším mezníkem je rok 1997, kdy došlo ke vstupu České republiky (VLRZ) do Styčného výboru vojenských sociálních organizací (CLIMS). Díky tomuto členství, které trvá doposud, se českým vojákům otevřely brány i do rekreačních zařízení cizích států, které byly dříve vnímány jako západní, bez možnosti pro normálního vojáka do nich vycestovat. Zakládajícími členy této organizace, která vznikla 22. dubna 1975 a oslavila již i svou čtyřicetiletou existenci, byly Německo, Francie, Belgie a Holandsko. Zajímavostí je, že Česká republika byla přijata ke vstupu do CLIMS hned jako druhá země bývalého východního bloku po Polsku. V následujícím období se organizace rozrostla i o další země a po České republice do CLIMS vstoupily Maďarsko (1998), Portugalsko (2000), Bulharsko (2003), Rumunsko (2005) a Řecko (2009). V rámci bilaterálních jednání, která probíhají 2x ročně, jsou vzájemně dojednány individuální a skupinové pobyty mezi členskými zeměmi. Samostatnou aktivitou, kterou CLIMS zastřešuje, je organizace pobytů pro děti vojáků. Dřívější „Youth campy“ neboli mládežnické tábory

se od roku 2004 transformovaly do dnešních ICC (International Clims Camp), do kterých se začaly postupně zapojovat také děti českých vojáků. VLRZ tento typ velkého tábora, který sdružuje více jak dvě stě dětí ve věkovém rozpětí 15–17 let pořádala poprvé v roce 2011 ve VZ Bedřichov a v současné době se připravuje na druhý běh, který bude zajišťovat v roce 2022.

Samostatnou kapitolou v historii VLRZ bylo hromadné zajišťování zahraniční rekreace pro rezort Ministerstva obrany v letech 1997–2011. S využitím zákona č. 221/1999 Sb. a 219/1999 Sb. v návaznosti na koncesi VLRZ o provozování cestovní kanceláře začala VLRZ připravovat a úspěšně nabízet projekt tzv. výběrových zahraničních rekreací. Tyto rekreace se staly podpůrným sociálním prvkem pro zaměstnance rezortu MO a pod slovem výběrové rekreace byl myšlen zejména spravedlivý výběr účastníků rekreace tak, aby tato cenově dostupná služba byla spravedlivě rozdělována mezi všechny příslušníky rezortu. Podpůrným prvkem pro zajištění tohoto typu rekreací bylo i využití vojenských dopravních letadel, tzv. vládní letky, která potřebovala z důvodů výcviku nalétat určitý počet hodin a zpravidla dvě stě letových hodin ročně bylo rezortem MO vyčleněno ve prospěch toho sociálního programu. Mezi nejnavštěvovanější země v rámci těchto pobytů patřilo Tunisko, Španělská Andalusie a lokalita Primorska v Bulharsku. Ročně

FOTO ZAKLÁDAJÍCÍCH ČLENŮ CLIMS, DUBEN 1975

VLRZ zajistila zahraniční rekreaci přibližně pro 7500 osob. Za uvedené období bylo v rámci tohoto sociálního programu přepraveno do zahraničních destinací za účelem levné dovolené u moře více než 100 000 vojáků a jejich přímých rodinných příslušníků. Se zrušením rozhodnutí o možnosti využití letových hodin ve prospěch rekreací, souběžně se zpřísňujícími podmínkami veřejných zakázek pro výběr rekreačních zařízení v zahraniční, byla tato činnost VLRZ v roce 2011 ukončena.

BĚHEM NÁVŠTĚVY ŠPANĚLSKA ZAVÍTALI KLIENTI VOLAREZY TAKÉ NA GIBRALTAR

DĚTSKÉ TÁBORY

Nedílnou součástí činnosti VLRZ je ozdravná péče pro děti vojáků z povolání a občanských zaměstnanců vojenské správy. Realizovanými formami této specifické péče byly tuzemské letní a zimní tábory, zahraniční dětská rekreace a v konečném hledisku i nabídka dětských ozdravných pobytů formou léčení.

Počátky organizace dětských táborů sahají do období padesátých let minulého století. Na základě rozkazu ministra národní obrany byly každým rokem zveřejňovány údaje o místech konání, době trvání a charakteru táborů. Jejich prvotní název byl dětské branně výchovné tábory a konaly se v období července až srpna. Doba pobytu činila 26 až 28 dní a byly určeny pro děti ve věku 8 až 16 let. Převažovala forma stálých táborů, doplněná o putovní branné tábory. Ubytování bylo zabezpečeno variantně ve zděných budovách, dřevěných srubech a chatkách či ve stanech. Denní poplatek činil 30 Kčs na den. Později byly přejmenovány na pionýrské tábory, posléze na dětské tábory. V období do založení VLRZ byla oblast řízena přímo HT/ZS MNO.

Správa VLRZ navázala na organizaci dětských táborů jako jednoho ze svých hlavních úkolů. Dětské tábory byly vždy přidruženy k některému ze zařízení VLRZ. V převážné většině případů se nacházely v místě jednotlivých VZ nebo VO. Pokud se nacházely v samostatné lokalitě, byly podřízeny spádovému zařízení VLRZ. Například Teplice nad Metují (VZ Bedřichov), Jíloviště (VZ Měřín).

V průběhu vývoje se na základě zkušeností profilovalo zaměření, doba pobytu, věkové složení účastníků a kapacita jednotlivých táborů. U letních dětských táborů se jednalo zejména o stálé, doplněné o putovní. Postupně byly zavedeny stálé vysokohorské (VZ Smrekovica, Tatranské Zruby a VO Tatranské Matliare), putovní vodácké (VZ Olšina) a cykloturistické tábory (Teplice nad Metují). Doba pobytu doznala také změn, postupně došlo k jejich zkrácení na dobu 18 až 20 dní. Důvodem bylo zejména navýšení počtu turnusů ze dvou na tři v průběhu prázdninových měsíců a tím uspokojení poptávky formou navýšení potřené kapacity.

Věkové složení se také standardizovalo. U stálých dětských táborů na rozpětí 9–13 let věku, u vysokohorských, stanových, pěších putovních a vodáckých putovních na 13–15 let věku a pěšího putovního mládežnického na 16–18 let věku. Mnohdy totiž docházelo k případům, kdy na náročnější formy táborů byly posílány děti mladší, neschopné zvládnout požadovanou fyzickou zátěž. Kapacita jednotlivých zařízení činila zpočátku 140 až 200 míst v jednom turnusu, později se stabilizovala v rozpětí 100 až 130 míst. K tomu vedly nejen důvody zpřísňujících se hygienických norem, ale i trend zvyšování standardu zařízení.

DĚTSKÝ TÁBOR NOVÝ SMOKOVEC

Zimní dětské lyžařské tábory byly organizovány zejména na VZ Bedřichov, částečně na VZ Ovčárna a VZ Špičák. Byly určeny pro děti ve věku 13–15 let a každý běh trval osm dní.

VLRZ organizovala pro děti také výměnnou zahraniční rekreaci, které se v Maďarsku (Boglárlelle), Polsku (Uniescie) a Německu (Prora, Kuhlungsborg, Klein Koris) účastnilo každoročně na 190 dětí. Recipročně byly poskytnuty podmínky k pobytu dětí zejména z Německa na zimním lyžařském táboře ve VZ Bedřichov v počtu třicet osob na dobu čtrnácti dní. Dále pak ve stálých dětských táborech Jíloviště a Teplice.

Celková kapacita zařízení dětských táborů se pohybovala v závislosti na podmínkách v rozmezí 3500–5500 míst. Požadavky na umístění dětí v táborech měly do roku 1990 vzrůstající tendenci. V počátečním období se dařilo naplnit 70 % požadavků a například v roce 1987 to bylo již pouze 41 %. K nejlépe obsazovaným formám patřily stálé letní tábory (téměř 100 %), následovaly zimní dětské tábory (97 %) a vysokohorské tábory (96 %). Nejnižší zájem byl projevován o stanové a vodácké tábory (82 %). Téměř 100 % naplněností se vyznačovaly zahraniční tábory.

K zabezpečení chodu táborů bylo v daném období zapotřebí každoročně 500 až 550 sezonních pracovníků. Zdravotnickou službu většinou zabezpečovali studenti lékařských fakult. Nábor, výběr a poučení pracovníků organizovalo vedení VLRZ. Náčelníci (ředitelé) odpovídali za výběr hospodářů jednotlivých táborů.

Po roce 1990 začalo docházet ke snížení zájmu o dětské tábory, což postupně vedlo i k předávání objektů, ve kterých byly tábory organizovány. Projevila se tak nejen početní redukce stavu armády, ale i snížená úroveň populační křivky narozených

dětí. Zájem o tyto aktivity se začal obnovovat v roce 2015. V současnosti organizuje VLRZ zimní a letní dětské tábory ve VZ Bedřichov za využití ubytování hotelového typu. Nově byl v roce 2018 spuštěn nový produkt tzv. Army Camp ve VZ Měřín. Tento typ tábora se opětovně vrací pod stany a svou obsahovou náplní navazuje na dříve organizované branné tábory VLRZ. Organizovány jsou tři desetidenní turnusy pro věkové rozpětí dětí 11–16 let. Do programové náplně tábora jsou formou ukázek zapojeny v rámci projektu POKOS (příprava obyvatel k obraně státu) i složky Armády České republiky.

Stávající nabídka tuzemských táborů je rozšířena o tábory s mezinárodní účastí, které jsou organizovány díky členství VLRZ v organizaci CLIMS.

Zimní dětské tábory ve VZ Bedřichov jsou zaměřeny na sjezdové lyžování a snowboarding. Jsou pořádány v šesti osmidenních turnusech v období jarních prázdnin pro 38 účastníků ve věku 9–16 let.

Taktéž letní dětské tábory jsou organizovány ve VZ Bedřichov. Celkem je plánována realizace čtyř turnusů. První dva jsou čtrnáctidenní a jsou určeny pro 46 dětí ve věku 11–16 let. Následující dva turnusy jsou desetidenní opět pro 46 dětí, avšak ve věku 7–11 let. Každý z turnusů je organizován se specifickou tematikou.

Organizace mezinárodních dětských táborů má, počínaje rokem 2004, zázemí ve VZ Bedřichov – středisko Malý Šišák. Následující běh tábora se však uskuteční ve VZ Dyje – středisko Bítov. Bude se konat v termínu 22. července – 3. srpna 2019. Je určen pro věkovou skupinu dětí od 13–17 let a účastnit se ho bude přibližně 130 dětí z Francie, Itálie, Polska, Řecka, Španělska a České republiky.

Celkově v roce 2018 VLRZ ročně nabízí cca 600 pobytů na dětských táborech pro děti vojáků a zaměstnanců rezortu Ministerstva obrany. Produkty dětských táborů jsou rozšířeny i o léčebné pobyty dětí, které jsou organizovány ve spolupráci s Vojenskou zdravotní pojišťovnou. Tyto pobyty probíhají ve dvou turnusech ve VLL Jeseník a nabízejí možnost léčení dýchacího aparátu například pro opakované záněty horních cest dýchacích až po astma bronchiole. Další indikační skupinou u těchto pobytů je léčba atopického ekzému.

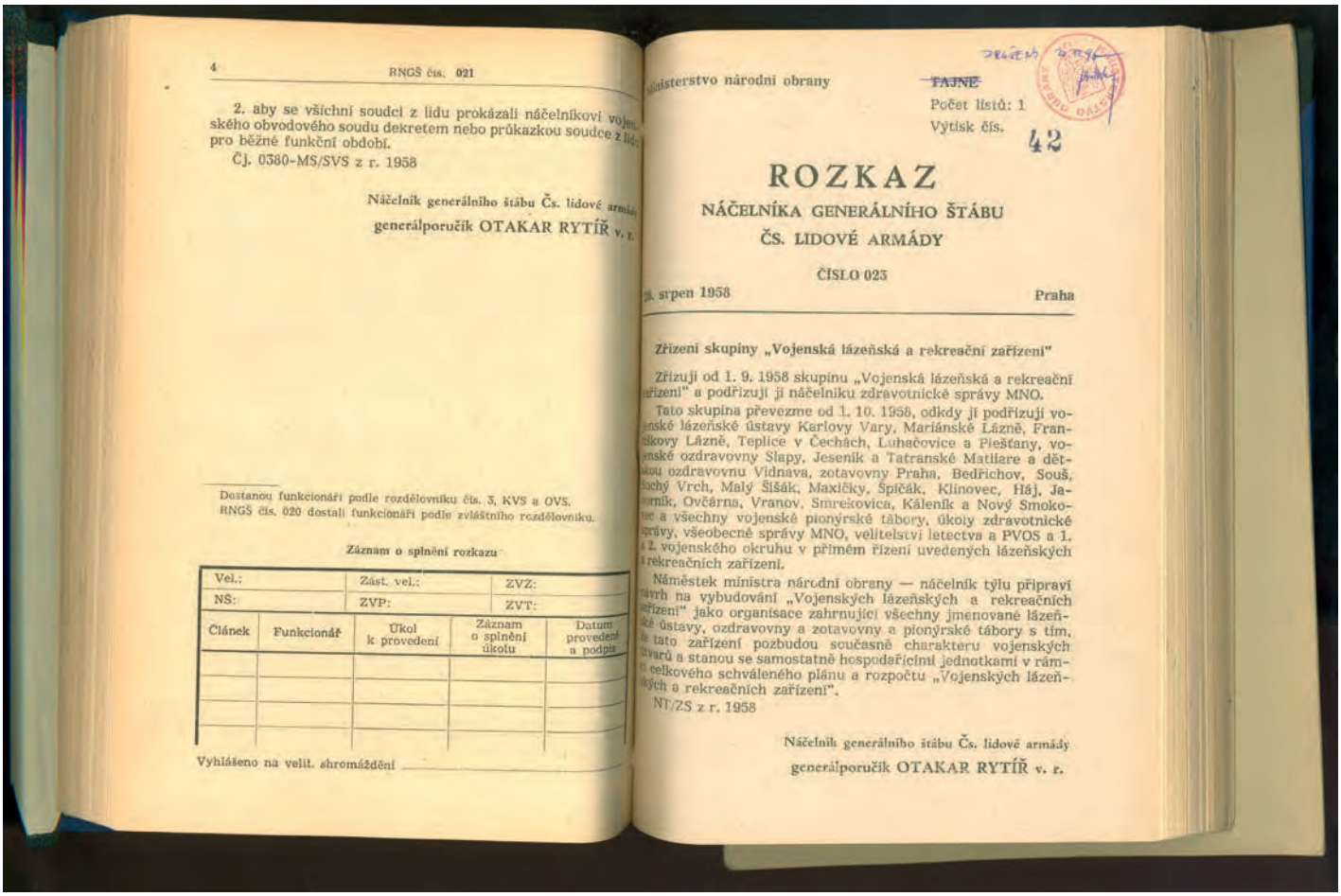

PŘÍLOHA

PŘÍLOHA 1: ROZKAZ NGŠ 023/1958

4 RNGŠ čís. 021

2. aby se všichni soudci z lidu prokázali náčelníkovi vojen... ského obvodového soudu dekretem nebo průkazkou soudce z lid... pro běžné funkční období.

Čj. 0380-MS/SVS z r. 1958

Náčelník generálního štábu Čs. lidové armá...
generálporučík OTAKAR RYTÍŘ v. r.

Dostanou funkcionáři podle rozdělovníku čís. 3, KVS a OVS.
RNGŠ čís. 020 dostali funkcionáři podle zvláštního rozdělovníku.

Záznam o splnění rozkazu

Vel.:		Zást. vel.:		ZVZ:	
NS:		ZVP:		ZVT:	
Článek	Funkcionář	Úkol k provedení	Záznam o splnění úkolu	Datum provedení a podpis	

Vyhlášeno na velit. shromáždění

...ministerstvo národní obrany

~~TAJNÉ~~
Počet listů: 1
Výtisk čís. 42

ROZKAZ
NÁČELNÍKA GENERÁLNÍHO ŠTÁBU ČS. LIDOVÉ ARMÁDY

ČÍSLO 023

...8. srpen 1958 Praha

Zřízení skupiny „Vojenská lázeňská a rekreační zařízení"

Zřizuji od 1. 9. 1958 skupinu „Vojenská lázeňská a rekreační ...řízení" a podřizuji ji náčelníku zdravotnické správy MNO.

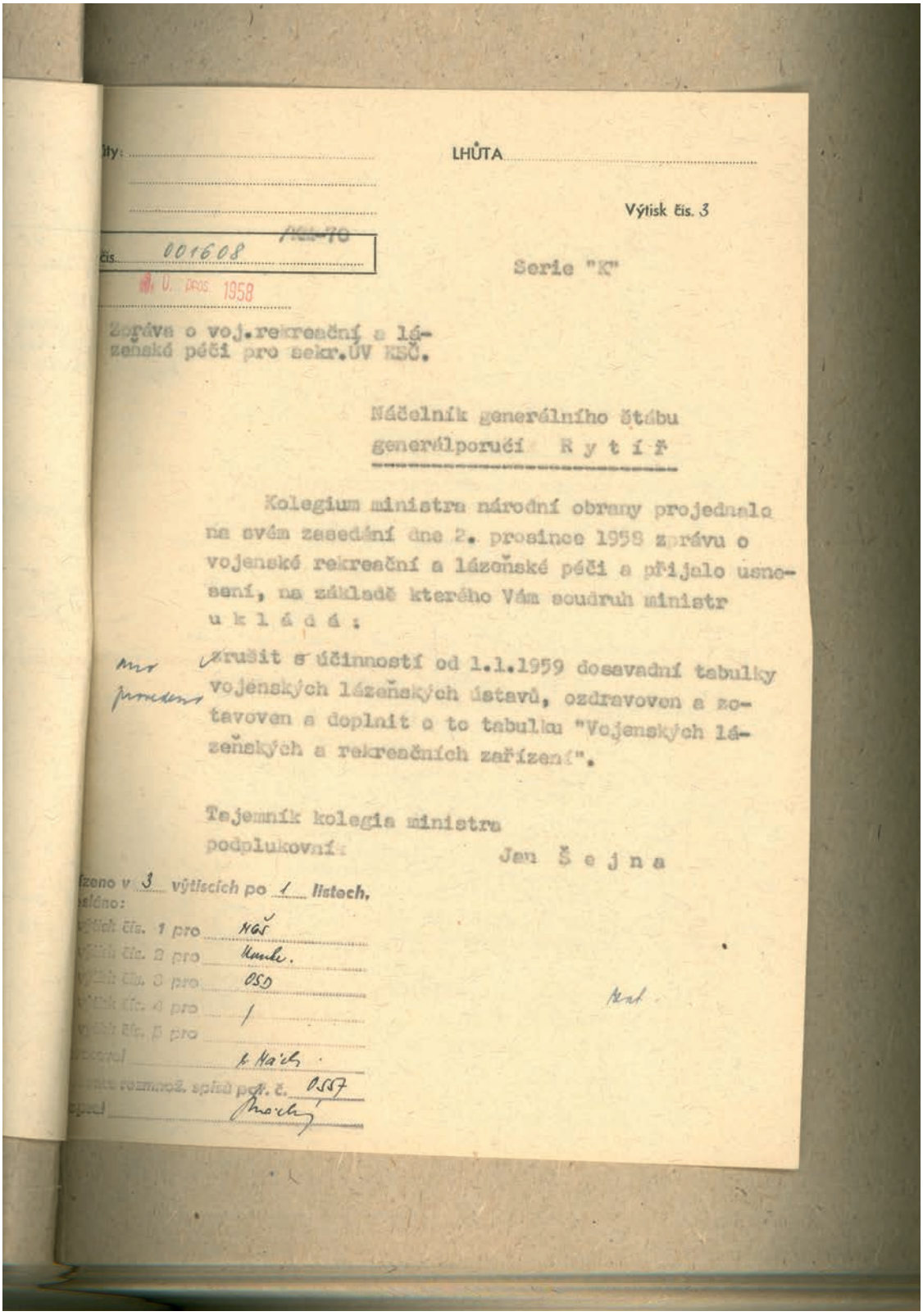
Tato skupina převezme od 1. 10. 1958, odkdy ji podřizuji vo... ...enské lázeňské ústavy Karlovy Vary, Mariánské Lázně, Fran...kovy Lázně, Teplice v Čechách, Luhačovice a Piešťany, vo... ...enské ozdravovny Slapy, Jeseník a Tatranské Matliare a dět... ...ou ozdravovnu Vidnava, zotavovny Praha, Bedřichov, Souš, ...chý Vrch, Malý Šišák, Maxičky, Špičák, Klínovec, Háj, Ja...ník, Ovčárna, Vranov, Smrekovica, Kálenik a Nový Smoko... ...ec a všechny vojenské pionýrské tábory, úkoly zdravotnické ...právy, všeobecné správy MNO, velitelství letectva a PVOS a 1. ...a 2. vojenského okruhu v přímém řízení uvedených lázeňských ...a rekreačních zařízení.

Náměstek ministra národní obrany — náčelník týlu připraví ...ávrh na vybudování „Vojenských lázeňských a rekreačních ...řízení" jako organisace zahrnující všechny jmenované lázeň... ...ské ústavy, ozdravovny a zotavovny a pionýrské tábory s tím, ...že tato zařízení pozbudou současně charakteru vojenských ...závodů a stanou se samostatně hospodařícími jednotkami v rám... ...ci celkového schváleného plánu a rozpočtu „Vojenských lázeň... ...ských a rekreačních zařízení".

NT/ZS z r. 1958

Náčelník generálního štábu Čs. lidové armády
generálporučík OTAKAR RYTÍŘ v. r.

PŘÍLOHA 2: ÚKOLOVÝ LIST KOLEGIA MINISTRA NÁRODNÍ OBRANY ZE DNE 2. PROSINCE 1958 PRO NGŠ

lhůty: LHŮTA

Výtisk čís. 3

čís. 001608

U. PROS. 1958

Serie "K"

Zpráva o voj.rekreační a lázeňské péči pro sekr.ÚV KSČ.

Náčelník generálního štábu
generálporučík R y t í ř

Kolegium ministra národní obrany projednalo na svém zasedání dne 2. prosince 1958 zprávu o vojenské rekreační a lázeňské péči a přijalo usnesení, na základě kterého Vám soudruh ministr

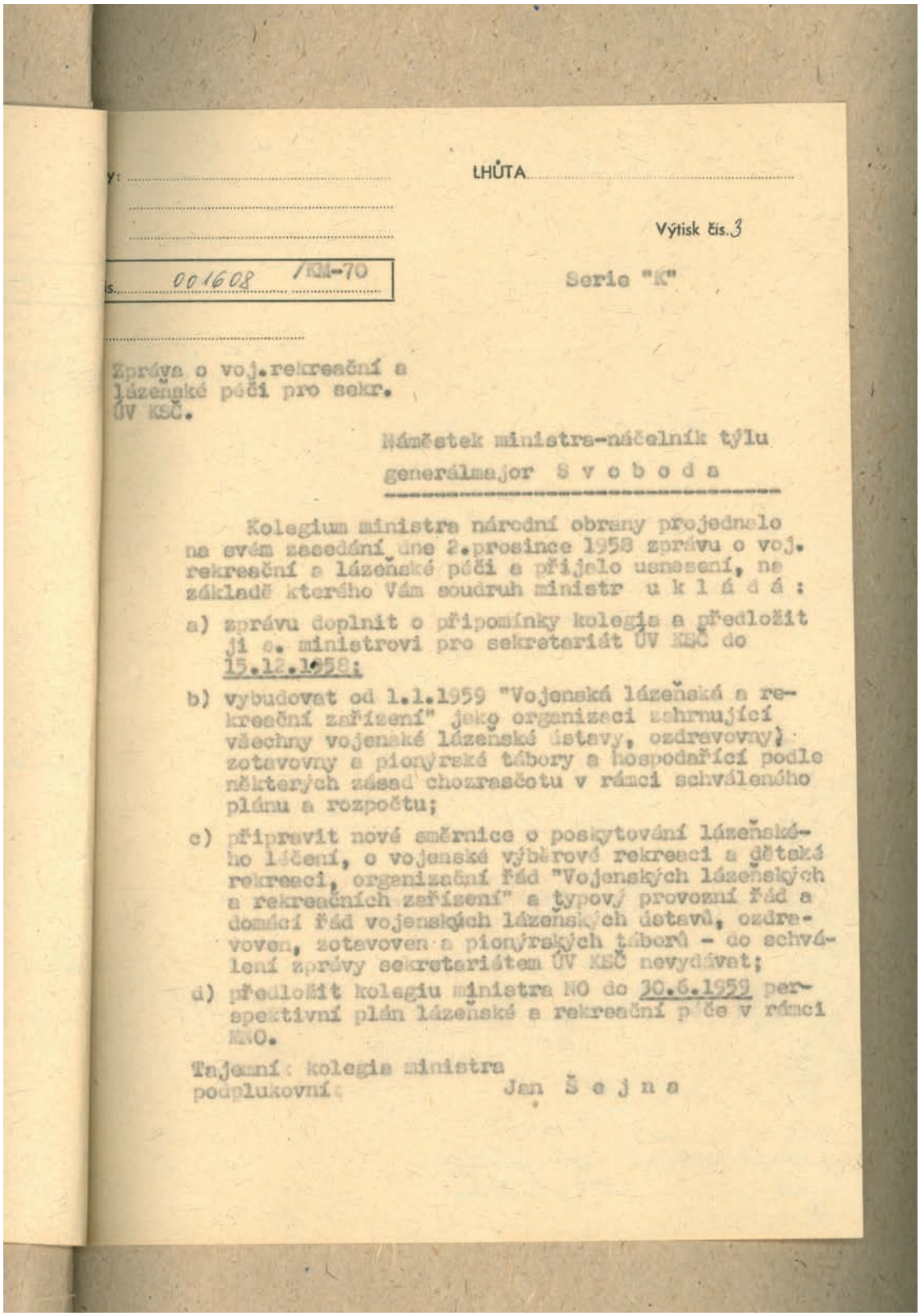
u k l á d á :

zrušit s účinností od 1.1.1959 dosavadní tabulky vojenských lázeňských ústavů, ozdravoven a zotavoven a doplnit o to tabulku "Vojenských lázeňských a rekreačních zařízení".

Tajemník kolegia ministra
podplukovník Jan Š e j n a

Vyzeno v 3 výtiscích po 1 listech,
zaléno:
výtisk čís. 1 pro NGŠ
výtisk čís. 2 pro Kunc.
výtisk čís. 3 pro OSD
výtisk čís. 4 pro /
výtisk čís. 5 pro
Vypravil k Hajch
Počet rozmnož. splnil pod. č. 0557
Vypravil

PŘÍLOHA 3: ÚKOLOVÝ LIST KOLEGIA MINISTRA NÁRODNÍ OBRANY ZE DNE 2. PROSINCE 1958 PRO NÁMĚSTKA MINISTRA/NHT

y: ..... LHŮTA .....

.....

.....

Výtisk čís. 3

čs. 001608 /KM-70 Serie "K"

.....

Zpráva o voj.rekreační a lázeňské péči pro sekr. ÚV KSČ.

Náměstek ministra-náčelník týlu
generálmajor S v o b o d a

Kolegium ministra národní obrany projednalo na svém zasedání dne 2.prosince 1958 zprávu o voj. rekreační a lázeňské péči a přijalo usnesení, na základě kterého Vám soudruh ministr u k l á d á :

a) zprávu doplnit o připomínky kolegia a předložit ji s. ministrovi pro sekretariát ÚV KSČ do 15.12.1958;

b) vybudovat od 1.1.1959 "Vojenská lázeňská a rekreační zařízení" jako organizaci zahrnující všechny vojenské lázeňské ústavy, ozdravovny, zotavovny a pionýrské tábory a hospodařící podle některých zásad chozrasčetu v rámci schváleného plánu a rozpočtu;

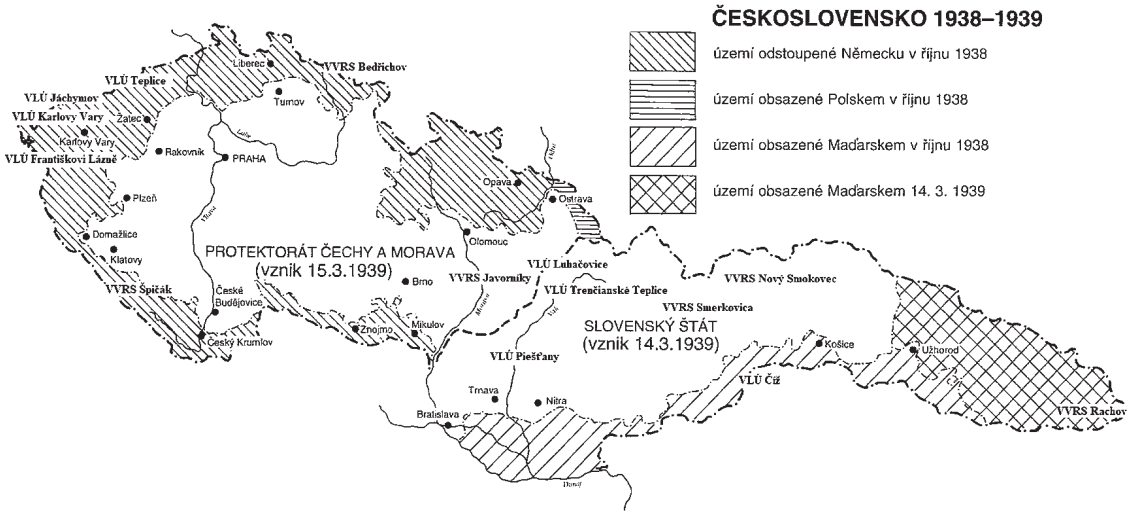
c) připravit nové směrnice o poskytování lázeňského léčení, o vojenské výběrové rekreaci a dětské rekreaci, organizační řád "Vojenských lázeňských a rekreačních zařízení" a typový provozní řád a domácí řád vojenských lázeňských ústavů, ozdravoven, zotavoven a pionýrských táborů - do schválení zprávy sekretariátem ÚV KSČ nevydávat;

d) předložit kolegiu ministra NO do 30.6.1959 perspektivní plán lázeňské a rekreační péče v rámci NNO.

Tajemní: kolegia ministra
podplukovník Jan Š e j n a

PŘÍLOHA 4: PŘEHLED ZAŘÍZENÍ 1918–1939

Vojenské lázeňské ústavy (VLÚ), Vojenská výcviková a rekreační střediska (VVRS)
1918–1939

Typ zařízení	Název zařízení	Termín působení	Poznámka
VLÚ	Františkovy Lázně (sezonní)	1919–1938	Do 10. října 1938 postoupení pohraničních území obývaných Němci (Sudety) Německu
	Jáchymov	1919–1923	Zrušení ústavu
	Karlovy Vary	1920–1938	Do 10. října 1938 postoupení pohraničních území obývaných Němci (Sudety) Německu
	Piešťany	1920–1939	14. března 1939 vyhlášení Slovenského státu
	Teplice-Šanov	1920–1938	Do 10. října 1938 postoupení pohraničních území obývaných Němci (Sudety) Německu
	Trenčianské Teplice (sezonní)	1920–1939	14. března 1939 vyhlášení Slovenského státu
	Číz (sezonní)	1924–1938	5.– 10. listopadu 1938 postoupení části pohraničních oblastí ČSR Maďarsku
	Luhačovice (sezonní)	1924–1939	15. března 1939 vyhlášení protektorátu Čechy a Morava
VVRS	Nový Smokovec	1928–1939	14. března 1939 vyhlášení Slovenského státu
	Javorníky	1932–1939	15. března 1939 vyhlášení protektorátu Čechy a Morava
	Smrekovica	1934–1939	14. března 1939 vyhlášení Slovenského státu
	Bedřichov	1936–1938	Do 10. října 1938 postoupení pohraničních území obývaných Němci (Sudety) Německu
	Špičák	1936–1938	Do 10. října 1938 postoupení pohraničních území obývaných Němci (Sudety) Německu
	Rachov	1938	5.–10. listopadu 1938 postoupení poloviny území Podkarpatské Rusi Maďarsku

TRATRANSKÉ MATLIARE – OBDOBÍ PŘED DRUHOU SVĚTOVOU VÁLKOU

VLÚ PIEŠŤANY 1933

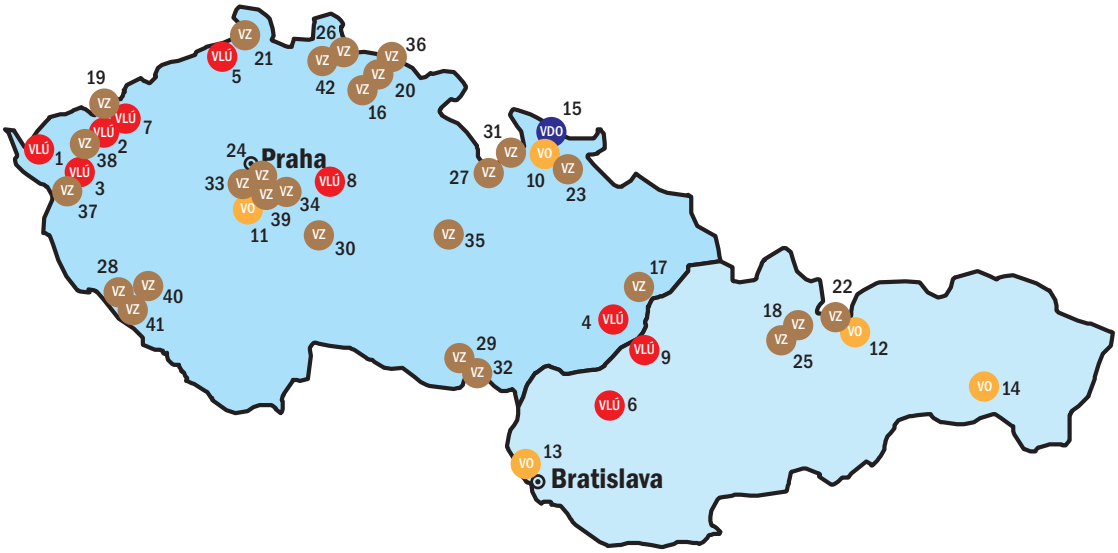

VLÚ KARLOVY VARY

PŘÍLOHA 5: PŘEHLED ZAŘÍZENÍ 1945–1958

Vojenské lázeňské ústavy (VLÚ), Vojenské ozdravovny (VO) a Vojenská výcviková a rekreační střediska (VVRS), později Vojenské zotavovny (VZ)

Typ zařízení	P. č.	Místo	Termín působení	Poznámka
VLÚ	1	Františkovy Lázně	1946–1958	Převod od MNO/HT/ZS v termínu září až říjen 1958 skupinou VLRZ
	2	Karlovy Vary	1945– 1958	Převod od MNO/HT/ZS v termínu září až říjen 1958 skupinou VLRZ
	3	Mariánské Lázně	1947–1958	Převod od MNO/HT/ZS v termínu září až říjen 1958 skupinou VLRZ
	4	Luhačovice	1952–1958	Převod od MNO/HT/ZS v termínu září až říjen 1958 skupinou VLRZ
	5	Teplice-Šanov	1952–1958	Převod od MNO/HT/ZS v termínu září až říjen 1958 skupinou VLRZ
	6	Piešťany	1946–1958	Převod od MNO/HT/ZS v termínu září až říjen 1958 skupinou VLRZ
	7	Jáchymov	1955	Zrušení-převod
	8	Poděbrady	1955	Zrušení-převod
	9	Trenčianské Teplice	1956	Zrušení-převod
VO	10	Jeseník	1951–1958	Převod od velitelství letectva a PVOS v termínu září až říjen 1958 skupinou VLRZ
	11	Slapy nad Vltavou	1946–1958	Převod od MNO/HT/ZS v termínu září až říjen 1958 skupinou VLRZ
	12	Tatranské Matliare	1956–1958	Převod od MNO/HT/ZS v termínu září až říjen 1958 skupinou VLRZ
	13	Železná Studánka	1951–1957	Převod za účelem vybudování ozdravovny pro matky s dětmi
	14	Herľany	1951–1954	Převod k Ministerstvu zdravotnictví za účelem vybudování dětské ozdravovny
VDO	15	Vidnava (v Jesenících)	1952–1958	Převod od MNO/HT/ZS v termínu září až říjen 1958 skupinou VLRZ

Typ zařízení	P. č.	Místo	Termín působení	Poznámka
VZ	16	Bedřichov (Špindlerův Mlýn)	1945–1958	Převod od MNO/AHO v termínu září až říjen 1958 skupinou VLRZ
	17	Javorníky	1947–1958	Převod od velitelství 2. VO v termínu září až říjen 1958 skupinou VLRZ
	18	Kaleník	1953–1958	Převod od velitelství letectva a PVOS v termínu září až říjen 1958 skupinou VLRZ
	19	Klínovec	1949–1958	Převod od velitelství 1. VO v termínu září až říjen 1958 skupinou VLRZ
	20	Malý Šišák (Špindlerův Mlýn)	1948–1958	Převod od velitelství 1. VO v termínu září až říjen 1958 skupinou VLRZ
	21	Maxičky u Podmokel	1946–1958	Převod od velitelství 1. VO v termínu září až říjen 1958 skupinou VLRZ
	22	Nový Smokovec	1946–1958	Převod od velitelství 2. VO v termínu září až říjen 1958 skupinou VLRZ
	23	Ovčárna pod Pradědem	1950–1958	Převod od velitelství 2. VO v termínu září až říjen 1958 skupinou VLRZ
	24	Praha	1957–1958	Převod od MNO – AHS v termínu září až říjen1958 skupinou VLRZ
	25	Smrekovica	1951–1958	Převod od velitelství 2. VO v termínu září až říjen 1958 skupinou VLRZ
	26	Souš u Polubného	1953–1958	Převod od Velitelství letectva a PVOS v termínu září až říjen 1958 skupinou VLRZ
	27	Suchý vrch	1952–1958	Převod od Velitelství letectva a PVOS v termínu září až říjen 1958 skupinou VLRZ
	28	Špičák na Šumavě	1946–1958	Převod od velitelství 1. VO v termínu září až říjen 1958 skupinou VLRZ
	29	Vranov nad Dyjí	1950–1958	Převod od velitelství 2. VO v termínu září až říjen 1958 skupinou VLRZ
	30	Háj u Ledče	1954–1958	Převod od velitelství 1. VO v termínu září až říjen1958 skupinou VLRZ
	31	Červená Voda	1948–1952	Převod v rámci MNO k VCHV
	32	Devět Mlýnů (Šatov)	1946–1951	Převod k Ministerstvu národní bezpečnosti s určením pro PS útvar 5688 Znojmo
	33	Jíloviště	1951–1957	Převod k Ministerstvu zahraničního obchodu
	34	Komorní Hrádek	1948–1952	Převod v rámci MNO pro Vyšší školu důstojníků místních vojenských správ
	35	Lucký vrch	1952–1957	Převzat od ČOS za Luční, Sachrovu a Rennerovu boudu, převod k ROH
	36	Luční bouda	1948–1953	Převod k ČOS za Lucký a Suchý vrch
	37	Mariánské Lázně	1950–1957	Převod k Ministerstvu zdravotnictví
	38	Moskva (Karlovy Vary)	1952–1956	Převod k organizaci Čedok
	39	Psáry (u Prahy)	1949–1952	Převod v rámci MNO k AHS za účelem zřízení Školy pro administrativní pracovnice
	40	Vydra (Sušice)	1952–1957	Převod od Plzeňských energetických rozvodných závodů, předáno k KNV Plzeň
	41	Železná Ruda	1952–1954	Převod k civilnímu sektoru
	42	Železný Brod	1952–1956	Převod k organizaci Čedok

VZ MOSKVA, KARLOVY VARY

TATRANSKÉ MATLIARE

LUHAČOVICE, 1952

VZ VYDRA

FRANTIŠKOVY LÁZNĚ, 1952

PŘÍLOHA 6: PŘEHLED ZAŘÍZENÍ 1959–1992

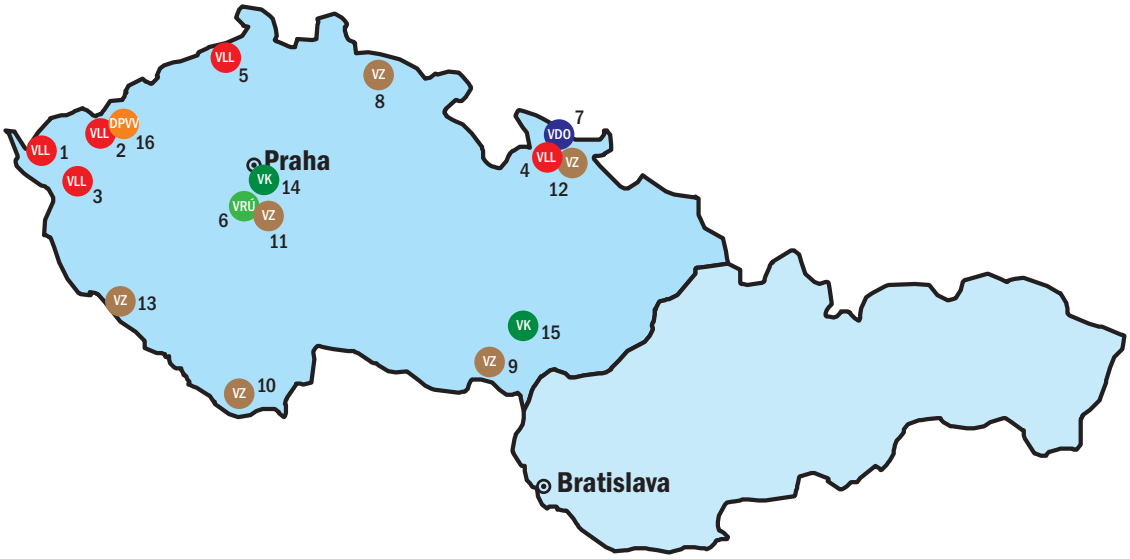
Vojenské lázeňské ústavy (VLÚ), Vojenské ozdravovny (VO) a Vojenské zotavovny (VZ)

Typ zařízení		Místo	Termín působení	Poznámka
VLÚ	1	Františkovy Lázně	1959–1992	
	2	Karlovy Vary	1959–1992	
	3	Mariánské Lázně	1959–1992	
	4	Piešťany	1959–1992	Ústavní zákon č. 541/1992 Sb., o dělení majetku ČSFR mezi ČR a SR
	5	Teplice	1959–1992	
	6	Luhačovice	1959–1960	Převod dne 1. ledna 1960 k Čs. lázně Luhačovice
VO	7	Jeseník	1959–1992	
	8	Tatranské Matliare	1959–1992	Ústavní zákon č. 541/1992 Sb., o dělení majetku ČSFR mezi ČR a SR
VRÚ	9	Slapy nad Vltavou	1959–1992	
VDO	10	Vidnava	1959–1992	
VZ	11	Bedřichov (Š. Mlýn)	1959–1992	
	12	Bítov	1992	
	13	Malý Šišák (Š. Mlýn)	1959–1992	
	14	Měřín	1960–1992	Od 1965 k využití jako LVZ
	15	Nový Smokovec	1959–1967	Přejmenován na Tatranské Zruby
	16	Olšina	1961–1992	Od roku 1991 VZ Lipno (střediska Hůrka, Olšina, Jenišov /od roku 1966/)
	17	Ovčárna	1959–1992	
	18	Smrekovica	1959–1992	Ústavní zákon č. 541/1992 Sb., o dělení majetku ČSFR mezi ČR a SR
	19	Špičák na Šumavě	1959–1992	
	20	Tatranské Zruby	1967–1992	Ústavní zákon č. 541/1992 Sb., o dělení majetku ČSFR mezi ČR a SR
	21	Vranov	1959–1992	
	22	Zemplínská Širava	1978–1992	Ústavní zákon č. 541/1992 Sb., o dělení majetku ČSFR mezi ČR a SR
	23	Háj u Ledče	1959	Převod dne 15. listopadu 1959 k ONV Ledeč nad Sázavou
	24	Javorníky	1959–1960	Převod dne 1. ledna 1960 k MV
	25	Kaleník	1959	Převod dne 30. srpna 1959 v rámci MNO k velitelství vzdušných sil a PVOS
	26	Klínovec	1959–1960	Převod roku 1960 k podniku Restaurace a jídelny Karlovy Vary
	27	Maxičky u Podmokel	1959–1960	Převod dne 14. ledna 1960 k MV jako jeho školicí a rekreační zařízení
	28	Praha	1959–1967	Převod dne 10. srpna 1967 k posádkové správě Praha
	29	Souš u Polubného	1959–1960	Převod roku 1960 k MV, převod roku 1965 k VLRZ (1968)
	30	Suchý vrch	1959–1961	Převod do civilního sektoru
	31	Lubochňa	1960–1967	Zrušena
	32	Záhorie	1963–1967	Zrušena

PŘÍLOHA 7: PŘEHLED ZAŘÍZENÍ 1993–SOUČASNOST

Vojenské lázeňské léčebny (VLL), Vojenské zotavovny (VZ), VK Praha (DAP), VK Vyškov

Typ zařízení		Místo	Termín působení	Poznámka
VLL	1	Františkovy Lázně	1993–doposud	
	2	Karlovy Vary (Sadový pramen, Bellevue, Chopin)	1993–doposud	
	3	Mariánské Lázně	1993–2009	Převod na MO z důvodu úpadku stavební firmy při generální rekonstrukci
	4	Jeseník	1993–doposud	
	5	Teplice	1993–doposud	
VRÚ	6	Slapy nad Vltavou	1993–doposud	
VDO	7	Vidnava	1993–1999	Zrušení
VZ	8	Bedřichov (+ středisko Malý Šišák)	1993–doposud	Sloučený provoz od roku 2005
	9	Dyje (středisko Vranov, středisko Bítov)	1993–doposud	Sloučený provoz
	10	Lipno (Hůrka, Olšina, Jenišov)	1993–2009	Zrušení střediska Lipno
	11	Měřín	1993–doposud	
	12	Ovčárna	1993–doposud	
	13	Špičák na Šumavě	1993–2010	Zrušení VZ (návrh na odprodej)
VK	14	Praha	2008–doposud	
	15	Vyškov (+ stř. Olomouc, Brno, Moravská Třebová)	2005–doposud	
DPVV	16	Karlovy Vary – Bílý Kříž	2005–doposud	

PŘÍLOHA 8: VÝVOJ ZNAKU VLRZ

volareza

volareza
HOTELY • LÁZNĚ • WELLNESS

PŘÍLOHA 9: PŘEHLED ŘEDITELŮ (NÁČELNÍKŮ) VLRZ A SÍDEL ŘEDITELSTVÍ VLRZ

NÁČELNÍCI (ŘEDITELÉ) SPRÁVY VOJENSKÝCH LÁZEŇSKÝCH A REKREAČNÍCH ZAŘÍZENÍ

Období	Hodnost, titul, jméno, příjmení
15. říjen 1919 – 22. říjen 1938	generál MUDr. Ludvík FISCHER
1. leden 1945 – 30. duben 1946	pplk. zdrav. MUDr. Štefan DARVAŠ
1. květen 1946 – 31. leden 1952	div. gen. doc. MUDr. Josef ŠKVAŘIL
1. únor 1952 – 30. březen 1953	genmjr. MUDr. František ČERNÝ
1. duben 1954 – 31. prosinec 1958	decentralizace
leden 1959 – listopad 1960	plk. zdr. sl. MUDr. Oldřich PAVLÍK
prosinec 1960 – listopad 1962	plk. zdr. sl. MUDr. Rudolf ODRÁŽKA
prosinec 1962 – říjen 1963	pplk. zdr. sl. MUDr. Vladimír RYBÁČEK
listopad 1963 – leden 1964	plk. zdr. sl. MUDr. Karel STUDENOVSKÝ
únor 1964 – březen 1967	genpor. zdr. sl. MUDr. Josef ŠKVAŘIL
duben 1967 – duben 1975	genmjr. gšt. Josef SLABÝ CSc.
květen 1975 – listopad 1988	plk. Ing. Karel VAŠEK
prosinec 1988 – 1994 (?)	plk. Ing. Pavel ŠOLC
1994 (?) – červenec 1996	Ing. Jan PAULŮ
1996 – 22. leden 2001	pplk. Ing. Jaroslav TVRDÍK
23. leden 2001 – 31. říjen 2016	plk. v.z. Ing. Václav JANOUŠEK
1. listopad 2017 – doposud	Ing. Václav STUDENÝ

SÍDLA ŘEDITELSTVÍ VOJENSKÝCH LÁZEŇSKÝCH A REKREAČNÍCH ZAŘÍZENÍ

Místo
Malostranské náměstí č. 13, Praha 2
Nerudova 3, Malá Strana, Praha 1
náměstí Svobody 471, Praha 6
Sokolská 38, Praha 2
třída SNB – DSI, Vršovice, Praha 10
Uljanovská 1429, Vršovice, Praha 10
Vršovická 68, Praha 10,
Magnitogorská 12, Praha 10

PŘÍLOHA 10: PŘEHLED VÝZNAMNĚJŠÍCH PŘEDANÝCH A ZANIKLÝCH ZAŘÍZENÍ VLRZ

DAP II (ŠTEFÁNIKŮV DŮM)

V průběhu let 1929 až 1930 vyrostl na nároží ulic Sokolské a Ječné podle projektu architektů Jana Zázvorky a Vojtěcha Kerharta „Štefánikův dům" (Jan Zázvorka byl architektem vítězného projektu na výstavbu Vojenského muzea a Národního památníku na Vítkově). Investorem akce byl Svaz československého důstojnictva. Dokončený dům disponoval sedmi nadzemními a třemi podzemními patry. Slavnostního otevření se dočkal 7. prosince 1930. Od této doby objekt sloužil pro potřeby Svazu Československého důstojnictva. V roce 1933 svaz předal užívací právo Stavebnímu bytovému družstvu Štefánikův dům v Praze.

V roce 1949 se družstvo usneslo na své likvidaci a rozhodlo se postoupit bezúplatně veškerý majetek čs. státu, konkrétně Ministerstvu národní obrany. Po převodu majetku v roce 1950 sloužil objekt k různým účelům. Od roku 1953 jako objekt ÚDA II (Ústřední dům armády II), neboť ten s označením ÚDA I. byl provozován na Vítězném náměstí č. p. 684/4 (dnes DAP Praha). Organizací VLRZ byl využíván od roku 1972. V období let 1985 až 1989 byla péčí FMO provedena celková rekonstrukce objektu v hodnotě cca 85 milionů Kč.

V roce 1996 byl Štefánikův dům jako restituční náhrada postoupen Československé obci legionářské. Ta po jeho získání provedla úpravy a částečnou rekonstrukci objektu. V současném období je Štefánikův dům využíván jako hotel. Výtěžek z jeho činnosti je Československou obcí legionářskou avizován k podpoře jejích aktivit a členů (publikační činnost, stavby pomníků, zřizování pamětních desek a jejich údržba, v neposlední řadě i za účelem podpory přestárlých členů obce).

DAP II (ŠTEFÁNIKŮV DŮM)

KLÍNOVEC, 1922

KLÍNOVEC

V roce 1817 byla péčí města Jáchymov postavena na vrcholu Klínovce vyhlídková věž, která však v roce 1968 shořela. Na jejím místě byla v srpnu 1984 slavnostně otevřena 24 metrů vysoká kamenná rozhledna. S rozvojem turistického ruchu byla u věže roku 1983 zbudována přístavba, malý hostinec, sloužící k ubytování, později nahrazený současným komplexem budov. Roku 1907 byla přistavěna další budova s prostornou halou. Ta se později stala centrem celého objektu. Před vypuknutím první světové války byla budova rozšířena a přistavěno bylo další patro. V roce 1929 část objektu vyhořela a jeho následnou opravou dostal areál dnešní podobu. V období před druhou světovou válkou měl zdejší hotel kapacitu 112 míst.

V průběhu druhé světové války sloužil hotel vojenským účelům. Po válce byl zkonfiskován. V říjnu 1946 zažádalo MNO o vydání konfiskátu a 26. srpna 1947 obdrželo závazný příslib o ponechání hotelu v národní správě u MNO. Dne 11. listopadu 1947 proběhlo převzetí objektu, které se týkalo hlavní budovy, rozhledny, vedlejší budovy, garáže a přečerpávací stanice. Budovy objektu však byly v dezolátním, stavu a jejich nezbytná rekonstrukce trvala do 7. prosince 1948. MNO se také muselo zavázat, že objekt částečně zpřístupní civilním turistům. Objekt byl využíván k vojenským rekreačním účelům až do roku 1960, kdy byl předán podniku Restaurace a jídelny Karlovy Vary. Ten v něm pro veřejnost obnovil hotelový provoz a hospodařil zde až do roku 1990. Od počátku 70. let minulého století však nebyla na Klínovci provedena žádná významnější rekonstrukce a celý areál postupně chátral. Nejnutnější opravy probíhaly svépomocí.

KLÍNOVEC

KLÍNOVEC, 1968

ZOTAVOVNA MAXIČKY

ZOTAVOVNA MAXIČKY

Po roce 1990 získalo celý areál město Jáchymov, ale lepší časy po letech minimálních investic to nepřineslo. Následujícího roku město areál prodalo a ten následně putoval od jednoho vlastníka k druhému. Poslední vlastník nabídl v roce 2003 celý areál ke koupi městu Boží Dar. To ho prostřednictvím společnosti Služby Boží Dar s. r. o. koupilo s cílem postupné opravy areálu. V roce 2009 koupilo město rozhlednu za účelem její rekonstrukce. Rozhledna však měla natolik špatnou statiku, že musela být v roce 2012 zbourána. Za podpory programu Cíl 3 / Ziel 3 příhraniční spolupráce byly v období červen 2012 až říjen 2013 zrealizovány dva projekty. Prvním z nich byla celková rekonstrukce věže v ceně 15 milionů Kč a druhým pak rekonstrukce přístupové cesty a výstavba inženýrských sítí v nákladech 55 milionů Kč.

MAXIČKY U PODMOKEL

Osada v rozsáhlém lesním komplexu, založená Maxmilianem z Tunu v roce 1671, po něm pojmenovaná. Původně dřevařská osada k spravování lesního hospodářství a k ochraně lesního majetku před pytláky a požáry.

V období po první světové válce, v roce 1924, byl u velkého rybníka vybudován hostinec (Waldbad) Lesní koupaliště / Lesní lázně, který se těšil velké oblibě. Po požáru v roce 1933 byl na místě původní chaty postaven dvouposchoďový hotel. Ten byl v roce 1942 odkoupen německým válečným námořnictvem k rekreaci.

Krátce po válce byl objekt obsazen Vojenskou správou za účelem ubytování strážního oddílu. Po zjištění, že se jedná o zděný, moderní objekt částečně krytý dřevem v dobrém stavu, přilehlým jezerem s koupalištěm a sportovním hřištěm, byl velitelem oddílu navržen k využití jako rekreační zařízení. Po následné rekognoskaci VRF zažádalo MNO v roce 1946 o přidělení objektu za účelem rekreačního fondu. Dne 1. srpna 1946 byl následně objekt převzat a od tohoto data byl využíván jako Vojenské výcvikové a rekreační středisko Maxičky u Podmokel.

V průběhu několika následujících let, byť MNO disponovalo závazným příslibem o nabytí majetku na základě dekretů prezidenta č. 12/1945 a 28/1945 Sb., byly vedeny spory o vlastnictví objektu s Ústřední radou odborů. V roce 1950 rozhodl osidlovací úřad a fond národní obnovy v Praze definitivně ve prospěch MO. V roce 1959 byla zotavovna převedena ke správě VLRZ pod jejímž řízením byla využívána do roku 1960, kdy byla převedena k MV. To ji i nadále využívalo jako rekreační a školicí zařízení.

MAXIČKY U PODMOKEL (OKRES DĚČÍN)

SUCHÝ VRCH

SUCHÝ VRCH

V roce 1924 zakoupil Klub českých turistů v Jablonném nad Orlicí pozemek na vrcholu Suchého vrchu. O dva roky později zde byla zahájena výstavba chaty podle vítězného projektu pražského architekta Jaroslava Stejskala. Dne 6. července roku 1928 pak byla za přítomnosti prvorepublikového předsedy vlády Karla Kramáře, podle něhož byla pojmenována, slavnostně otevřena pro veřejnost. Na vrchol Suchého vrchu byla přivedena voda a v letech 1931 až 1932 byla postavena 33 metrů vysoká vodárenská věž. Přívod vody využil provozovatel (KČT) a zřídil zde koupaliště. Po roce 1938 chata vystřídala řadu majitelů. Dne 16. března 1939 byla chata zabrána německou armádou a sloužila jako rehabilitační ústav pro zraněné letce. Po válce byla opět otevřena veřejnosti. V roce 1952 byla chata převzata armádou (výměnou za Luční boudu v Krkonoších) a byla využívána jako rekreační středisko pro armádu až do roku 1961, kdy se vrátila do používání veřejnosti. Rozhledna byla v šedesátých letech osazena televizními anténami a zároveň byla zasklena horní terasa. V osmdesátých letech zmizela celá vrchní část věže pod kovovou kuželovitou nástavbou a pro vyhlídku zbyl už jen spodní prosklený ochoz. V září 1984 byla nedaleko chaty postavena z dálky viditelná ocelová šestiboká věž, 48 metrů vysoká, sloužící jako telekomunikační zařízení. V létě roku 2003 vyhořela. V roce 2011 zahájila společnost CVS Žamberk s. r. o. obnovu chaty se záměrem vrátit Suchému vrchu jeho turistický význam. Obnova chaty byla dokončena do poloviny roku 2012 a slavnostního otevření se dočkala 5. července 2012.

PŘÍLOHA 11: ZAJÍMAVOSTI O VLRZ

V průběhu existence VLRZ navštívila jednotlivá zařízení řada zajímavých hostů a některé z objektů disponují zajímavostmi, které nemusí návštěvník ani postřehnout. Účelem následující pasáže je jejich představení.

VÍTE ŽE,

... SLUŽEB V NAŠICH LÁZEŇSKÝCH LÉČEBNÁCH využili i naši bývalí prezidenti ?

Františkovy Lázně – armádní generál Ludvík Svoboda
Prezident republiky, arm. gen. Ludvík Svoboda, pobýval ve VLL Františkovy Lázně několikrát. Kronika se zmiňuje o třech pobytech, v letech 1970, 1972 a 1973, kdy tu byl s manželkou a slavil zde i narozeniny. Podle pamětníků měl rád úplný klid při procedurách, oblíbil si uhličité koupele, perličkové koupele a podvodní masáže. Prý si zajel i na houby. Nebyl vybíravý v jídle a měl rád zadělávanou mrkev, vařené hovězí, bramborák apod. Při příjezdu jej vítali i občané města a lázeňští hosté, kteří se sešli pod jeho okny na pěší zóně.

Karlovy Vary – Václav Havel dr.h.c.mult

FOTO: © OLDŘICH ŠKÁCHA/KNIHOVNA VÁCLAVA HAVLA

Exprezident Václav Havel se v VLL Sadový Pramen léčil v závěrečné fázi svého života. Jeho pokoj byl uzpůsoben tak, aby jej mohla z Prahy navštěvovat jeho manželka paní Dagmar Havlová, která tak i často činila. Václav Havel působil velmi skromně a mnozí zahraniční návštěvníci ani netušili, že vedle nich na jídelně snídá tak významná osobnost.

VZ Bedřichov – prof. Ing. Václav Klaus, CSc. dr.h.c.mult
Prezident republiky profesor Václav Klaus s chotí navštívil VZ Bedřichov opakovaně, a to vždy za účelem lyžování v zimní sezoně. Tehdejší zástupce ředitele, jinak člen reprezentačního týmu ČR v rychlostním lyžování Martin Vojtěch hodnotil lyžařské dovednosti pana prezidenta velmi pochvalně.

... PRVNÍ ČLOVĚK VE VESMÍRU JURIJ GAGARIN bezprostředně po návratu z kosmu absolvoval svůj rehabilitační pobyt společně s manželkou Valyou v hotelu Bellevue? Byli ubytovaní v pokoji č. 202. I přes řadu oficiálních akcí si našel čas na setkání s hotelovým personálem, a dokonce si zahrál fotbal s rehabilitanty.

... V ZAŘÍZENÍCH VLRZ je pro vás k dispozici 2009 lůžek, která seřazena za sebou by vytvořila řetěz cca 4420 metrů dlouhý?

... SE VE VLL TEPLICE TRADUJE, že na apartmá č. 103 straší? Tato historka je zaznamenávána již více než padesát let, kdy se v těchto prostorách samovolně otevírají dveře a pohybují se skleničky v koupelně. Místní pracovníci to přičítají aktivitám duchů bývalých zaměstnanců léčebny, kteří zde setrvávají.

... VE VOJENSKÉ LÁZEŇSKÉ LÉČEBNĚ V KARLOVÝCH VARECH se nachází krásná kaple, jejíž benedikce proběhla pod gescí Plzeňského biskupa a při svém pobytu ji hojně využíval k bohoslužbám i přední český kardinál Dominik Duka? Dobové listinné doklady z již druhé benedikce z roku 2017 jsou uloženy v oltáři kaple pro další generace.

... V AREÁLU HOTELU BELLEVUE se nachází jeden ze 49 smírčích křížů, které jsou zdokumentovány na Karlovarsku? Ten, který je umístěn v prostorách zahrady hotelu Bellevue je evidován pod evidenčním číslem 32854/4 a nese název Na Milíři.

... GRANDHOTEL PUPP byl až do roku 1956 jedním z mnoha rekreačních zařízení naší armády a společně s dalšími zařízeními dnešní Volarezy poskytoval služby pro naše vojáky? Následně byl v roce 1956 vyměněn za hotel Bellevue, který je ve struktuře VLRZ dodnes.

... V BLÍZKOSTI VLL JESENÍK je vybudován unikátní venkovní Balneopark, který je koncipován jako „vodní zahrada“ a nabízí klientům hydroterapii, akupresuru a vodní střiky v nádherné přírodní scenerii v nadmořské výšce 650 metrů nad mořem?

... VYHLÁŠENOU LOKALITOU s výskytem největších sumců je právě Vranovská přehrada a zatím největší český vousáč o délce 255 centimetrů a hmotnosti 93 kilogramů byl uloven právě zde? Naši hosté se na Bítově pokoušejí tento rekord zlomit, ale zatím značně zaostávají.

... OBRAZ VILÉMA KANDLERA Objevení léčivých pramenů v Karlových Varech Karlem IV. a jeho družinou, byl namalován roku 1848 v Římě a byl v prostorách léčebny instalován 24. června 1860? Dodnes jej naleznete na jídelně lázeňského domu Sadový Pramen.

... DNE 18. ČERVNA 1936 kompletně vyhořela hlavní budova penzionu Malý Šišák? Požár vznikl z nedbalosti a neopatrnosti natěrače, který renovoval vnější plášť objektu. Zajímavé je, že jmenovaný klempíř Johann Zirm byl tenkrát velitelem hasičů okresu Vrchlabí a spolu se svou jednotkou se podílel na hašení. S obnovovacími pracemi se nečekalo, už 20. prosince téhož roku byla hlavní budova kompletně obnovena a nově vysvěcena.

... VZ BEDŘICHOV NAVŠTÍVILI I MNOZÍ VÝZNAMNÍ SPORTOVCI, většina z nich v rámci sportovních soustředění se svými týmy?

Například bývalý český atlet, oštěpař Jan Železný, který bývá považován za nejlepšího oštěpaře všech dob. Je držitelem tří zlatých medailí (1992, 1996, 2000) a jedné stříbrné medaile z olympijských her (1988), trojnásobný mistr světa (1993, 1995, 2001), několikanásobný rekordman a držitel současného světového rekordu v hodu oštěpem z roku 1996 (98,48 metru). Od zavedení nových pravidel bylo oštěpem 84krát hozeno přes 90 metrů. Z těchto 84 hodů patří 52 Janu Železnému. Byl vyhlášen Atletem světa (2000), Atletem Evropy (1996, 2000) a českým Sportovcem roku (1993, 1995, 2000, 2001). Jako jediný třikrát přehodil 95 metrů, což se zatím od změny těžiště oštěpu nikomu jinému nepovedlo.

AUTOR: IVANA ROHÁČKOVÁ, ASC DUKLA

Barbora Špotáková, česká atletka, závodící v hodu oštěpem, dvojnásobná olympijská vítězka z LOH 2008 v Pekingu a LOH 2012 v Londýně a členka armádního sportovního centra Dukly Praha. Od 13. září 2008 je také držitelkou světového rekordu v hodu oštěpem v ženské kategorii s výkonem 72,28 metru (nejdelší hod od změny těžiště ženského oštěpu v roce 1999). Dříve se věnovala také víceboji. Dne 28. října 2012 ji prezident České republiky Václav Klaus vyznamenal medailí za zásluhy.

AUTOR: IVANA ROHÁČKOVÁ, ASC DUKLA

... PŘI POBYTU AC SPARTA PRAHA se zde učil se lyžovat a plavat Wilfried Guemiand Bony, fotbalový útočník Pobřeží slonoviny, hráč klubu Swansea City AC (dříve i např. Manchaster City)?

... NĚKOLIKRÁT VZ BEDŘICHOV NAVŠTÍVIL i Prof. Ing. Josef Fanta CSc., který na počátku 60. let 20. století připravoval vyhlášení Krkonošského národního parku a pak byl náměstkem ředitele správy parku? Po roce 1968 pracoval jako dělník a v roce 1977 emigroval do Nizozemska. Pracoval v nizozemském Institutu pro výzkum lesa a krajiny a později na univerzitě v Amsterodamu a ve Wageningenu. S nadací FACE spolupracoval při obnově lesů v Krkonoších v 90. letech. V roce 2007 obdržel Cenu ministra životního prostředí za rok 2006 za celoživotní přínos ochraně přírody a vědecké ekologii. V roce 2015 se stal laureátem Ceny Josefa Vavrouška, která mu byla udělena za celoživotní odborné prosazování metod péče o les nejen v chráněných územích s důrazem na přirozenou obnovu, za hlavní podíl na obnově lesa zničeného kyselými dešti v Krkonošském národním parku a za přenos zkušeností a poznatků ze zahraničí do České republiky. V Nizozemsku byl oceněn titulem důstojníka řádu Oranje-Nassau.

... MINISTR NÁRODNÍ OBRANY GENERÁL LUDVÍK SVOBODA 1. srpna 1950 slavnostně zahajoval provoz vojenského výcvikového a rekreačního střediska Vranov? Současně byla na druhé straně přehradní nádrže, v Granátové zátoce, uvedena do provozu tzv. generálská chata, která byla vyčleněna pro rekreační pobyt ministra národní obrany.

... V OBDOBÍ PŘEDMNICHOVSKÉ REPUBLIKY byla ubytována v Dejvicích řada důstojníků vyšších a nižších hodností? Mnoho z nich mělo zkušenosti z působení v československých legiích a byli příslušníky dejvického Ministerstva národní obrany a Hlavního štábu Československé armády. Proto v okolí Vítězného náměstí vznikaly nejrůznější „legionářské" podniky. Jeden z nich, kavárna Bajkal, se záhy po přijetí Mnichovské dohody stal krystalizačním jádrem vojenského odboje, neboť se zde scházeli důstojníci nespokojení s kapitulací, z nichž mnozí se později aktivně zapojili do boje proti nacistům. Mezi jinými to byli podplukovník Josef Balabán, podplukovník Josef Mašín, plukovník Josef Churavý, major Alois Janotka a řada dalších.

V březnu 1939 se uskutečnila v restauraci Bajkal tajná schůze okresních náčelníků českých fašistů, kteří plánovali mocenský převrat. Záměrem bylo dosadit tehdy omilostněného generála Gajdu do funkce ministerského předsedy a proklamovat vznik fašistického státu na území Čech, Moravy i Slovenska.

4. března 1948, šest dnů před svou smrtí, vystoupil v kině Bajkal před naplněným sálem vojáků s přednáškou ministr zahraničí dr.h.c. Jan Masaryk. Na přednášku jej doprovodil náčelník generálního štábu armádní generál Bohumil Boček a uskutečnila se za situace, kdy bylo veřejným tajemstvím, že řada generálů z MNO bude po únorových událostech odeslána na nucenou dovolenou a uskuteční se rozsáhlé čistky v řadách důstojnického sboru.

... SE VE VZ MĚŘÍN MŮŽETE SVÉZT JEDINOU LODÍ ARMÁDY ČR? Loď byla v roce 1998 kompletně zrekonstruována a tento typ lodi, který v roce 1959 vyrobilo ČKD Blansko se již nachází v ČR pouze ve čtyřech exemplářích.

... PITNÁ VODA VE VZ MĚŘÍN se získává prostřednictvím vlastní úpravny vody přímo z řeky Vltavy, a to z hloubky 25 metrů?

... SE HOTEL VZ OVČÁRNA NACHÁZÍ V OBLASTI S NEJČISTŠÍM OVZDUŠÍM V CELÉ STŘEDNÍ EVROPĚ, protože díky unikátnímu proudění vzduchu je zdejší ovzduší srovnatelné s alpským prostředím?

... NÁZEV HOTELU VZ OVČÁRNA je odvozen od příbytků ovčáků (tzv. ovčárny), kteří na hřebenech Jeseníků pásli ovce? Poloha těchto ovčáren nebyla stálá a podle potřeby se měnila. Naše Ovčárna však již od roku 1863 stojí na stejném místě.

... SE NA OVČÁRNU VRÁTIL CHOV OVCÍ? Každým rokem mohou hosté VZ Ovčárna z oken sledovat, jak se na lukách pod Petrovými kameny pasou ovce. Hosté hotelu se také mohou zúčastnit stříhání ovcí.

... BLÍZKÁ VELKÁ KOTLINA U VZ OVČÁRNA je botanicky nejbohatší lokalitou v Česku a jednou z nejbohatších lokalit ve střední Evropě? Roste zde téměř 500 druhů rostlin (z nichž je 117 ohrožených). K nejvýznamnějším a nejvzácnějším druhům patří místní endemity, a to jitrocel černavý sudetský a hvozdík kartouzek sudetský.

... KOUSEK OD HOTELU VZ OVČÁRNA se nachází hora Břidličná, která je rájem pro geology? Její vrchol je unikátním nahromaděním téměř kompletního souboru periglaciálních (vzniklých v blízkém okolí ledovce) útvarů na jednom místě (kamenné proudy, kamenná moře, mrazové sruby, mrazové srázy, kryoplanační terasy a polygoální půdy). Za všechny tyto útvary může doba ledová.

PŘÍLOHA 12: OBRAZOVÉ SROVNÁNÍ POSKYTOVANÝCH SLUŽEB V MINULOSTI A SOUČASNOSTI

HODNOCENÍ POBYTU DŘÍVE A NYNÍ

POKOJE DNES A DŘÍVE

LÉČBA DŘÍVE A DNES

JÍDELNA DNES A DŘÍVE

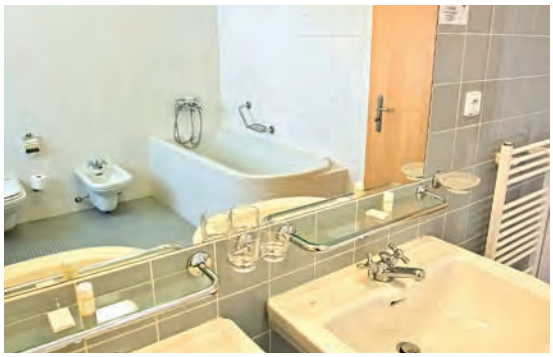

VENKOVNÍ POSEZENÍ DNES A DŘÍVE

SOCIÁLNÍ ZAŘÍZENÍ DŘÍVE A DNES

HORSKÝ POKOJ DNES A DŘÍVE

BAZÉN DŘÍVE A DNES

LÉČEBNÝ TĚLOCVIK DNES A DŘÍVE

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

AČR – Armáda České republiky
AHO/MNO – administrativně hospodářská správa Ministerstva národní obrany
BLR – Bulharská lidová republika
CIAF – Czech International Air Fest – letecká show
CLIMS – Styčný výbor vojenských sociálních organizací
ČSFR – Československá federativní republika
DPVV – domov péče o válečné veterány
FS MNO – finanční správa Ministerstva národní obrany
FMO – Federální ministerstvo obrany
KNV – krajský národní výbor
KO MNO – kolegium ministra národní obrany
MLR – Maďarská lidová republika
MNO HT/ZS – Ministerstvo národní obrany hlavní týl / zdravotnická správa
MNO – Ministerstvo národní obrany
MO – Ministerstvo obrany
NATO – North Atlantic Treaty Organization Severoatlantická aliance
PLR – Polská lidová republika
POKOS – příprava obyvatel k obraně státu
PVOS – protivzdušná obrana státu
RMNO – rozkaz ministra národní obrany
ROH – Revoluční odborové hnutí
RSR – Rumunská socialistická republika
NDR – Německá demokratická republika
SSSR – Svaz sovětských socialistických republik
ÚV KSČ – ústřední výbor Komunistické strany Československa
UO – Universita obrany
VDO – vojenská dětská ozdravovna
VLL – vojenská lázeňská léčebna
VLÚ – vojenský lázeňský ústav
VLRZ – vojenské lázeňské a rekreační zařízení
VO – vojenská ozdravovna
VRÚ – vojenský rehabilitační ústav
VVRS – vojenské výcvikové a rekreační středisko
VZ – vojenská zotavovna
VS – výcvikové středisko
VN – vojenská nemocnice
VSŠ – vojenská střední škola
VOŠ – vojenská odborná škola
VVP – vojenský výcvikový prostor
VZP – vojenská zdravotní pojišťovna
VRF – vojenský rekreační fond
ZS – zdravotnická správa

PODĚKOVÁNÍ

Touto cestou bychom chtěli poděkovat řediteli a pracovníkům Vojenského ústředního archivu v Praze, konkrétně pracovníkům správního archivu MO v Praze a správního archivu AČR v Olomouci za vstřícný přístup při realizaci požadavků, týkajících se historických údajů o organizaci VLRZ. Mimo archivních materiálů byl v pasáži lázeňské péče využit materiál Mírová organizace útvarů zdravotnické služby čs. armády v letech 1918 až 1992, autor pplk. Dr. Pavel Minařík CSc.

100. výročí

poskytování lázeňské a rekreační péče v podmínkách rezortu Ministerstva obrany ČR

Publikaci sestavil Ing. Vladimír Trněný

Vydala Vojenská lázeňská a rekreační zařízení, p. o., Magnitogorská 1494/12, Praha 10

Tisk ASTRON studio CZ, a. s., Veselská 699, Praha 9, 2019

Neprodejný výtisk

volareza
HOTELY • LÁZNĚ • WELLNESS

Historické souvislosti

Jednotlivá zařízení VLRZ

Poslání VLRZ

Zajímavosti o VLRZ

NEPRODEJNÝ VÝTISK